

RESEPTIO ²/₀₆

KIRKON ULKOASIAIN OSASTON TEOLOGISTEN ASIAIN TIEDOTUSLEHTI

God, in your grace,
transform the world

**World Council of Churches
9th Assembly**

*14-23 February 2006
Porto Alegre, Brazil*

Amsterdamista Alegreen
Matti Repo

3

I Johdanto

Porto Alegre – uuden vaiheen alku KMN:ssä?
Simo Peura
Hararesta Porto Alegreen
Mari Kinnunen

5

7

II Jumala armossasi, muuta kirkkomme ja yhteisöämme

Mission som förenar och skiljer
Jan Edström
Naiset yleiskokouksessa
Pirjo-Liisa Penttinen
Ihmisen seksuaalisuus Porto Alegressa
Heikki Huttunen

11

16

20

III Jumala armossasi, muuta todistuksemme

Yhdeksi kirkoksi kutsutut
Käännös Risto Saarinen
Yhdeksi kirkoksi kutsutut
Simo Peura
Miten Porto Alegren yleiskokous edisti ekumeniaa?
Risto Cantell
Ortodoksit Porto Alegressa
Metropoliitta Ambrosius
Yleiskokouksen hengellinen elämä
Kaisa Aitlahti
Kasvatus ja koulutus ekumenian elinvoima
Mirkka Torppa ja Outi Vasko
Nuoret yleiskokouksessa
Kaisa Aitlahti
Stuettina yleiskokouksessa
Jussi Junni
Kansalaisyhteiskunta asteli kirkkoon
Hanna Tervanotko

25

31

36

40

42

47

51

56

62

IV Jumala armossasi, muuta elämämme ja maailmamme

The Time Has Arrived	
<i>Irja Askola</i>	66
Kirkot ja globalisaatio – oikeudenmukaisuutta kaikille	
<i>Aaro Rytönen</i>	68
Väkivallasta sovintoon!	
<i>Mirkka Torppa</i>	72
HIV ja AIDS -työ Porto Alegressa	
<i>Kari Kopperi ja Birgitta Rantakari</i>	76
Toiveena vihreä yleiskokous	
<i>Mirkka Torppa</i>	80
Oikeudenmukaisuus ja yhdenvertaisuus	
<i>Minna Mannert ja Miika Ahola</i>	83
Diakoniaa Kirkkojen maailmanneuvostossa	
<i>Terttu Pohjolainen</i>	87

V Jumala armossasi, muuta ekumeeninen liike

Quo vadis, KMN?	
<i>Aaro Rytönen</i>	94
Mutirão ja sen valmistelut Geneven näkökulmasta	
<i>Matti Peiponen</i>	98
Poissa silmistä, poissa mielestä?	
<i>Johannes Ijäs</i>	103
Erlainen samanlainen yleiskokous	
<i>Kaisa Aitlahti ja Aaro Rytönen</i>	107

VI Matkaraportteja ja apurahoja

Raportti Strasbourgin ekumeenisesta kesäseminaarista	
<i>Timo Nisula</i>	112
Kevääni Gettysburgissa	
<i>Susanne Vuorinen</i>	118
Haettavana olevat stipendit	124

ISSN 1235-8878

RESEPTIO/kirkkohallituksen ulkoasiain osasto, teologiset asiat
osoite: PL 185, 00161 Helsinki, p. 09-1802 287, fax 09-1802 230
toimitus: TT Matti Repo, TM Tapani Saarinen (toimitussihteeri),
dos. Antti Raunio; taitto Seija Nieminen. Logon suunnittelu: Juha Silvo.

Amsterdamista Alegreen

Matti Repo

Suomen evankelis-luterilainen kirkko on ollut mukana Kirkkojen maailmanneuvostossa aina sen ensimmäisestä yleiskokouksesta Amsterdamissa 1948. Yhdeksänteen yleiskokoukseen Porto Alegressa 2006 mennessä sekä kirkko että KMN ovat muuttuneet monessa kohdin. Ei ole helppo sanoa, ovatko osapuolten tavoitteet selkiytyneet samalla tavoin. Jotain voi kuitenkin päätellä osallistujien määrää tarkastelemalla.

Amsterdamin kokouksessa yhteensä 351 delegaattia edusti 147 kirkkoa 44 eri maasta. Suomen kahdeksanhenkistä valtuuskuntaa johti silloinen Mikkelin piispa Ilmari Salomies, joka myös valittiin KMN:n keskuskomitean jäseneksi. Porto Alegressa oli 691 delegaattia 348 kirkosta 120 maasta, ja myös Suomen ev.-lut. kirkon edustajien määrä oli muuttunut. Virallisia edustajia lähetettiin 4, mutta heidän lisäksi kokoukseen osallistui kymmeniä kirkkomme jäseniä. Kaikki he edustivat jotain tahoja tai ohjelmaa, jonka anti haluttiin jakaa ekumeeniselle yhteisölle.

Ensimmäisen yleiskokouksen jätti Suomessa varjoonsa vuotta aiemmin Ruotsissa perustettu Luterilainen maailmanliitto. Sodanjälkeisen Suomen ev.-lut. kirkko näki LML:n merkityksen tärkeämpänä niin avustajajärjestönä kuin teologisen yhteistyön välineenä. KMN:n piirissä harjoitettua reformoitua teologiaa vierastettiin, ja LML:a pidettiin ensisijaisena kumppanina.

Alkuaikojen varautuneisuus heijasti kenties ajattelua, jossa luterilaisuutta haluttiin suojata sekoittavien näkemysten uhalta. Ekumeenisen tietoisuuden ja teologisten valmiuksien lisääntyttä on kirkkomme mahdollisuudet alettu nähdä toisessa valossa. Luterilainen tunnus viittaa kirkon apostoliseen perustaan ja ohjaa ykseyttä kohti. Suomen ev.-lut. kirkosta on tullut ekumeenisesti varautuneesta ensin ekumeenisesti saava ja nyt jo ekumeenisesti antava osapuoli. KMN:n keskuskomiteassa on nyt kaksi kirkkomme edustajaa, samoin myös Suomen ortodoksisella kirkolla. Kotimaaisessa ekumeniassa hankittu kokemus alkaa kannatella ulkomailla.

Porto Alegren jälkeen kirkot voivat edelleen yhtyä siihen, mitä kuultiin jo Amsterdamissa. Ensimmäisessä yleiskokouksessa KMN:n pääsihteeri W. A. Visser 't Hooft antoi raportin, jossa hän totesi: "Olemme kirkkojen neuvosto, emme yhden jakamattoman kirkon neuvosto. ... Kirkkojen maailmanneuvosto edustaa väliaikaista ratkaisua ja yhtä vaihetta matkalla, se on sen ajan yhteisö, joka elää kirkkojen täydellisen toisistaan eron sekä sen hetken välillä, jolloin on näkyvästi totta että on vain yksi Paimen ja yksi lauma, toteutukseen se sitten taivaassa tai jo maan päällä."

Yhdeksännen yleiskokouksen asiakirjassa *Yhdeksi kirkoksi kutsutut* heijastuu sama näkemys maailmanneuvoston luonteesta ja tavoitteesta: "KMN:n yhteydessä olevat kirkot pysyvät sitoutuneina toinen toisiinsa tiellä kohti täyttä näkyvää ykseyttä. Tämä sitoutuminen on lahja armolliselta Herraltamme. Ykseys on sekä jumalallinen lahja että kutsu." "Näemme ekumeenisessa liikkeessä tapahtuneen edistymisen ja rohkaissimme kirkkojamme jatkamaan tällä haastavalla mutta riemullisella polulla, luottaen Jumalaan, Isään, Poikaan ja Pyhään Henkeen. Työmme ykseyden puolesta voi Jumalan armosta muuttua yhteyden hedelmiksi."

I Johdanto

Porto Alegre – uuden vaiheen alku KMN:ssa?

Simo Peura

Hararen yleiskokouksen (1998) jälkeen KMN oli ajautunut kriisiin. Ortodoksit kritisoivat järjestöä voimakkaasti. Georgian ja Bulgarian ortodoksiset kirkot erosivat KMN:sta ja Venäjän ortodoksinen kirkko uhkasi erolla. Luottamuspu-la oli ilmeinen.

Ongelmien ratkomiseksi Hararen yleiskokous asetti erityiskomission. Sen tuli selvittää ortodoksisten kirkkojen jäsenyyden ja osallistumisen edellytyksiä. Komissio työskenteli yleiskokousten välisen kauden (1999–2003). Keskuskomitea hyväksyi komission esitykset ennen Porto Alegren yleiskokousta (2006). Päätökset merkitsivät käytännössä järjestön koko toiminnan, päätöksentekotavan ja jumalanpalveluselämän uudistamista. Mikäli muutos olisi todellinen, se näkyisi Porto Alegren yleiskokouksessa.

Brasiliassa pidettyyn kokoukseen kohdistui monia odotuksia. Pääsihteeri Samuel Kobian mukaan kokous toisi tullessaan uusia tuulia. Se tulisi olemaan kaikkien aikojen nuorin yleiskokous.

Konsensuskseen perustuva päätöksentekotapa antaisi maailmanneuvostolle lisää uskottavuutta. Kansalaisjärjestöt ja kirkkojen aktiiviset vaikuttajat voisivat esitellä toimintaansa mutiraossa, mahdollisuuksien torilla. Ekumeenisen liikkeen rekonfiguraatio etenisi.

Ladattujen odotusten jälkeen usein peytään. Nuorten delegaattien ja osanottajien kokemus oli, että heissä herätettiin ennenaikaisesti turhia toiveita vaikuttamismahdollisuuksien lisäämisestä "nuorisopresidentin" valinta mukaan lukien. Onneksi yleiskokous perusti työryhmän, joka pohtii nuorten kysymyksiä ja niiden saamista KMN:n asialistalle.

Jumalanpalveluksia ja rukoushetkiä rikastuttivat Porto Alegrea varten sävelletyt laulut. Myös raamattutyöskentelyissä vaalittiin hengellistä elämää. Vaikutelma jumalanpalveluksista jäi silti sekavaksi. Erityiskomission ajatus, että yhteisessä rukouksessa käytettäisiin selkeästi jonkin kirkon jumalanpalveluksen muotoa, ei toteutunut.

Kokous kuitenkin myös saavutti asetettuja tavoitteita. Talouskomitean ja ohjelmakomitean raporteissa vaadittiin selkeää muutosta. Viesti Geneveen oli selvä. KMN:n tuli keskittyä olennaiseen ja karsia rönsyjään: "tehkää vähemmän, ja se minkä teette, tehkää paremmin!". Walter Altmanin johdolla toiminut ohjelmakomitea toi keskusteluun dynaamisen raportin. Ohjelmien seurantaan varten päätettiin luoda selkeä järjestelmä. Ohjelmien kestolle tuli asettaa takaraja, ja niitä tuli jatkossa rajata ja pelkistää.

Mutirao-työskentely onnistui, samoin konsensus-periaatteen käyttöönotto. Siinä on tosin vielä paljon opettelemista, mutta tiettyä levollisuutta se työskentelyyn toi. Tietoisuus, että mikään enemmistö ei voisi jyrätä, antoi mahdollisuuden kuunnella toisella kannalla olevien mielipidettä. Teologisesti merkittävää oli ykseyskäsityksen uusi muotoilu ja sitoutuminen näkyvän ykseyden päämäärään. KMN:n ja Roomalais-katolisen kirkon

yhteiskomission raportti oli teologisesti vahva ja kiinnostava.

Porto Alegren vahvisti erityiskomission alulle panemia linjauksia. Kysymys on nyt siitä, kuinka linjaukset toteutuvat KMN:n päivittäisessä käytännön työssä. Siitä viitteitä antavat linjaukset, jotka KMN:n uusi keskuskomitea teki elosyyskuun vaihteessa 2006. Tässä Reseptiossa pohditaan myös sitä, kuinka yleiskokouksen päätökset vaikuttavat kirkkojen ja kristittyjen elämään Suomessa. Vuosien päästä tiedämme, merkitsikö Porto Alegre uuden vaiheen alkua KMN:ssa.

Tarkempi ja monipuolisempi kuva IX yleiskokouksesta on hahmotettavissa tämän julkaisun artikkeleiden avulla. Toivon, että lukija tekee löytöjä, joita voidaan käyttää kirkkojen elämässä Suomessa.

Hararesta Porto Alegreen

Konsensus ja keskuskomiteatyöskentely ennen yleiskokousta

Mari Kinnunen

Konsensuspäättökseen siirtyminen on parhaimmillaan uusi mahdollisuus syvempään yhteyteen KMN:n jäsenkirkkojen välillä. Konsensus merkitsee kunnioittavaa kuuntelua, halua ymmärtää ja kykyä puhua vastuullisesti omasta puolestaan. Pidän konsensuksen tielle lähtemistä yhtenä keskuskomiteakauteni merkittävimmistä päätöksistä.

Konsensusesta puhuminen ja konsensuspäättökseen siirtyminen alkoi ortodoksien asemaa KMN:ssa selvittämään perustetun Special Commissionin (SPC) työskentelystä. SPC:n työskentelyn aikana esitettiin kritiikkiä keskuskomitean ja koko KMN:n parlamentaarista, äänestykseen perustuvaa päätöksentekotapaa vastaan. Äänestyksessä on sisänsä rakennettuna aina oletus, että toiset voittavat ja toiset häviävät. Äänestyksen jälkeen toimitaan voittajien eli enemmistön mukaan. Mutta erityisesti monet ortodoksit kokivat olevansa aina häviäjiä ja vielä niin, että heidän mielipiteensä eivät tulleet riittävästi kuulluiksi. Keskustelut olivat usein heti alusta alkaen jonkun asian puolesta tai vastaan ja ag-

gressiiviselta tuntuva äänestys päätti keskustelun joko tappion tai voiton tunnelmiin, ei tunnelmaan kuulluksi tulemisesta tai yhteisymmärryksestä.

SPC etsi keinoa päästä pois tästä asetelmasta ja löysi malleja konsensuksen käytöstä eri kirkkojen päätöksenteossa. Eri-tyisesti kveekarit ja historialliset rauhan-kirkot sekä konsensuspäättökseen jo siirtyneet kirkot Australiassa ja Kanadassa toivat esille toisenlaisen päätöksenteon mahdollisuutta. Australiassa uuden päätöksenteon mallina oli ollut aboriginaalien ikivanha tapa. Monet afrikkalaiset alkoivat myös SPC:n ja myöhemmin keskuskomitean työskentelyn myötä havaita, että heidänkin kulttuurinsa parlamentaarinen äänestys sopi huonosti. Konsensusmenettely oli itse asiassa myös heidän vanha tapansa päättää asioista. Konsensuskeskustelu siis alkoi ortodoksien huolesta, mutta laajeni hyvin nopeasti käsittämään koko toimintakulttuuria ja toimintamallia KMN:ssa.

SPC:n raportti, ns. "Helsinki-raportti", toimenpide-ehdotuksineen oli keskuskomitean käsittelyssä elokuussa 2002. Koko SPC:n työtä arvostettiin hyvin laajasti. Sen työskentely oli selvästi ollut monille siinä mukana olleille myös syvä hengellinen kokemus. Suurinta ja kärkeäntä kritiikkiä esitti Hannoverin maakirkon piispa Margot Kässmann, joka oli kyllä kritiikissään melko yksin. Muuten hänen vaikuttaja-asemansa oli keskuskomiteassa yksi suurimmista. Elokuussa 2002 SPC:n raportti siis hyväksyttiin toimenpide-ehdotuksineen, joihin kuului koko KMN:n päätöksenteon muuttaminen konsensusperiaatteen mukaiseksi seuraavaan yleiskokoukseen mennessä.

Aivan kaikki ortodoksitkaan eivät olleet tyytyväisiä, sillä jotkut ortodokseista olisivat halunneet saavuttaa 50% määrällisen aseman KMN:ssa, ortodoksikirkkojen jäsenmäärien mukaisesti. Perusteluna käytettiin äänestyskäytännön oikeudenmukaisena pysymistä ja tarvetta lisätä ortodoksien vaikutusvaltaa jäsenmääriä vastaavaksi. Konsensus ei automaattisesti takaa minkäänlaista valta-asemaa kenellekään, eikä siis näin ollen ratkaissut tätä asiaa.

Piispa Kässmann erosi keskuskomiteajäsenyydestään SPC:n raportin hyväksymisen jälkeen. Erityisenä syynä hän mainitsi SPC:n ehdottamat jumalanpalveluskäytännön muutokset, jotka toteutessaan olisivat Kässmannin mukaan suuri askel taaksepäin ekumeenisella tiellä. Porto Alegressa en huomannut tällaista taka-askelta ja piispa Kässmannin oli kirkkonsa delegaattina taas KMN:n työssä mukana.

Yleinen innostus konsensuskseen siirtymisestä oli suuri, joskin joitakin vaikeuksia pelättiin myös tulevan: Konsensus-

päätöksenteon soveltuminen järjestykseen, jossa kulttuurien kirjo on niin suuri, oli monille kysymysmerkki. Vaikka toisaalta juuri tämän moninaisuuden vuoksi konsensuskäytäntöä tarvittiin! Epäiltiin myös, riittääkö aika erityisesti yleiskokouksessa konsensuspäätöksentekoon. Yleinen ajatus oli, että konsensus vaatisi enemmän aikaa keskustelulle. Mutta kun konsensuskäytäntöä sisään ajettiin ja opeteltiin keskuskomitean omissa kokouksissa, ainakin minulle kävi selväksi, että ei menetelmä sinänsä vaadi enempää aikaa. Kyse on paljon enemmän asenteen muutoksesta, ilmapiirin muutoksesta. Suuri haaste oli silloisen puheenjohtajiston kouluttaminen ja seuraavan puheenjohtajiston valinta. Sillä puheenjohtajistolta konsensusmenetelmä vaatii selvästi erilaista osaamista kuin parlamentarismi. Tässä kouluttamisessa ei mielestäni koskaan täysin onnistuttu ja se näkyi vielä Porto Alegressakin. Nykyisen puheenjohtajiston taidoista en tiedä mitään. Tiedän kyllä, että KMN on tarjonnut heille koulutusta.

Yksi ongelmalliseksi osoittautunut yksityiskohta on ollut mielipidekorttien käyttäminen. Menetelmäänhan kuuluu oranssi ja sininen kortti. Näistä oranssi ilmaisee samanmielisyyttä, lämpöä puheena olevaan asiaan ja sininen ilmaisee toisinajattelua, kylmyyttä. Kortteja on ollut todella vaikea oppia käyttämään puheenjohtajan apuvälineinä, mitä niiden kuuluisi olla. Niitä on käytetty aivan äänestyskorttien tapaan. Mutta menetelmän vahvistuessa uskon mielipidekorttien löytävän oman, ei liian tärkeän paikkansa.

Miksi konsensuspäätöksentekoon siirtäminen sitten on KMN:lle niin suuri mahdollisuus, minunkin mielestäni? Konsensus on demokratiaa, mutta ei aivan

siinä merkityksessä kuin olemme tottuneet ajattelemaan. Jos äänestyksessä peruskysymys on oletko asian kannalla vai vastaan, niin konsensuspäätöksessä kysytään jotakin siihen tapaan kuin "Milaisia ajatuksia, mielipiteitä, pelkoja tai toiveita meillä on tämän asian suhteen?" Konsensuskeskustelu tulee lähelle suomalaisen demokratian lähetekeskustelua, mutta on vielä enemmän. Konsensuspäätöksenteko tarkoittaa ilmapiiriä, jossa haluamme kuunnella toisia ja jakaa oman käsityksemme sekä sen jälkeen etsiä yhdessä yhteistä näkemystämme, konsensusta.

Konsensus voi tarkoittaa tietysti yksimielisyyttä, mutta ei vain sitä. Konsensus voidaan saavuttaa myös, kun enemmistö on samaa mieltä ja loput suostuvat siihen, että päätös voidaan tehdä eli kokevat tulleen riittävästi kuulluksi. Konsensus voidaan saavuttaa myös siitä, että mielipiteitä on monia erilaisia ja asian käsittelyä lykätään eli konsensus siitä, että ei voida saavuttaa konsensusta. KMN on käyttänyt myös paljon aikaa ja parhaita kirkollisia konsensusasiantuntijoita sääntömuutoksien valmisteluun, niin, että menetelmää ei voida käyttää väärin järjestöä lamaannuttamaan.

Konsensuspäätöksenteko ei ole ollut KMN:ssakaan aivan tuntematonta: CCIA on koko olemassaoloaikansa toiminut konsensusmenetelmän mukaan. Äänestystä on käytetty vain aivan viimeisenä keinona viimeisessä vaiheessa. Kuulemisella, ymmärtämisellä ja jakamisella on aina ollut CCIA:n työssä tärkein osuus.

KMN:n suuria ongelmia keskuskomiteakaudellani on ollut monien jäsenkirkkojen etäinen suhtautuminen järjestykseen. KMN on joko rahanjakaja tai ekumeeninen taistelupukari, jossa nyt historialli-

sista syistä on hyvä olla mukana. Konsensus onnistuessaan voi syventää jäsenkirkkojen kuulumista KMN:oon. Niistä tulee vastuullisempia jäseniä.

Moniin arkoihin, kirkkoja sisältä jakaaviin kysymyksiin, erityisesti pappeudesta ja seksuaalisuudesta on ollut vaikea saada rakentavaa keskustelua äänestyskäytännön vallitessa. Konsensus voisi tuoda tähänkin ratkaisun. Herkistä asioista voi keskustella ja kuunnella erilaisia mielipiteitä ja näkökulmia, ilman, että on pakkoa yksimielisyyteen, eikä varsinkaan enemmistöpäätöksiin.

Konsensus on siis yhteisen mielen etsimistä (common mind), jotkut puhuisivat mielellään myös Kristuksen mielen etsimisestä (seeking the mind of Christ). Yksi konsensusmenetelmän vahvuus on, että se sallii yhteisen kokemuksen, jopa yhteisen hengellisen kokemuksen vaikuttavan päätöksen muotoutumiseen. Perinteisessä parlamentaarisessa mallissa oman mielipiteen poterot on kaivettu syviksi usein jo ennen keskustelun alkamista. Konsensuskeskustelussa oma mielipide pyritään laittamaan toisen kuuntelun ajaksi syrjään. Tavoitteena on keskittyä ymmärtämään toista oikein, hänen lähtökohdistaan. Toisena tavoitteena on tietysti kertoa omat ajatukset niin, että kokee tulleen ymmärretyksi.

Konsensus vaatii kunnioitusta ja tasavertaisuutta. Aitoa tasavertaisuutta eikä vain kiintiötasavertaisuutta. Menetelmä vaatii kykyä kuunnella arvostavin korvin kaikkia, niin itseni kanssa usein samanmielisiä kuin yleensä kaikista asioista itseni kanssa toisin ajattelevaa, niin piispaa kuin lastakin. Tässä piilee menetelmän vahvuus – ja heikkous.

Menetelmä korostaa tapaa puhua, retoriikka ja mediaseksikkyysskin voivat vaikuttaa, mutta vastuullisuus omien asioiden ymmärretyksi tulemisesta on jokaisella itsellään. Konsensus ei salli vetäytymää passiivisuutta. Menetelmä ei toimi, jos ei siihen antaudu mukaan. Suurin merkitys on kyvyllä kuunnella. Täytyy kuunnella myös mahdollisten retoriisten "kikkojen" tai KMN:ssä niin yleis-

ten kielivaikeuksien taakse. Täytyy osata kysyä ymmärrystä lisääviä kysymyksiä. Tällainen viestintätapa on haaste monille kirkkoille kotonakin.

Mutta konsensusmenetelmän vahvuus on, että hyvät kokemukset johtavat lisääntyvään aitoon tasavertaisuuteen ja syvempään toisista välittämiseen, rakkauteen, "jotta he yhtä olisivat".

II Jumala armossasi, muuta kirkkomme ja yhteisömme

Mission som förenar och skiljer

Relationer mellan Kyrkornas världsråd, katolska kyrkan och pingströrelsen

Jan Edström

Mission betyder uppdrag. Uppdraget har getts till kyrkan och församlingen av Gud. Mission innebär att göra berättelserna om Jesus Kristus kända i hela världen för alla människor i alla tider. Mission handlar för kyrkan lika mycket om att vara som att göra, lika mycket om att förbli i Kristus som att arbeta för att synliggöra Guds kärlek till människorna. Det ekumeniska samtalet om mission utspelar sig i spänningsfältet mellan vara och göra. Detta har i sin tur resulterat spänningar mellan olika kyrkors sätt att uppfatta mission i teori och praktik. Vad är vi som kyrka, vad gör vi som församling och enskilda kristna? Vilken berättelse förmedlar vi om Kristus, uppdragsgivaren och om oss själva?

Kyrkornas världsråds konferens om världsmision och evangelisation i Aten 2005 präglades av berättelser om hur evangeliet om Jesus Kristus bärs ut i världen idag. Olivträdskorset från Palestina, som bärs till konferensplatsen på starka händer efter att ha färdats över havet med båt, fick illustrera berättelsen om Guds försoning i en splittrad värld, en berättelse som ännu är på hälft såväl i Mellanöstern som i resten av världen. Avslutningshögtiden på Areopagens kulle knöt samman erfarenheter från re-

ligions- och kulturmöte ända från aposteln Paulus till vår egen tid.

Temat för konferensen var *Kom helige Ande – Hela och försona*. Genom dagliga bibelstudier, samtal, andakter och gudstjänster nådde oss berättelser om hur evangeliets befriande budskap he-lar och försonar. Var och en fick med sin egen berättelse bidra till helheten. Här var inte i första hand katoliker och protestanter, inte ortodoxa eller pingstvän-ner – trots att det var just i de egenska-

perna vi samlats – här var alla ett i Kristus. Konferenssupplevelsen blev för många deltagare tongivande och hopp-givande, inte bara för missionssamtal, utan för hela den ekumeniska pilgrimsresan, särskilt med tanke på Kyrkornas världsråds generalförsamling i Porto Alegre 2006.

Med en djup erfarenhet av delad spiritualitet som utgångspunkt blev det – trots avsaknad av gemensam nattvard – möjligt att kritiskt granska kyrkornas mission i början av 2000-talet. Vissa frågor höjde sig tydligt ur den innehållsrika agendan: Vad innebär kristen mission i förhållande till kyrkans *missio* (uppdrag) och finns det anledning att omformulera synen på mission i ljuset av behovet av helande och försoning?

Konferensen var unik såtillvida att det var första gången som den ordnades i en ortodox kontext. Det var också första gången som katoliker (40 deltagare) och pingstvännen (15 deltagare) inbjöds att delta som fullvärdiga delegater, vilket satte sin speciella prägel på mötet.

Kyrkornas världsråd och katolska kyrkan

Kyrkornas världsråd (KV) har 348 medlemskyrkor i 120 länder och representerar därmed de flesta kristna kyrkor och kristna traditioner. Den romersk-katolska kyrkan, pingströrelsen och yngre kyrkor och samfund är emellertid inte medlemmar i världsrådet, vilket gör att KV:s ställning som samlande forum för världens kyrkor inte är så stark som den kunde vara. En av KV:s viktigaste roller är i den kristna enhetens namn skapa relationer till alla kristna kyrkor för att kunna utgöra en bredare plattform för

ekumeniskt arbete. Trots avsaknad av formellt medlemskap är här KV aktiva relationerna till katolska kyrkan, präglade av personliga kontakter, samarbete, lyssnande och konstruktiv kritik.

Sedan 1965 möts representanter för KV och katolska kyrkan årligen inom ramen för en samlingsgrupp (Joint Working Group) för överläggningar kring aktuella frågor och för att främja gemensamma studier och samarbete. Katolska kyrkan är tillsammans med representanter för evangelikala och pentecostala kyrkor representerad i KV:s viktiga Faith and Order arbete vars synligaste program är den årligen återkommande Bøneveckan för kristen enhet. Temat för bøneveckan 2007 är "De döva får han att höra och de stumma att tala (Mark 7:37). Katolska kyrkan har också konsultativ status i KV:s program om Mission och Evangelisation. Samarbetet mellan KV och katolska kyrkan syntes tydligt vid världsmisionkonferensen i Aten, något som deltagarna ville se en fortsättning på. Av alla de anföranden som hölls under konferensen var den katolske teologen dr. Robert Schreiers anförande om mission som en försonande aktivitet teologiskt ett av de mest intressanta.

Vid KV:s generalförsamling i Porto Alegre bekräftades relationerna och samarbetet med den romersk-katolska kyrkan. Under den senaste mandatperioden (1998–2006) har relationerna ibland varit ansträngda. Särskilt spant har det varit kring det katolska dokumentet *Dominus Iesus* och kring den protestantiska frågan om acceptering och välsignelse av homosexuella relationer. Både KV och katolska kyrkan har också haft problem i sina ortodoxa relationer. Inre kriser har också präglat katolska kyrkan och många medlemskyrkor i Kyrkornas Världsråd. Katolska kyrkan i Brasilien

fanns med bland inbjudarna till general-församlingen och den katolska kyrkan var representerad av en stor delegation observatörer. Hälsningarna från påven Benedict XVI och kardinal Walter Kasper var påfallande varma. – Det är två mycket olika organisationer som vill samarbeta och därför kommer det nog svårigheterna att finnas kvar. Men det konstruktiva samarbetet består och fördjupas, konstaterade biskop Jonas Jons-son i sin analys vid Ekumeniska rådets vårmöte.

Kyrkornas världsråd och pingströrelsen

Pingströrelsen är yngst på den ekumeniska kartan. Pingströrelsen utgörs för det första av den klassiska pingströrelsen med rötter i Kansas City och Azusa street och kom till Norden genom T.B. Barratt och Levi Pethrus. Den andra grenen är den karismatiska rörelsen med upprinnelse i den förnyelselängtan som fanns i de historiska kyrkorna främst i USA på 1960-talet. Tongivande gestalter var bl.a. David du Plessis, Oral Roberts och organisationen Full Gospel Business Men. Den tredje grenen, den neo-karismatiska rörelsen är den snabbast växande i dag. Hit hör lokala kyrkor i Afrika (African Instituted Churches) och Sydamerika, husförsamlingarna i Kina och delar av den s.k. trosrörelsen.

Kyrkornas världsråd för dialog med evangelikala kyrkor, den globala pingströrelsen och kyrkor i Afrika. Dialog är nödvändig eftersom okunskap och fördomar finns på båda håll. Många kristna rörelser får sin styrka genom återupptäckten av vissa bibliska sanningar. Om pingstvännen löpt risk att missbruka andedopets gåva är risken att den ekumeniska rörelsen gör det samma med det

globala, sociala och politiska ansvaret, menar en del pingstvännen, som tycker att KV för mycket betonat kyrkornas sociala agenda på bekostnad av mission och evangelisation. Inom KV igen har man ibland svårt att förstå vad kristen enhet betyder för pingströrelsen i ljuset av pingströrelsens enorma expansion de senaste decennierna, ofta på bekostnad av traditionella kyrkor och samfund.

Pingstvännen är skeptiska till organisationstänkande och betonar istället den lokala andeledda församlingen. Om pingstvännen skall kunna känna sig hemma i det ekumeniska sammanhanget behöver man finna ett sätt att hitta en balans mellan Andens dynamik och organisationstänkandet. Spänningen mellan Ande och struktur är något som många pingstkyrkor upplever inom sig när samhället allt oftare kräver någon form av organisering eller registrering av religiösa samfund.

I Porto Alegre beslöts att dialogen mellan Kyrkornas Världsråd och några pingstkyrkor och evangelikala rörelser kommer att vidgas och fördjupas. Samtidigt fortsätter arbetet med att skapa *Global Christian Forum*. Man vill bygga en gemensam plattform för alla kristna i världen – ortodoxa, katoliker, protestanter och nya kristna rörelser. Det är inte fråga om ett alternativ till KV eller en medlemsorganisation. Istället vill man skapa förutsättningar för öppna och förutsättningslösa möten och en möjlighet att tillsammans svara på aktuella utmaningar och därigenom bli ett vittnesbörd för världen. Det finns ett brett intresse för detta försök, men det är för tidigt att säga om det kommer att lyckas. Nu står nästan två tredjedelar av kristenheten utanför Kyrkornas Världsråd, samtidigt som de kristna uppfordras som aldrig förr att ta gemensamt ansvar i värld-

den. Det är därför alldeles nödvändigt att finna former för ett samarbete och samråd, som inte hotar de olika kyrkornas integritet.

Pingstvännen och katoliker

Det är knappast någon tillfällighet att relationerna mellan pingstvännen och katoliker har förändrats till det bättre de senaste femtio åren. Den främsta orsaken till förändringen kan hittas i den karismatiska förnyelseväckelsen, som växte fram i kölvattnet av Andra Vatikanconciliet. Påven Johannes XXIII som 1961 öppnade conciliet bad: "Gudomlige Ande, förnya dina under i vår tid som en ny pingst." Som en följd av detta upplever många i den katolska grenen av den karismatiska förnyelsen att påven blivit bönhörd. Det var 1967 som den karismatiska väckelsen inom den katolska kyrkan började bland en grupp studenter i Pittsburgh, USA. Idag räknar man med att 90 miljoner katoliker betraktar sig som en del av den karismatiska väckelsen.

Vad är mission?

Hösten 2006 har frågan om kyrkans mission och uppdrag aktualiserats också här hemma. Bedriver en utvecklingsorganisation som Kyrkans utlandshjälp mission, har det frågats. Enbart ett ja eller ett nej på den frågan blir lika fel om inte ordet mission först definieras. Mission måste ses i ljuset av kyrkans helhetsuppdrag, *missio*. I detta uppdrag ingår omsorgen om hela människan som en del av skapelsen och med löfte om försoning och ett evigt liv. Jesusberättelserna understryker detta när Mästaren erbjuder syndernas förlåtelse likaväl som fysiskt helande, gudsgemenskap och ett

upprättat människovärde. Kyrkans uppdrag är alltså mångfaldigt, dynamiskt och narrativt. Som Gud har sin berättelse i världen utformar kyrkan sin berättelse utifrån sin egen historiska, politiska, geografiska situation.

Det är genom kyrkans, församlingens liv och människors vittnesbörd som mission utförs. I pentecostala kyrkor är mission mera spontan (varje kristen en missionär) med låg organisationsnivå, medan äldre kyrkor ofta delar upp mission på olika organisationer och i olika sektorer. Därför kan man tala om mission som ordets förkunnelse, mission som diakoni, mission som sjukvård och helande, mission som utvecklingssamarbete allt med tanke på hela människans frälsning, kropp, själ, ande. För att hänvisa till hälsningen från missionskonferensen i Aten: *Kyrkans missionerande karaktär upplevs allt mer skiftande, då de kristna samfundet fortsätter sökandet efter olika sätt att leva ut evangeliet*. Inom den ekumeniska rörelsen kan detta sökande – och samarbete! – ske tillsammans och med respekt för olika kyrkors traditioner.

Aten och Porto Alegre

Efter den inspirerande konferensen om världsmission och evangelisation i Aten med inkluderandet av katoliker och pingstvännen var förväntningarna höga på generalförsamlingen i Porto Alegre. Tyvärr infriades inte förväntningarna enligt många trots att förutsättningarna finns. Katoliker och pingstvännen fanns med vid mötet, men som mötesdeltagare fick man inte grepp om vilket enorm betydelse pingströrelsen har i Brasilien. Det såg man däremot vid besök hos lokala pingstförsamlingar med allt från evangelisation till diakoni på sitt pro-

gram. I tv-gudstjänsterna såg man hur gudstjänstordningen hos katoliker och pingstvännen var likartad med glada liturger, försångare och musiker. Pingstvännerna hade mera gemensam bön och katolikerna firade mässa med bilder av påven och jungfru Maria i bakgrunden.

Temat för möte i Porto Alegre var *Gud i din nåd förvandla vår värld*. För de finländska deltagarna blev bönen konkret genom mötet med lokala miljöaktivister som konfronterade nordborna med den delvis finskägda pappersindustrins nyetableringar i Sydamerika. Internationella företags globala ansvar behandlades följaktligen också här hemma vid Ekumeniska rådet i Finlands generalmöte i oktober med representanter för Kyrkans utlandshjälp, UPM Kymmene och ungdomsnätverket Changemaker.

Global ekumenik och Finland

Kyrkornas världsråds och den ekumeniska rörelsens framtid behandlades i ljuset av mötet i Porto Alegre vid Ekumeniska rådets vårmöte i mars 2005 med huvudansvarande av biskop Jonas Jonson angående den ekumeniska rörelsen utmaningar idag. Vid ekumeniska temadagen om mission hösten 2005 i Helsingfors diskuterades missionskonferensen i Aten ur olika synvinklar och hälsningen från Aten lästes upp översatt till finska. Europeiska kyrkokonferensens forskare Darrell Jackson analyserade kunnigt och inspirerande de europeiska kyrkornas situation under temat *Hur säga Jesus i ett sekulariserat samhälle?*

Kyrkornas internationella Ansvarsvecka 22.-29.10.2006 tog under temat Fred och Rättvisa upp kyrkornas strävan efter en rättvisare globalisering bl.a. med hänvisning till Kyrkornas världsråds do-

kument AGAPE (Alternative Globalization Addressing Peoples and Earth) som utarbetades med tanke på mötet i Porto Alegre.

Ett seminarium om karismatisk ekumenik i Saalem hölls i slutet av oktober i Helsingfors med professor Veli-Matti Kärkkäinen (pingst), en av deltagarna i konferensen i Aten. Är karismatiken splittrande eller enande? I diskussionen som förts här hemma mellan lutherska kyrkans ledning och Nokiaväckelsen har man kunnat få uppfattningen att karismatiken i sig utgör ett problem. Hur lutherska kyrkan än förhåller sig till Nokiaväckelsen kan det komma att inverka på det ekumeniska samtalet och relationerna till pingströrelsen här hemma. Därför är det viktigt med flera och fördjupade samtal om karismatik och ekumenik på bred bas.

Jan Edström, TM, är utbildare på Kyrkans utlandshjälp. Han har tidigare arbetat som generalsekreterare för Ekumeniska rådet i Finland och rådets representant i Konferensen om världsmission och evangelisation, Aten 2005 och i Kyrkornas världsråds generalförsamling, Porto Alegre 2006.

Källor:

Kyrkornas världsråds hemsidor: www.wcc-coe.org;

Jonas Jonson: Global ekumenik söker nya vägar. Några tankar efter Porto Alegre. Ansvarande vid Ekumeniska rådets vårmöte, 3.4.2006 i Esbo; se www.ekumenia.fi

Missionsforum. En tidskrift från Svenska Missionsrådet nr 2-3 Oktober 2006.

Naiset yleiskokouksessa

Pirjo-Liisa Penttinen

Artikkelissaan "Naiset – ekumenian este vai elinvoima?" hiippakuntasihteeri Irja Askola valottaa kattavasti sitä polkua, jota ekumeenisessa liikkeessä on tultu tähän päivään: "...Ensiksi luotu ja tilansa ottanut joutui kohtaamaan toisenlaisen, silti samanlaisen... Ekumenian alkutaival naisen ja miehen yhteiselön näkökulmasta oli hunajaista ja kitkerää, oivaltavaa ja takkuilevaa. Samalla tiellä olemme yhä". (1)

Kirkkojen Maailmanneuvoston historiassa naisten näkökulmien merkittävyys on kirjattu ensimmäisistä esityslistoista alkaen. Järjestön juurina olleissa kansalaisliikkeissä (NNKY, NMKY, Kristillinen opiskelijaliike, lähetysjärjestöt) maallikkojen toiminta oli oleellista, siis myös naisten näkyvä, kuuluva ja päätäväinen mukanaolo. Toisaalta, Amsterdamin yleiskokouksessa läsnä olleessa "kirkkojen eliitissä" oli mukana vain 6 % naisia, mikä heijastaa kirkkojen perinteistä rakennetta. Vuonna 1975 Nairobissa yleiskokouksessa naisten osuus oli 22%. Porto Alegressä järjestettiin lounastapaaminen naisille, jotka toimivat

piispoina tai muulla nimikkeellä kirkon johdossa – muutos on siis näkyvä.

Kaksipäiväinen naisten esikokous kokosi noin 300 osallistujaa pohtimaan yleiskokouksen teemoja, keskustelemaan, viettämään jumalanpalvelusta ja verkostoitumaan. Joukossa oli myös miehiä, erityisesti Afrikan kirkkoista. Myös pääsihteeri Samuel Kobia osallistui pitäen puheen, jossa hän muistutti siitä, kuinka vaikeaa miesten on luopua saavuttamastaan vallasta, ja kuinka tärkeää yhteisöillemme on saavuttaa taloudellinen ja oikeudenmukainen tasapaino.

Ekofeminismi ja siitä kehittyvä teologia nousi esiin monin tavoin, ei vähiten uunituoreen, osallistujille jaetun latinalaisen Amerikan nykyteologiaa valottavan kirjan (2) myötä. On nähtävissä yhteys naisiin kohdistuvan väkivallan ja ympäristöön kohdistuvan väkivallan välillä – kun maa kärsii, kärsii myös nainen. Konsensusta ei ole etsittävässä vastauksessa väkivallan kysymyksiin? Brasilialainen teologian professori Elaine Neuenfelt nosti esiin itkemisen pro-

feetallisenä, parantavana ja voimaannuttavana tekona – harjoituksena ja todistuksena.

Sisarpiirin nimellä kutsuttuihin keskusteluryhmiin jakautuminen ja kuuluminen sekä avasi että pienensi maailmaa ihmisen kokoiseksi. Näissä pienryhmissä saattoi pohtia

- Jumalan olemuksen maskuliinisuutta ja feminiinisuutta, vaikka mietien, minkä kuvan virsi "Jumala ompe linnamme" on antanut latinalaisen Amerikan parakkien ja hökkelikylien asukkaille.
- maskuliinisuutta, jota ei ole vielä paljon tutkittu. Macho-mies on latinomiehen idea, malli, johon on vaikea sovittaa Kristuksen helliä piirteitä.
- inklusiivista (ei-poissulkevaa) kielenkäyttöä, vaikka sen oppimiseen lieenee pitkä matka. Mitä, jos Jumala olisi yksi meistä – miltä hän näyttäisi ja kenelle hänen kännykältään soitettaisiin?
- pyhyttä ja arkipäivää, vaikka mietien miten Jumala järjestää pyhäpäivän ja lastenhoidon yhteensopiviksi rukouspalvelusten aikataulun kanssa.
- ruumiillisuutta ja uskonnollisuutta luovuutta, vaikka miettien sitä, onko vapautuksen teologia liike vai teologian suunta.

Yleiskokouksen komiteoissa ja istunnoissa ei ainakaan minulle tullut mieleen tilastoida, kuinka monta naista tai miestä oli äänessä. Enemmänkin mietitytti, kuuluuko koko maailman kristittyjen ääni – ja miten se kuuluisi tai näkyisi vielä paremmin. Tähän liittyen yleiskokous hyväksyi julkilausumiinsa tavoitteet laajentaa ja syventää ekumeenista yhteistyötä niiden kirkkojen ja kirkko-

perheiden kanssa, jotka eivät vielä ole KMN:n jäseniä. Tarpeellista on oppia paremmin tuntemaan niitä, jotka jo kuuluvat tähän värikkääseen ekumeeniseen pöytäseurueeseen ja rukoilemaan yhdessä samaa Isä meidän -rukousta. Ruohonjuuritasolla usein naisten ryhmät ovat niitä, jotka arkea helpottaakseen toimivat laajasti yhteistyössä, myös eri uskontojen kesken. Tätä kokemusta on tulevaisuudessa kuultava kirkonjohtajien dialogikokemusten rinnalla.

Kolmen aamupäivän aikana delegaattit jakautuivat Ekumeenisiin keskusteluihin, joiden teemoja oli 22. Teema "Tulla miesten ja naisten yhteisöksi – opimme naisten tavasta elää kirkko todeksi" nosti esiin haasteet osallisuudesta ja osallistumisesta, inhimillisestä, jäsentensä muovaamasta tasa-arvonäkökulmat huomioon ottavasta kirkosta käsikirjoineen. Muista keskusteluista tasavertaisuuden näkökulmia nostivat ainakin teemat Inhimillinen seksuaalisuus, Ihmisen elämän suojelu/ ihmisoikeudet, Rasismi, Siirtolaisuus, Nollatoleranssi väkivallalle.

Ekumeeninen vuosikymmen "Kirkot naisten tueksi" 1988 -98 nosti esiin piilossa ja sanoittamatta olleen kysymyksen naisiin kohdistuvasta väkivallasta, jota esiintyy kaikkialla. Meneillään oleva vuosikymmen "Väkivallasta sovintoon" jatkaa tämän tematiikan esilläpitoa. Kirkot, niiden jäsenet ja työntekijät eivät ole irrallaan tästä todellisuudesta. Vuonna 2007 Eurooppa on Väkivallasta sovintoon -vuosikymmenen kohdemaanosana. Nouseeko esiin uusia liturgioita, uudestaan sanoitettua rukousta, sovinnonkaavoja – toimintatapoja, joissa Luojan luomaa ihmistä ei alisteta vahvemman alle? Rohkaisevia esimerkkejä vuosikymmenen toteutumisesta mm.

Väkivallattoman viikon avulla on näkyvissä.

Mallia eri tilanteisiin voi ottaa KMN:n ohjeistuksesta seksuaalisen häirinnän varalle (A Pastoral and Educational Response to Sexual Harassment), joka sisältyi yleiskokouksen ohjelmakirjaan ja oli näin jokaisen osallistujan tiedossa.

Yleiskokouksen aikana toimi myös naisten kohtaamispaikka, Colmeia eli Mehiläispesä. Sen olivat rakentaneet brasilialaiset ekumeenisesti toimivat naiset, mukana mm. Maailman rukouspäivän työryhmä. Siellä järjestettiin keskustelutilaisuuksia ja jaettiin toimintaideoita. He koordinoivat myös mielenosoituksen naisiin kohdistuvaa väkivaltaa vastaan saaden liikkeelle varsin runsaslukuisen violettipaitaisten kulkueen. Naiset osallistuivat aktiivisesti myös kaupungin keskustassa Desmond Tutun johdolla järjestettyyn rauhankulkueeseen.

Mielenkiintoinen lounastunnin lisä, Bate-Papo, vapaamuotoinen keskusteluhetki, tarjosi päivittäin mahdollisuuden sukupolvienväliseen kohtaamiseen. Näissä hetkissä ekumeenisen liikkeen veteraanit antautuivat dialogiin nuorempien kanssa – teemoina mm. Mitä on olla kirkko globaalissa maailmassa, Ymmärtää Raamattua naisen näkökulmasta, Rauhan rakentaminen. Tämän tyyppinen ukupolvien välien mentorointi ja "harmaan tiedon" siirto olisi tarpeellista kotikirkkoissammekin.

Mutirao-otsikon alla toteutetut monet näyttelyt, esittelypisteet ja työpajat voi toteuttaa samoilla otsikoilla ja ideoilla myös Suomessa. Niissä jatkettiin Ekumeenisissa keskusteluissa esiin nousseiden, myös mielipiteitä jakaneiden asioiden käsittelyä, mm. syrjintään, seksuaalisuuteen ja ajankohtaisiin poliittisiin ky-

symyksiin liittyen. Esimerkiksi NNKY:n teematunti toteutettiin yhdessä HIV-positiivisten nuorten naisten kanssa. Toisaalla näyttelyosasto Rosenstrasse 76, kodiksi sisustettu tila, pysähdytti pohtimaan perheväkivaltaa. Tällä idealla valmistellaan Turun Kirkkopäiville 2007 kohtaamispaikkaa Kotikatu 21. Käytävissä on enenevä määrä dvd:tä ja muuta virikemateriaalia, esimerkiksi ekumeenisen liikkeen voimanasia esittelevä dvd Telling our Story, Living our Faith – Naisia maailmanlaajassa kirkossa.

Porto Alegressa valitusta 150-jäsenisestä KMN:n keskuskomiteasta naisia on 63, maaosittain nimetyistä 8 presidentistä 3 on naisia – Euroopan, Pohjois-Amerikan ja Latinalaisen Amerikan edustajat. Vain silloin kun jäsenkirkot nimeävät edustajikseen tasapuolisesti eri-ikäisiä miehiä ja naisia, pappeja ja maallikoita, voidaan myös keskuskomiteaan valita kirkkojen jäsenmäärää mahdollisimman tasapuolisesti edustava joukko. KMN:n jäsenkirkkojen jäsenistä lieenee yli puolet naisia.

Toisenlaisten, silti samanlaisten yhteinen matka, oppiminen ja kohtaamiset jatkuvat – 691 delegaattia, 3838 osallistujaa, 146 toimittajaa ovat palanneet Porto Alegresta aikaa sitten kotikirkkojensa tehtäviin ja suolaksi, mukanaan noin 10000 KMN-julkaisua.

Pirjo-Liisa Penttinen, TM, NNKY-liiton pääsihteeri oli Yleiskokouksessa ja sitä edeltäneessä naisten esikokouksessa NNKY:n Maailmanliiton delegaattina. Kokouksessa myös nimetty neuvonantajana (Advisor) Policy Reference Committee:ssa.

Viittaukset:

(1) Näen Jumalan toisin – Kristinuskon feministisiä tulkintoja, toim. Pauliina Kainulainen ja Aulikki Mäkinen. Kirjapaja 2006. ISBN 951-607-313-1

(2) The grace of the world transforms God. Latin-american dialogues with the IX Assembly of the World Council of Churches. Toim. Nance Cardoso pereira, Edla Eggert, Andre Sidnei Musskopf. Editora Universitaria Metodista 2006. ISBN 85-99738-01-1

Yleiskokoukseen valmistunutta virikemateriaalia:

Springs of Living Water – Bible Studies on Grace and Transformation. WCC Publications, Geneva 2005. ISBN 2-8254-1420-4

Aruna Gnanadason: Listen to the Women! Listen to the Earth! WCC Publications, Geneva 2005. ISBN 2-8254-1472-7

Ihmisen seksuaalisuus Porto Alegreassa

Heikki Huttunen

Seksuaalikeskustelu polttopisteeseen

Ihmisen seksuaalisuus tuli ekumeenisen liikkeen polttopisteeseen 1990-luvun ensimmäisellä puoliskolla. Erityisesti kysymys kirkkojen suhtautumisesta samaa sukupuolta olevien parisuhteisiin herätti erisuuntaisia reaktioita. Alkava HIV-AIDS-pandemia haastoi toisaalta kristittyjä pohtimaan realistisen sukupuolivaikutuksen tarvetta suhteessa kirkkojen opetuksen totunnaiseseen häveliäisyyteen ja siveyteen. AIDSia pidettiin aluksi erityisesti homoseksuaalien vitsauksena, ja myös sitä kautta kysymys samaa sukupuolta olevien suhteista tuli esille.

Länsimaiden protestanttisten kirkkojen avoimuus keskustella näistä aiheista ja joustavuus perinteisen eettisen opetuksen uudelleenmuovaamisessa oli monille muille liikaa. Esimerkiksi Afrikan ja Itä-Euroopan kristityt näkivät siinä uuden merkin luopumuksesta, joka valtasi alaa liberaalien kristittyjen piirissä ja ekumeenisessa liikkeessä. Toisaalta jotkut Länsi-Euroopan ja Pohjois-Amerikan kirkot ja kristilliset ryhmittymät näkivät

erityiseksi missiokseen levittää uudenlaista suhtautumistapaa homoseksuaalisuuteen ekumeenisilla areenoilla.

Kirkkojen Maailmanneuvoston VIII yleiskokous Hararessa vuonna 1998 tarjosi taistelulentä seksuaalikeskusteluissa erimielisille ryhmille. Zimbabween poliittinen tilanne, jossa homoseksuaalisuus oli laitonta ja käytössä moraalittomuuden leimana, joka lyötiin hallitusta kritisoiviin poliittikkoihin, oli omiaan kärjistämään asenteita. KMN:ön johdon oli erikseen pyydyttävä maan pääministeri Robert Mugabelta lupaus, ettei yleiskokouksen vapautteen keskustella seksuaalikeskusteluista puuttua hallituksen taholta. Yleiskokouksen täysistunnoissa ja ryhmäkeskusteluissa asia nousikin esille odotetulla tavalla. Itä-Euroopan ortodoksit liittyivät perinteestä poikkeavat seksuaalinelämykset ankaraan kirkko-opilliseen kritiikkiinsä. Kaksi ortodoksista kirkkoa oli eronnut KMN:osta yleiskokouksen kynnyksellä, ja ilmassa oli todellinen uhka, että eräät muut seuraisivat perässä. Seksuaalikeskustelu ei kuitenkaan ollut Hararessa

esiin tulleen ortodoksien kritiikin pääasia. Turhautuminen KMN:ön itseymmärrykseen jonkinlaisena kirkkojen etujoukkona, erityisesti kiistanalaisissa eettisissä kysymyksissä, tuli esille myös monien muiden kuin ortodoksien tai kolmannen maailman kirkkojen edustajien kannanotoissa.

Hararesta alkaneella seitsenvuotiskaudella pyrittiin purkamaan yleiskokouksessa ilmi tullutta pahoinvointia. Ortodoksien kirkkojen kritiikkiä käsittelemään perustettiin "Special Commission", erityiskomissio, joka perehtyi eklesiologiaan, KMN:ön päätöksentekoon ja yhteiseen rukoukseen liittyviin ongelmiin. Kysymys seksuaaliopetuksesta ei ollut sen asialistalla. Erityiskomissio päätyi esittämään KMN:ölle konsensus-päätöksentekomenetelmää. Sitä alettiin toteuttaa seuraavassa yleiskokouksessa. Eräs perustelu konsensusmenetelmälle oli, että se estää enemmistö-vähemmistö-asetelman syntymistä herkeissä teologisissa ja eettisissä kannanotoissa.

Ihmisen seksuaalisuus KMN:ön tarkastelussa

Hararen yleiskokous oli kirjannut ohjelmasuunnitelmiin, että KMN "ryhtyy ihmisen seksuaalisuuden tarkasteluun, kaikessa sen moninaisuudessa niin, että tulokset ovat jäsenkirkkoille saatavilla". Asiaa käsiteltiin täysin eri tavalla kuin ortodoksien ongelmia. Pääsihteeri Konrad Raiser valitsi matalan profiilin menetelmän. Hän nimitti pääsihteerin avuksi neuvoo-antavan ryhmän ihmisen seksuaalisuuteen liittyvissä kysymyksissä, Reference Group on Human Sexuality.

Tämä ryhmä keräsi kirkkojen ja ekumeenisen järjestöjen kannanottoja seksuaa-

alikeskusteluista keuhkolla 2001. Vastauksia saatiin useita kymmeniä, ja niistä on laadittu joitakin yhteenvetoja ja analyyssejä. Kävi ilmi, että kirkkojen kannanottoja asiasta on julkaistu vähänlaisesti. Yleinen piirre oli, että eteläisen pallonpuoliskon kirkot kokivat seksuaaliasioiden kysymyksenasettelut elitistisiksi ja länsimaisiksi. Ortodoksiset kirkot vaikuttivat haluttomilta tarkastella seksuaalikeskusteluja länsimaalaisille tyypillisesti ihmisoikeuskeskusteluksi, ja lähestyivät niitä mieluummin teologisen antropologian kannalta. Suhtautumisessa homoseksuaalisuuteen oli laaja kirjo. Kirjaimelliseen biblisismiin tukeutuvat protestanttiset kirkot tulivat ankaran tuomitseviin johtopäätöksiin, kun taas traditiota raamatun tulkinnassa korostavat kirkot saattoivat päästä päinvastaisiin kantoihin.

Kolminaisuus seksuaalietiikan malliksi

Kirkkojen seksuaalikeskusteluja analysoi Intian syyrialais-ortodoksinen kirkon teologi isä George Mathew Nalunnakal kehittää kritiikissään trinitaarista lähestymistapaa. Hän huomauttaa, että eri kirkkojen laajoistakin seksuaalieteettisistä dokumenteista puuttuu viittaus Jumalaan Kolminaisuutena. Hän arvelee erääksi syyksi perusteellisen ortodoksinen kirjallisuuden puutteen ihmisen seksuaalisuudesta ja yleensä teologiasta antropologiasta.

Nalunnakal esittää, että kolminaisuusoppi antaa avaimen ymmärtää postmodernia ja globaalia etiikkaa. Kolminaisuus on luonteenomaisesti yhteisöjen yhteisö, pluraalinen ja erillisten identiteettien muodostama, ja sen arvoina ovat oikeudenmukaisuus ja inklusiivisuus. Usko Jumalaan Kolminaisuutena antaa

teologialle ja etiikalle viitekehityksen, joka perustele moninaisuuden ja identiteettien erillisyyden paikallisessa yhteisössä, jossa vallitsee oikeudenmukaisuus ja tasa-arvo. Kolmiyhteisen Jumalan "ontoksessa" liittyy toisiinsa olemisen ja yhteisö. Näkemys Jumalasta Kolminaisuutena ulottuu länsimaisen individualismin tuolle puolelle, joka itse on tulosta Jumalan ymmärtämisestä yksittäisenä, itseriittoisena ja yksilöllisenä entiteettinä. Jumalan olemus on parhaimmillaan, kuten kolminaisuusnäkemys esittää, yhteisö, joka luo ja ylläpitää vahvoja suhteita ja siteitä. Trinitaarinen yhteisö on olemukseltaan pluralistinen ja se sallii erilaisuuden paikallisesa yhteisössä.

Seksuaalieettisten kannanottojen tulisi olla erilaisuuden tajun ja "toisen" kunnioittamisen läpikäymistä. Niissä on kysymys erilaisuuksien yhteensovittamisesta ja identiteettien ja ilmausten moninaisuudesta. Jumala pyhä Kolminaisuutena on yhteisö, jonka muodostavat Isä, Poika ja Äiti – sillä Henki on feminiininen kategoria hepreassa. Tämä avaa näyn sukupuolisesti inklusiivisesta yhteisöstä. Henki pyhässä Kolminaisuudessa on samalla myös sukupuolet ylittävä kategoria, ja se luo tilaa myös "trans-sukupuolisille" identiteeteille yhteisössä.

Nalunnakal huomauttaa, että trinitaarinen etiikka pitää sisällään myös oikeudenmukaisuuden, ja se liittyy läheisesti nimenomaan kolmannen maailman seksuaalieettisiin ongelmiin. Prostituutio, ihmiskauppa, raiskaus, seksin esineellistämisen ovat oikeudenmukaisuuskysymyksiä.

Toinen kirkkojen seksuaalidokumenteista puuttuva teologinen teema on Nalunnakalin mukaan eskatologia. Se auttaisi

muistamaan teologian ja etiikan väliaikaisen luonteen ja välttämään tuomitsevia kannanottoja seksuaalikäytännöistä ja erityisesti homoseksuaalisuudesta.

Bossey'n seminaarit seksuaalisuudesta

Reference Group on Human Sexuality ideoi kolme kutsuseminaria otsikolla Human Sexuality, ihmisen seksuaalisuus. Ne pidettiin Bossey'n ekumeenisessa instituutissa vuosina 2001–2004. Allekirjoittanut osallistui niistä kahteen. Seminaareissa keskusteltiin ihmisen seksuaalisuudesta kristillisen ihmiskuvan ja eettisen opetuksen kannalta. Jaettiin kokemuksia seksuaalisten vähemmistöjen tilanteesta eri kirkkoissa. Seminaarien työtapana oli omiaan riisumaan dramatiikkaa seksuaalikäytännöjen käsittelystä. Niissä todettiin, että kirkkojen on teologiselta pohjalta löydettävä yhteinen ulottuvuus erilaisten eettisten kantojen jatkamiseen ja pohtimiseen, erityisesti suhteessa homoseksuaalisuuteen. Samalla nähtiin, että kysymys ihmisen seksuaalisuudesta on laajempi ja jossain suhteessa haastavampi kuin pelkästään kysymys samana sukupuolta olevien parisuhteesta. Sosiaaliseen eriarvoisuuteen ja aseellisiin konflikteihin liittyvä seksuaalinen väkivalta, HIV-AIDSin kysymykset ja kirkkojen erilainen suhtautuminen moniavioisuuteen Afrikassa nousivat esille yhteistä pohdintaa ja toimintaa edellyttävinä asioina.

Ihmisen seksuaalisuus Porto Alegren asialistalla

Kirkkojen Maailmanneuvoston IX yleiskokouksessa Porto Alegressa helmikuussa 2006 keskustelu ihmisen seksuaalisuudesta oli asialistalla. Se oli sisäl-

lytetty ohjelmakohtaan "Ecumenical Conversations". Nämä olivat 22 ryhmäkeskustelua, joihin delegaattit ja neuvonantajat (advisors) voivat osallistua. Täysistuntojen tiukan aikataulun takia nämä olivatkin ainoa tehokas tapa yksittäisten delegaattien vaikuttaa yleiskokouksen päätöksiin.

Ihmisen seksuaalisuus oli yksi ryhmistä otsikon "Muuttuva uskonnollinen ja kulttuurinen konteksti" alla. Siihen tuli lähes sata osanottajaa. Keskustelu käytiin kolmessa istunnossa peräkkäisinä päivinä. Puheenjohtajana oli uusiseelantilainen piispa Gary Marquand presbyterisistä kirkosta ja sihteereinä isä Joseph Bosch Ekumeenisesta patriarkaatista Argentiinasta sekä pastori Wies Houweling Hollannin reformoidusta kirkosta. KMN:n henkilökunnasta vastuussa oli Lähi-Idän toimiston johtaja Michel Nseir Antiokian ortodoksisesta kirkosta.

Ensimmäisessä istunnossa pidettiin kaksi johdantopuheenvuoroa. Southern Christian College -oppilaitoksen rehtori Erlinda Senturias Filippiinien itsenäisestä kirkosta (Iglesia independiente de Filipinas) asetti perinteisen seksuaalieettisen opetuksen nykyajan kontekstiin ja peräänkuulutti seksuaalisuuden ytimen, rakkauden ja sitoutumisen, esiin nostamista instituutioiden, sovinnaisuuden ja tabujen takaa. Allekirjoittanut esitti näkökulman ihmisen seksuaalisuuteen ortodoksisen ihmiskäsityksen valossa. Toisessa istunnossa kuultiin eri kirkkojen kantoja erityisesti homoseksuaalisuuteen. Oli selvää, että paikalla oli sekä kirkkojen delegaatteja että neuvonantajia, joilla oli valmis näkökanta ja tarkoitus vaikuttaa KMN:n kantaan erityisesti homoseksuaalisuuskysymyksessä, yhdestä tai toisesta äärimmäisestä näkökulmasta. Nämä puheenvuorot eivät

kuitenkaan dominoineet keskustelua, joka käytiin asiallisesti ja rauhallisesti, eri näkökohtia kuunnellen. Kolmantena päivänä koottiin keskustelusta johtopäätöksiä KMN:n tulevaa työtä varten. Tällöinkin kuultiin teologinen johdantopuheenvuoro, jonka piti eroavan eksekutiivikomitean jäsen, isä Leonid Kishkovsky Amerikan ortodoksisesta kirkosta (OCA). Hän peräänkuulutti kokonaisvaltaista ihmiskäsitystä ja varoitti tuijottamasta yksittäisiin etiikan kiistakysymyksiin – kuten aborttiin, esiavioliseen seksiin tai samaa sukupuolta olevien parisuhteisiin. Isä Leonid toivoi, että seksuaalikeskustelussa muistettaisiin kristillisen elämäntavan ytimessä oleva kutsu pyhyyteen, ja siteerasi pyhittäjä Serafim Sarovilaista, joka tervehti poikkeuksetta jokaista luokseen tulevaa: "Minun iloni!" Tämän tulisi Kishkovskyn mukaan olla kristittyjen asenne seksuaalietiikan kannanotoissa.

Ecumenical Conversation -ryhmä totesi johtopäätöksissään, että ihmisen seksuaalisuus ja siihen liittyvä etiikka on kirkkoja ja kristittyjä jakava monitahoinen kysymys. Siksi sen tutkimista tulisi jatkaa KMN:n työssä, keskinäisen kuuntelemisen ja kunnioituksen hengessä. Kirkkojen tulisi toimia seksuaalisen väkivallan ja epäoikeudenmukaisuuden poistamiseksi omasta piiristään ja yhteiskunnasta. Asiakokonaisuus edellyttää ryhmän mukaan, että ihmisen seksuaalisuus jatkuu osana KMN:n työtä.

Porto Alegren yleiskokouksen keskeisissä päätöksissä KMN:n tulevasta työstä ei mainita suoraan ihmisen seksuaalisuutta omana ohjelmanaan. Ecumenical Conversation -ryhmän suositus keskustelun jatkamisesta näkyy yleiskokouksen jälkeen laaditussa ohjelmasuunnitelmassa. Siinä seksuaalieettinen keskustelu on sijoitettu kirkkojen välisen yhte-

ydenpidon ohjelmaan (P103-04) Nurturing relationships with member churches), ja sitä ohjaamaan tullaan nimittämään "reference group"-työryhmä. Seksuaalisuuteen viitataan myös uskoa ja kirkkojärjestystä tutkivan Faith and Order -osaston antropologisen työn osana.

Seksuaalikäytös oli Porto Alegressa esillä myös Mutiráoissa, kokousalueella järjestetyillä mahdollisuuksien markkinoilla, jotka muodostuivat näyttelyistä, työpajoista, teatteriesityksistä, seminaareista ja jumalanpalveluksista. Mutiráo-

sa oli mukana myös Metropolitan Community Church. Se on Kaliforniassa 1950-luvulla perustettu helluntailaistaustainen kirkko, jonka identiteettiin liittyy inklusiivinen suhtautuminen sukupuoliin vähemmistöihin. Se ei kuulu ekumeenisin järjestöihin, mutta sen edustajat osallistuvat aktiivisesti teologiseen ja sielunhoidolliseen keskusteluun seksuaalietiikasta.

...

Heikki Huttunen on SEN:n pääsihteeri

III Jumala armossasi, muuta todistuksemme

Yhdeksi kirkoksi kutsutut

Porto Alegren ykseyslausuma

(käännös Risto Saarinen)

Kehotus kirkkoille uudistaa sitoutumisen ykseyden etsintään ja syventää keskinäistä vuoropuhelua

KMN:n yleiskokoukset ovat hyväksyneet tekstejä, jotka tarjoavat näyn etsimästä ykseydestä ja tunnistavat sen piirteitä. [1] Näiden tekstien tapaan Porto Alegren yhdeksäs yleiskokous on hyväksynyt tämän tekstin, joka kehottaa kirkkoja jatkamaan niiden yhteistä matkaa ja joka on uusi askel tiellä kohti täytettyä näkyvää ykseyttä.

Tämä kehoitus kirkkoille palvelee kahta päämäärää: (a) se pohtii, mitä kirkot ekumeenisen matkansa tässä vaiheessa voivat yhdessä sanoa eräistä kirkon keskeisistä piirteistä; sekä (b) se kehottaa kirkkoja uudistuneeseen keskusteluun – toisiaan tukien, mutta avoimesti ja etsien – niiden keskinäisen yhteyden ja kommuunion laadusta ja asteesta, kuin myös kirkkoja yhä erottavista asioista. [2]

1. Me, Kirkkojen maailmanneuvoston yhdeksännen yleiskokouksen valtuutetut, kiitämme kolmiyhteistä Jumalaa, Isää, Poikaa ja Pyhää Henkeä, joka on johtanut kirkkomme elävään yhteyteen ja vuoropuheluun. Jumalan armosta olemme kyenneet pysymään yhdessä silloinkin, kun se ei ole ollut helppoa. Olemme toimineet ahkerasti keskinäisten erojemme voittamiseksi. Olemme "niiden kirkkojen yhteys, jotka Raamatun mukaan tunnustavat Herran Jeesuksen Kristuksen Jumalaksi ja Vapahtajaksi ja jotka sen vuoksi pyrkivät yhdessä täyttämään yhteistä kutsumustaan yhden Jumalan, Isän, Pojan ja Pyhän Hengen, kunniaksi." [3] Tunnustamme uudelleen sen, että "Kirkkojen maailmanneuvostossa toteutuvan kirkkojen yhteyden ensisijainen päämäärä on kutsua toinen toisiaan näkyvään ykseyteen yhdessä uskossa ja ehtoollisyhteydessä niin kuin se ilmenee jumalanpalveluksessa ja yhteisessä elämässä Kristuksessa, todistaen maailmalle ja palvellen maailmaa. Päämääränämme on kulkea kohti tätä ykseyttä niin että maailma uskoisi." [4] Jatkuvat jakautumisemme ovat todelli-

sia haavoja Kristuksen ruumiissa. Niiden vuoksi Jumalan missio maailmassa kärsii.

2. KMN:n yhteydessä olevat kirkot pysyvät sitoutuneina toinen toisiinsa tiellä kohti täyttä näkyvää ykseyttä. Tämä sitoutuminen on lahja armolliselta Herraltamme. Ykseys on sekä jumalallinen lahja että kutsumus. Kirkkomme ovat vahvistaneet sen, että se ykseys, jota varten me rukoilemme, toivomme ja teemme työtä "on koinonia, joka on annettu ja ilmaistu yhteisessä apostolisen uskon tunnustamisessa. Ykseys on yhteistä elämää sakramenttien piirissä. Tulemme siihen yhdessä kasteessa ja juhlimme sitä ehtoollisyhteydessä. Ykseys on yhteistä elämää, jossa kirkkojen jäsenyys ja virat on vastavuoroisesti tunnustettu ja erot sovitettu. Ykseys on myös yhteistä lähetystehtävää, joka todistaa kaikille ihmisille Jumalan armon evankeliumia ja palvelee koko luomakuntaa." [5] Tällaista koinoniaa tulee ilmaista kussakin paikassa, ja kirkkojen konsiliaarisen yhteyden välityksellä erilaisissa paikoissa. Meillä on paljon työtä edessämme, kun pyrimme yhdessä ymmärtämään ykseyden ja katolisuuden merkitystä sekä kasteen sisältöä.

II

3. Me tunnustamme yhden, pyhän, katolisen ja apostolisen kirkon, niin kuin se ilmaistaan Nikaian-Konstantinopolin uskontunnustuksessa (381). Kirkon ykseys on kuva kolmiyhteisen Jumalan ykseydestä jumalallisten persoonien kommuniossa. Raamattu kuvaa kristillistä yhteisöä Kristuksen ruumiina, jossa vastavuoroinen erilaisuus on olennaista kokonaisuudelle: "Armolahjoja on monenlaisia, mutta Henki on sama. Myös palvelutehtäviä on monenlaisia, mutta

Herra on sama. Jumalan voiman vaikutuksia on monenlaisia, mutta hän, joka meissä kaikissa kaiken vaikuttaa, on sama. Hän antaa Hengen ilmetä itse kussakin erityisellä tavalla, yhteiseksi hyödyksi." (1. Kor. 12:4-7). [6] Jumalan kansana, Kristuksen ruumiina ja Pyhän Hengen temppelinä kirkko on kutsuttu ilmentämään ykseyttään rikkaassa moninaisuudessa.

4. Jumalan sana luo kirkon uskovien yhteisöksi, sillä usko herää evankeliumin julistamisen kautta, Jumalan Pyhän Hengen työnä (Room. 10:17). Koska tämä ilosanoma, jota julistetaan uskon herättämiseksi, on sama kuin apostolien välittämä ilosanoma, tuon sanoman luoma kirkko on apostolinen. Apostolien ja profeettojen asettamalle perustukselle rakennettu kirkko on Jumalan huonekunta, pyhä temppeli, jossa Pyhä Henki asuu ja toimii. Pyhän Hengen voimasta uskovat kasvavat pyhäksi temppeliksi Herrassa (Ef. 2:21-22). [7]

5. Vakuutamme, että kirkon apostolinen usko on yksi, niin kuin Kristuksen ruumiis on yksi. Silti voi olla erilaisia oikeutettuja kirkon uskon muotoiluja. Kirkon elämä uutena elämänä Kristuksessa on yksi. Silti se rakentuu erilaisille armolahjoille ja palvelutehtäville. Kirkon toivo on yksi. Silti se voidaan ilmaista ihmisten erilaisina odotuksina. Myönnämme, että on olemassa erilaisia kirkko-opillisia lähtökohtia sekä erilaisia käsityksiä siitä, miten tosi kirkko suhtautuu olemassa oleviin kirkkoihin. Jotkin erilaisuudet ilmentävät Jumalan armoa ja hyvyttä; ne on tunnistettava Jumalan armossa Pyhän Hengen kautta. Toiset erot taas jakavat kirkkoa; ne on opittava voittamaan Hengen lahjojen, uskon, toivon ja rakkauden, avulla niin, että erillään olo ja ulos sulkeminen eivät ole lopullisia. Jumalan suunnitelma

on määräjän tullessa yhdistää Kristuksessa yhdeksi kaikki (Ef. 1:10), niin että jakautumiset voidaan sovittaa. Tiellä koinonian täyteyteen Jumala kutsuu kansaansa rakkaudessa niin oikeaan erottelu-kykyyn kuin myös uudistukseen.

6. Kirkon katolisuus ilmentää sen elämän täyteyttä, eheyttä ja kokonaisuutta Kristuksessa, Pyhän Hengen kautta, kaikkina aikoina ja kaikkialla. Tätä mysteeria ilmentää jokainen sellainen kastettujen uskovien yhteisö, jossa tunnustetaan apostolista uskoa ja eletään sitä todeksi, jossa julistetaan evankeliumia ja vietetään sakramenteja. Jokainen kirkko on tosi katolinen kirkko eikä vain sen osa. Jokainen kirkko on tosi katolinen kirkko, mutta ei koko tosi kirkko. Jokainen kirkko toteuttaa katolisuuttaan, kun se on yhteydessä toisiin kirkkoihin. Tunnustamme, että kirkon katolisuus tulee ilmaista kaikkein näkyvimmin silloin, kun ehtoollista vietetään yhdessä ja kun kirkon virat tunnustetaan ja hyväksytään vastavuoroisesti.

7. Kirkkojen suhteet ovat dynaamisesti vastavuoroisia. Jokainen kirkko on kutsuttu vastavuoroiseen lahjojen antamiseen ja saamiseen sekä yhteisvastuuseen. Jokaisen kirkon on tultava tietoisiksi kaikista siitä, mikä sen elämässä on tilapäistä ja kyettävä tunnustamaan tämä myös toisille kirkkoille. Jo nyt, kun ehtoollispöydän avaaminen ei aina ole mahdollista, toisistaan erossa olevat kirkot ilmaisevat keskinäistä vastuullisuutta ja katolisuuden piirteitä, kun ne rukoilevat toistensa puolesta, jakavat voimavarojaan, avustavat toisiaan hätätilanteissa, tekevät yhdessä päätöksiä sekä työskentelevät yhdessä oikeudenmukaisuuden, sovinnon ja rauhan puolesta. Näin on myös silloin, kun ne pitävät toisiaan vastuullisina kasteen tuoman opetuslapsuuden perusteella ja harjoit-

tavat vuoropuhelua eri käsitysten vuoksi kieltäytyen toteamasta "en tarvitse sinua" (1. Kor. 12:21). Köyhdyimme ilman toisiamme.

III

8. Kaikki Kristukseen kastetut ovat yhtä Kristuksen ruumiissa: "Näin meidät kasteessa annettiin kuolemaan ja haudattiin yhdessä hänen kanssaan, jotta mekin alkaisimme elää uutta elämää, niin kuin Kristus Isän kirkkauden voimalla herätettiin kuolleista." (Room. 6:4) Kasteessa Henki välittää Kristuksen pyhyyden Kristuksen jäseniin. Kasteessa toteutuva yhdistyminen Kristukseen kehottaa kirkkoja olemaan avoimia ja rehellisiä toinen toisilleen, silloinkin kun se on vaikeaa: "Noudatamme totuutta ja rakkautta ja kasvamme kaikin tavoin Kristukseen, häneen, joka on pää." (Ef. 4:15) Kaste antaa kirkkoille sekä vapauden että velvoitteen matkata kohti yhteistä sananjulistusta, yhden uskon tunnustamista, yhteistä ehtoollispöytää ja yhden palveluviran täyttä jakamista. Jotkut kirkot eivät noudata vesikasteen käytäntöä, mutta jakavat hengellisen kokemuksen elämästä Kristuksessa. [8]

9. Yhteinen kuulumisemme Kristukseen Isän, Pojan ja Pyhän Hengen nimeen toimitetun kasteen kautta mahdollistaa yhteisen matkan ja kehottaa kirkkoja sille silloinkin, kun ne ovat erimielisiä. Tunnustamme yhden kasteen, aivan kuten on yksi ruumiis ja yksi henki, yksi kutsumuksemme toivo, yksi Herra, yksi usko, yksi Jumala ja kaikkien Isä (vrt. Ef. 4:4-6). Jumalan armossa kaste ilmentää sitä tosiasiaa, että me kuulumme toisillemme, vaikka eräät kirkot eivät voi vielä tunnustaa toisia kirkkoiksi sanan täydessä merkityksessä. Muistamme Toronton julistuksen sanat, joiden mu-

kaan KMN:n jäsenkirkot tunnustavat, että "Kristuksen kirkon jäsenistö on laajempi kuin niiden oman kirkkokunnan jäsenistö. Ne pyrkivät sen vuoksi pääsemään elävään kosketukseen niiden kanssa, jotka niiden omien rivien ulkopuolella tunnustavat Kristuksen herruuden." [9]

IV

10. Jumalan sanan ja hengen luomuksena kirkko on Jumalan maailmaa koskevan pelastustahdon mysteeri, merkki ja välikappale. Jumalan armo ilmenee Kristuksen aikaansaamassa voitossa synnistä sekä ihmisen paranemisesta ja cheytymisestä. Jumalan valtakunta voidaan havaita sovitetussa ja sovintoa tekevässä yhteisössä, joka on kutsuttu pyhyteen. Tällainen yhteisö pyrkii poistamaan kaiken syrjinnän, joka ilmenee syntisissä yhteiskuntarakenteissa. Se työskentelee niin sen omaa elämää pirstovien seikkojen parantamiseksi kuin myös koko inhimillisen yhteiskunnan paranemisen ja ykseyden puolesta. Kirkko osallistuu itsensä antaneen Kristuksen sovintotyön palveluvirkkaan, kun se elää todeksi omaa tehtäväänsä, tunnustaen ja uudistaen Jumalan kuvaa kaikessa ihmisyydessä. Tällöin kirkko toimii kaikkien niiden rinnalla, joiden ihmisarvoa taloudellinen, poliittinen ja yhteiskunnallinen syrjintä on riistänyt.

11. Lähetystehtävä on oleellista kirkon elämälle. Missiossaan kirkko ilmentää omaa kutsumustaan evankeliumin julistamiseen ja elävän Kristuksen tarjoamiseen koko luomakunnalle. Kirkot huomaavat tällöin, että ne elävät muita uskontoja ja ideologioita kannattavien ihmisten rinnalla. Koko luomakuntaa hallitsevan Jumalan työvälineenä kirkko on kutsuttu vuoropuheluun ja yhteistyöhön

toisin uskovien kanssa niin, että kirkon lähetystehtävä saa aikaan kaikkien ihmisten hyvää ja hyvinvointia maan päälle. Kaikki kirkot on kutsuttu taistelemaan syntiä vastaan sen kaikissa ilmenemismuodoissaan, niin kirkkoissa kuin kirkkojen ympärillä. Yhdessä muiden tahojen kanssa kirkot taistelevat epäoikeudenmukaisuutta vastaan, lievittävät ihmisten kärsimyksiä, vastustavat väkivaltaa ja pyrkivät turvaamaan täyden elämän kaikille ihmisille.

V

12. Koko historiansa ajan Kirkkojen maailmanneuvosto on ollut etuoikeutettu työväline. Sen kautta kirkot ovat voineet kuunnella toisiaan, puhua toisilleen ja näin käsitellä asioita, jotka haastavat niitä itseään sekä uhkaavat ihmiskuntaa. Ekumeenisessa liikkeessä kirkot ovat myös tutkineet niitä erottavia kysymyksiä monenvälisten ja kahdenvälisten dialogien keinoin. Kuitenkaan kirkot eivät ole aina käsittäneet, että ne ovat vastuussa toinen toisilleen. Kirkot eivät ole aina ymmärtäneet tarvetta kertoa toisilleen omasta uskostaan, elämästään ja todistuksestaan eivätkä niistä asioista, jotka erottavat niitä muista. Muistamme kokemuksen jo jakamastamme yhteisestä elämästä. Muistamme myös monenvälisten ja kahdenvälisten dialogien saavutukset. Nyt on aika ottaa yhdessä konkreettisia askelia.

13. Siksi yhdeksäs yleiskokous kutsuu Kirkkojen maailmanneuvostoa jatkamaan syvien keskustelujen edistämistä eri kirkkojen välillä. Kehotamme kaikkia kirkkoja sitoutumaan vaikeaan tehtävään: antakaa vilpittömä selvyys oman uskonne ja kirkkojärjestyksen suhteesta muiden kirkkojen uskoon ja järjestykseen. Jokaisen kirkon tulee lausua

julki ne arvostelmat, jotka määrittävät ja myös rajaavat sen suhdetta muihin kirkkoihin. Yhteisten asioiden, ominaispiirteiden ja erojen rehellinen kertominen auttaa kaikkia kirkkoja edistämään niitä seikkoja, jotka rakentavat rauhaa ja yhteistä elämää.

14. Matkalla kohti näkyvän ykseyden päämäärää kirkot on kutsuttu reagoimaan jatkuvasti ajankohtaisiin asioihin tuoreella ja täsmällisellä tavalla. Kirkkojen tulisi jatkuvasti pohtia vastauksia muun muassa seuraaviin kysymyksiin:

a. Missä määrin kirkkonne havaitsee apostolisen uskon aidon ilmaisutavan omassa elämässään, rukouksessaan ja todistuksessaan sekä toisten kirkkojen elämässä, rukouksessa ja todistuksessa?

b. Missä kohdin toisten kirkkojen uskos ja elämässä kirkkonne havaitsee uskollisuuden Kristukselle?

c. Tunnistaako kirkkonne kasteeseen perustuvan kristillisen jäseneksi tulon yhteisen muodon toisten kirkkojen elämässä?

d. Miksi kirkkonne uskoo, että ehtoollisyhteyden toteuttaminen toisten kirkkojen kanssa on välttämätöntä, sallittua taikka mahdotonta?

e. Miten kirkkonne voi hyväksyä toisten kirkkojen järjestäytyneen kirkollisen viran?

f. Missä määrin kirkkonne voi osallistua toisten kirkkojen hengelliseen elämään?

g. Kuinka kirkkonne toimii yhteistyössä toisten kirkkojen kanssa silloin, kun on kohdattava erilaisia yhteiskunnallisia ja poliittisia ongelmia, kuten yksi-

puolista vallankäyttöä, vainoa, sortoa, köyhyyttä ja väkivaltaa?

h. Missä määrin kirkkonne osallistuu toisten kirkkojen kanssa apostoliseen lähetystehtävään?

i. Missä määrin kirkkonne osallistuu toisten kirkkojen kanssa uskonnolliseen kasvatukseen ja teologiseen koulutukseen?

j. Kuinka suuressa määrin kirkkonne voi rukoilla yhdessä toisten kirkkojen kanssa?

Näitä kysymyksiä pohdittaessa kirkkojen tulisi tunnistaa oman elämänsä uudistamisen tarpeita sekä uusia tilaisuuksia syventää suhteita toisten perinteiden kanssa.

15. Kirkkomme matkaavat keskustellen ja toimien yhdessä, luottaen siihen että ylösnoussut Kristus yhä ilmoittaa itsensä, niin kuin hän teki murtaessaan leipää Emmauksessa. Kristus paljastaa yhteyden ja kommuunion syvemmän merkityksen (Luuk. 24:13-35). Näemme ekumeenisessa liikkeessä tapahtuneen edistymisen ja rohkaissamme kirkkojamme jatkamaan tällä haastavalla mutta riemullisella polulla, luottaen Jumalaan, Isään, Poikaan ja Pyhään Henkeen. Työmme ykseyden puolesta voi Jumalan armosta muuttua yhteyden hedelmiksi.

Kuulkaamme, mitä Henki puhuu seurakunnille!

Viitteet:

[1] KMN:n keskuskomitean (2002) pyynnöstä KMN:n Faith and Order -komissio organisoii prosessin, joka tuotti tämän Kehotuksen kirkkoille. Ensimmäi-

nen luonnos kirjoitettiin Nikosiassa Kyproksella maaliskuussa 2004 pidetyssä kokouksessa. KMN:n hallintoelinten, Faith and Order -komission ja Erityiskomission ohjausryhmän antaman laajan palautteen perusteella toinen versio laadittiin uudessa kokouksessa Nikosiassa toukokuussa 2005. KMN:n puolesta Faith and Order kiittää Kyproksen kirkkoa näiden kokousten isännöinnistä. Viimeiset muutokset tekstiin tehtiin Faith and Orderin pysyväiskomission kokouksessa Agios Nikolaoksessa, Kreetalla kesäkuussa 2005. [suom. huom.: sekä vielä Porto Alegren yleiskokouksessa 2006. Kiitän Simo Peuraa, Jaakko Rusamaa ja Aaro Rytöstä käännösavusta.]

[2] Tämän prosessin avustamiseksi Faith and Order on laatinut ja lähettänyt kirkkoille uuden tutkimusasiakirjansa "The Nature and Mission of the Church: A Stage on the Way to a Common Statement", Faith and Order Paper 198.

[3] KMN:n baasis, konstituutio I.

[4] KMN:n tarkoitus ja tehtävät, konstituutio III.

[5] "Kirkon ykseys koinoniana: Lahja ja tehtävä", Canberran ykseyslausuma 2.1.

[6] Suomenkieliset raamattuviihteet Kirkkoraamatusta.

[7] The Nature and Mission of the Church, 23.

[8] Vrt. Kirkon ykseys koinoniana: lahja ja tehtävä", Canberran ykseyslausuma 3.2.

[9] Toronton julkilausuma IV.

Yhdeksi kirkoksi kutsutut

Näkyvä ykseys päämääränä ja KMN

Simo Peura

Porto Alegren yleiskokous hyväksyi asiakirjan, jossa se kehottaa kirkkoja uudistamaan sitoutumisensa ykseyden etsintään ja syventämään vuoropuheluaan. Asiakirjan nimenä on "Text on ecclesiology: Called to be the One Church".¹

Yläotsakkeesta voidaan päätellä, että asiakirja on luonteeltaan ekklesiologinen. Se sisältää sekä näyn tavoitteena olevasta ykseydestä että rohkaisee etenemään kohti tavoitetta reflektoiden keskeneräisiä teologisia ongelmakohtia.

Porto Alegren ykseyslausuma on laajempi kuin KMN:n aikaisemmin hyväksymät ykseyden määrittelyt. Se rakentuu aiempien lausumien ja kokousta edeltävän teologisen työskentelyn varaan.

Yksiselitteisesti asiakirjassa sitoudutaan siihen, että päämääränä on näkyvä ykseys. Mitä se on käytännössä, tulee kuitenkin määritellyksi vain yleisellä tasolla ja varsin avarasti. Asiakirjassa "tunnistetaan" tavoitteena olevan ykseyden ja eräitä kirkon keskeisiä "piirteitä". Saatutun ykseyden "laatu" ja "aste" jätetään kirkkojen arvioitaviksi (kts. Johdanto).

1. Ykseysasiakirja on osa prosessia

Asiakirjan nooteista voidaan huomata, että se on laadittu Faith and Order -komission toimesta vuosina 2002-2005. Komissio on julkaissut yleiskokouksen aikoihin tutkimusasiakirjan "The Nature and the Mission of the Church: A Stage on the Way to a Common Statement".²

¹ Alkuperäisteksti on saatavissa <http://www.oikoumene.org/en/resources/documents/assembly> - Käytössäni on ollut prof. Risto Saarisen laatima suomennos ja artikkeli, jossa hän analysoi KMN:n neljää ykseyslausumaa. Suomennos ja analyysi julkaistaan lähikuukausina. Pyydän lukijaa tutustumaan Saarisen analyysiin, josta on ollut apua tämän artikkelin laadinnassa. Sulkeissa olevat numerot tarkoittavat asiakirjan numeroituja kapaleita.

² Faith & Order Paper 198. Teksti on nähtävänä <http://www.wcc-coe.org/wcc/what/faith>

Pääsihteeri Sam Kobia on pyytänyt kirjoilta lausuntoja tutkimusasiakirjasta. Hänen kirjeensä on päivätty tammikuulle 2006. Tutkimusasiakirja ei kuitenkaan ollut vielä Porto Alegren matkalaisten käytössä.

Yleiskokouksen yleislausuma on osa prosessia, jossa Faith and Order -komission tavoitteena on saada kirkot arvioimaan, missä vaiheessa ne ovat matkallaan kohti näkyvää ykseyttä. Tutkimusasiakirja ilmaisee, mitä kirkot voivat tällä hetkellä sanoa yhdessä kirkon olemuksesta ja lähetystehtävästä. Siihen tulee ottaa kantaa. Sen lisäksi tarkoitus on selvittää, missä määrin nykyiset kirkkoja erottavat ongelmat ovat voitettavissa asiakirjassa hahmotetun kirkkonäkemyspuiteissa. Mikäli kirkot kykenisivät yhdessä ilmaisemaan näkemyksensä (convergence statement) kirkosta, se edistäisi niiden mahdollisuutta tunnustaa toisensa kirkkoina, saavuttaa sovinto ja näkyvä ykseys. Kirkkojen tulee esittää kannanottonsa KMN:lle pääsiäiseen 2007 mennessä.

Tutkimusasiakirja edellyttää kirjoilta sitoutumista vahvaan teologiseen työskentelyyn. Porto Alegren yleislausumassa sama pyrkimys toistetaan yleisemmällä tasolla. KMN pyytää kirkkoja jatkamaan "syvien keskustelujen edistämistä". Kirkkojen tulee selvittää oman uskonsa ja kirkkojärjestyksensä (faith and order) suhdetta muiden kirkkojen uskoon ja kirkkojärjestykseen. Yhdistävien seikkojen, ominaispiirteiden ja erojen avoin kertominen on vaikea tehtävä, mutta se edistää ykseyden tavoittelua (13). Tehtävä on toki vaativa, mutta myös välttämätön. Ykseysasiakirjan loppuun on kirjattu kirjoille 10 kysymystä, joilla tuetaan kirkkojen teologista pohdintaa.

2. Ykseysasiakirjan sisältö

Johdantokappaleen lisäksi ykseysasiakirja sisältää viisi otsikoimatonta lukua. Ensimmäinen niistä voitaisiin otsikoida "KMN ja Canberran yleislausuma lähtökohtana". Luvussa toistetaan aluksi KMN:n itseymmärrys (basis) sekä tarkoituksensa ja tehtävänsä niin kuin ne on ilmaistu järjestön perusasiakirjassa (1). Toiseksi korostetaan sitoutumista näkyvän ykseyden päämäärään ja tavoitteeseen. Ykseys on sekä Jumalan lahja että kirkkojen kutsumus. Canberran lausumaa lainaten todetaan, että tavoiteltu ykseys on *koinonlaa*, joka on annettu ja ilmaistu yhteisessä apostolisessa tunnustamisessa. Ykseys ilmenee elämänä sakramenttien (kaste ja ehtoollinen) piirissä. Se merkitsee kirkkojen jäsenyyden ja virkojen vastavuoroista tunnustamista ja erojen sovittamista. Siihen kuuluu yhteinen lähetystehtävä, todistus ja luomakunnan palvelu (2).

Toisessa luvussa hahmotetaan kirkon olemusta. Lähtökohtana on Nikean-Konstantinopolin uskontunnustuksen klassinen kirkon määrittely. Se liitetään uustestamentilliseen *koinonian* käsitteeseen tavalla, joka on tuttu patristisesta ja ortodoksisesta ekklesiologiasta. Kirkon ykseys – ja itse asiassa myös kirkko – on "kuva Kolmiyhteisen Jumalan ykseydestä jumalallisten persoonien kommuuniossa". Kirkkokäsityksen trinitaarinen lähtökohta tarjoaa mahdollisuuden liittää toisiinsa kirkon ykseyden ja kirkkojen / kirkon jäsenten vastavuoroisen erilaisuuden (3).

Kappaleessa (4) kirkko ymmärretään Jumalan sanan ja Pyhän Hengen luomukseksi (creatura verbi et Spiritus sanctus). Apostoliselle perustukselle rakennettu kirkko on raamatullisin metaforin

ilmaistuna "Kristuksen ruumis" ja "Pyhän Hengen temppeli".³ Vakuutettuaan, että kirkon apostolinen usko ja Kristuksen ruumis ovat yksi, asiakirja tuo esiin kirkkoissa ja niiden elämässä ilmenevän erilaisuuden. Se tarkoittaa oikeutettuja kirkon uskon erilaisia muotoiluja, erilaisia armolahjoja ja palvelutehtäviä, ihmisten erilaisia odotuksia ja erilaisia kirkko-opillisia lähtökohtia. Jotkin erilaisuudet ilmentävät Jumalan armoa ja hyvyttä. Toiset sen sijaan jakavat kirkkoa ja on siksi joko voitettava tai sovitettava. Edettäessä kohti *koinonian* täyteyttä asiat on kyettävä erottamaan oikein: onko kysymys oikeutetusta vai kirkkoa jakavasta erilaisuudesta? (5). Tähän ekumenian peruskysymykseen kirkkojen tehtävä on löytää vastaus.

Luonnehtiessaan kirkon katolisuutta Porto Alegren asiakirja tarkastelee paikalliskirkon ja universaalien kirkon suhdetta. Tämä ei ole sinänsä uutta, sillä jo Nairobien yleiskokous toteaa, että kukin paikalliskirkko omaa katolisuuden täyteen toisten kirkkojen kanssa niiden konsiliaarisessa yhteydessä.

Porto Alegren näkemys on kiinnostava, koska se puhuu vahvasti kirkon katolisuudesta mutta ei käytä paikalliskirkon eikä universaalikirkon käsitteitä. Asiakirjan käsitteitä ovat toisaalta "jokainen kastettujen yhteisö" (each community of baptized believers) ja "jokainen kirkko" (each church); toisaalta "tosi katolinen

kirkko" (the Church catholic). Näiden käsitteiden avulla KMN tähdentää, että "jokainen kirkko on tosi katolinen kirkko eikä vain sen osa", ja edelleen: "jokainen kirkko on tosi katolinen kirkko, mutta ei koko tosi kirkko". Tämän jälkeen todetaan edellä sanotun kanssa jännitteisesti: "jokainen kirkko toteuttaa katolisuuttaan, kun se on yhteydessä toisiin kirkkoihin". Yleiskokous liitti vielä sille esitettyyn tekstimuotoon lauseen, että "kirkon katolisuus tulee ilmaista kaikkein näkyvimmin" yhteisessä ehtoollisen vietossa ja kirkon virat vastaavuoisesta tunnustettaessa (6).

On ilmeistä, että katolisuutta kuvaavan kappaleen muotoiluun on vaikuttanut vahvasti Faith and Order -liikkeen Santiago de Compostelan yleiskokousta (1993) edeltänyt keskustelu paikalliskirkkojen ja universaalien kirkon suhteesta. Roomalais-katolisen kirkon Uskonopin kongregatio laati kirjeen⁴, jossa se palautti muiden kirkkojen mielen oman kirkkonsa käsityksen asiasta. Näyttää siltä, että tällä kertaa KMN:n jäsenkirkot tähdentävät omien kirkkojensa ja kirkollisten yhteisöjensä katolisuutta. Ne ovat kukin "the Church catholic", eikä vain sen osa. Artikla on silti monessa suhteessa jännitteinen. Miten kirkko voi olla tosi katolinen kirkko, mutta toteuttaa sitä vain muiden kirkkojen yhteydessä? Artiklan tarkka ymmärtäminen edellyttäisi tällä kohtaa sen eri vaiheiden genesin selvittämistä, mihin ei ole tässä yhteydessä mahdollisuutta.

³ Näillä metaforilla, samoin kuin kirkolla "Jumalan kansana" ja "kommuuniona" on tutkimusasiakirjassa keskeinen rooli hahmotettaessa kirkon olemusta luvussa I.A.II. Puolestaan kirkko Sanan ja Pyhän Hengen luomuksena on tarkastelussa luvussa I.A.I.

⁴ Letter to the Bishops of the Catholic Church on Some Aspects of the Church understood as Communion 28.5.1992. http://www.vatican.va/roman_curia/congregations/cfaith/documents/rc_con_cfaith_doc_28051992_communio-notio_en.html

Kolmas luku voitaisiin otsikoida "Yhtä Kristuksessa kasteen kautta". Luvussa tarkastellaan yhtä koinonian perustavaa ulottuvuutta, kastetta osallisuutena Kristukseen, hänen ruumiiseensa ja sen muihin jäseniin. Asiakirja toteaa, että kaste tulee toimittaa Isän ja Pojan ja Pyhän Hengen nimeen ja että se on lähtökohta kristittyjen yhteiselle matkalle. Kriittinen sävy on toteamuksessa, että "jotkut kirkot eivät noudata vesikasteen käytäntöä, mutta jakavat hengellisen kokemuksen elämästä Kristuksessa" (8-9).

Neljännessä luvussa tarkastellaan kirkon tehtäviä. Kirkko on Jumalan maailmaa koskevan "pelastustahdon mysteeri, merkki ja välikappale".⁵ Pyhyyteen kutsuttuna yhteisönä kirkko pyrkii poistamaan kaiken syrjinnän yhteiskuntarakenteista ja parantaa sen omaa elämää pirstovat seikat, jopa koko yhteiskunnan. Se toimii syrjittyjen rinnalla. Sille kuuluu myös lähetystehtävä, vuoropuhelu toisiin uskovien (other faiths) kanssa ja taistelu epäoikeudenmukaisuutta vastaan.

Viides luku määrittää KMN:n oman tehtävän ykseyttä tavoiteltaessa. Luku voitaisiin otsikoida "KMN ykseyden välineenä". Asiakirjaan sisältyy näin viesti, että KMN on vain kirkkojen käytössä oleva väline. Siitä ei ole tarkoitus muodostua näkyvän ykseyden konkretisointumaa. KMN:n tehtävä on auttaa kirkkoja saavuttamaan näkyvä ykseys. Niiden itsensä tulee kuitenkin ottaa konkreettiset askeleet, ja se tapahtuu jatkamalla syviä keskusteluja ja pohtimalla vas-

tauksia kirkon uskoon ja elämään sekä yhteistyöhön liittyviin kysymyksiin.

3. Mihin kirkkojen tulisi ottaa kantaa yhteisen matkan tässä vaiheessa?

Asiakirjassa esitetyt kysymykset ovat laajoja ja osin päällekkäisiä. Jos niillä olisi haluttu ohjata määrätietoisemmin pohdinnan suuntaa, ne olisi tullut laatia olennaisesti terävämmiksi. Niissä heijastuu KMN:n käytännön agenda. Kysymyksistä voidaan hahmottaa seuraavat teemat:

- apostolisen uskon aito ilmeneminen oman kirkon ja toisten kirkkojen elämässä
- kristityksi tulon yhteinen muoto kasteessa
- ehtoollisyhteyden tarve
- toisen kirkon viran hyväksyminen
- kirkkojen yhteistyö ratkottaessa yhteiskunnallisia ja poliittisia ongelmia, hoidettaessa lähetystehtävää sekä huolehdittaessa uskonnollisesta kasvattuksesta ja teologisesta koulutuksesta
- yhteisen rukouksen (jumalanpalveluselämän) mahdollisuudet

Klassisen luterilaisen ykseyskäsitteen näkökulmasta (CA 7) kaikki em. teemat eivät kuulu niihin, joista tulisi vallita yksimielisyys ennen ykseyden saavuttamista. Kirkkojen yhteistyö ja vastuunotto toisista kristityistä ja heidän tukemisensa ovat kuitenkin merkittävä viesti.

Ne kertovat jo nyt ekumeenisesta tahtotilasta: kristityt kokevat olevansa yhden Kristuksen ruumiin jäseniä ja haluavat saavuttaa näkyvän ykseyden.

4. Arviointia

Porto Alegren ykseysasiakirjassa ilmenee tietynlainen ekumeeninen realismi. Tavoitteena on edelleen täysi näkyvä ykseys (full visible unity). Tavoitteen kirjaaminen on tarpeen, koska esimerkiksi Saksan protestanttiset kirkot ovat sen 2000-luvun alussa kyseenalaistaneet. Samalla kuitenkin tunnustetaan, että edessä oleva tie on vaikea. Asiakirja ei hengi ekumeenista jalat-ilmassa-euforiaa, joka tekee koko ykseyden tavoittelun epäuskottavaksi.

Toiseksi asiakirja muistuttaa ekumeenisten dialogien merkityksestä. Niihin on sitouduttava. Kirkkojen tulee avoimesti kertoa toisilleen uskostaan, elämästään ja todistuksestaan sekä niitä toisistaan erottavista asioista. Tämä tuskin voi tapahtua muutoin kuin sellaisissa keskus-

teluissa, joita Suomen kirkot ovat käyneet viime vuosikymmenten aikana. Niissä on käsitelty kirkon uskon sisältöjä, niiden ilmenemistä kirkon elämässä ja kirkkojen yhteistyön mahdollisuuksia.

On lisäksi huomattava, että Porto Alegren kaipaamat konkreettiset ekumeeniset askeleet ykseyden tiellä on otettu edellä kuvattujen dialogien tuloksena. Ne ovat olleet KMN:n toivomia "syviä keskusteluja". Esimerkkinä mainittakoon Porvoon sopimus.

Kolmanneksi asiakirja palauttaa ekumeeniseen keskusteluun samalla kertaa kirkon olemuksen, sen katolisuuden ja täyden näkyvän ykseyden päämäärän. Tämä on ekumeenisen metodologian keskeinen probleemi. On otettava kantaa sekä päämäärään että keinoihin. Mil-laista täyden näkyvän ykseyden muotoa oikeastaan tavoittelemme ja millä keinoilla voimme edetä sitä kohti?

⁵ Kirkkoa merkinä ja instrumenttina tarkastellaan hieman laajemmin tutkimusasiakirjassa luvussa I.C.

Miten Porto Alegren yleiskokous edisti ekumeniaa?

Risto Cantell

Kirkkojen maailmanneuvoston (KMN) Porto Alegressa Brasiliassa helmikuussa 2006 pidettyä yhdeksättä yleiskokousta on arvioitu eri tavoin. Kenenkään en ole huomannut luonnehtineen sitä miksikään ekumeeniseksi läpimurrokseksi. Sen sijaan olen kuullut jonkun sanovan sitä KMN:n turhimaksi yleiskokoukseksi, joka ei saanut mitään aikaan.

Ison tapahtuman osanottajilla on monenlaisia ja hyvinkin erilaisia kokemuksia samasta kokouksesta. Siksi mielipiteiden kirjo on luonnollista. Porto Alegren yleiskokoukselle ei kuitenkaan tehdä oikeutta, jos sitä arvioidaan vain subjektiivisten mielipiteiden ja mieltymysten mukaan.

Henkilökohtaiset kokemukset ja persoonalliset vaikutelmat ovat toki tärkeitä, mutta niitäkin merkittävämpää on kysyä: "Miten Porto Alegren yleiskokous edisti ekumeniaa?"

Aiempien yleiskokousten tapaan Porto Alegre esitti teologisen kannanoton ekumeenisten pyrkimysten päämääränä ole-

vasta Kristuksen kirkon yhteydestä. Tämä merkittävä ekumeeninen asiakirja **Yhdeksi kirkoksi kutsutut** julkaisitaan tässä teoksessa Risto Saarisen suomennoksena. Myös yleiskokouksen sanomassa, kirjeessä kirkkoille käsitellään kirkon näkyvää yhteyttä. Porto Alegren ekumeeninen merkitys ei kuitenkaan ilmene yksinomaan sen asiakirjoista, vaan ehkä vielä enemmän siitä miten yleiskokous toimi ja miten se opetti toisissaan toteuttamaan pyrkimystä konsensusukseen päätöksenteossa ja keskinäisen kunnioituksen säilyttämistä myös vaikeissa ja kirkkoja jakavissa kiperissä kiistakysymyksissä.

Kullun partaalta kuiville

Kirkkojen maailmanneuvosto on koko olemassaolonsa ajan kulkenut kriisistä toiseen. Ennen edellistä Hararessa Zimbabwessa 1998 pidettyä yleiskokousta KMN sai ankaraa arvostelua erityisesti ortodoksisilta jäsenkirkkoiltaan. Juuri Hararen yleiskokouksen alla Georgian ja Bulgarian ortodoksiset kirkot ilmoittivat

eroavansa KMN:n jäsenyydestä. Yleiskokouksessa jatkui KMN:n suurimman jäsenkirkon, Venäjän ortodoksisen kirkon ja muiden ortodoksisten kirkkojen voimakas kritiikki KMN:n ohjelmia, organisaatiota ja päätöksentekoprosessia kohtaan. KMN oli ehkä olemassaolonsa pahimmassa kriisissä. Vaarana oli, että ellei kriisistä selvitä, muutkin ortodoksiset kirkot jättävät KMN:n. Se olisi merkinnyt koko järjestön hajoamista tai muuttamista pelkästään anglikaaneista, luterilaisista ja protestanteista koostuvaksi ekumeeniseksi organisaatioksi.

Hararen yleiskokouksessa arvioitiin KMN:n tilannetta, tunnustettiin sen vakavuus ja tehtiin viisas päätös asettaa erityiskomissio pohtimaan kriisiä ja etsimään ulospääsyä siitä. KMN:n Hararessa valittu uusi keskuskomitea valitsi ensimmäisessä varsinaisessa istunnossaan Genevessä elokuussa 1998 tähän erityiskomissioon ortodoksien osallistumisesta Kirkkojen maailmanneuvostoon (Special Commission on Orthodox Participation in the World Council of Churches) myös kaksi suomalaista. Metropolita **Ambrosius** ja piispa **Voitto Huotari** toimivat komissiossa hyvässä yhteistyössä ja olivat isäntinä komission pitäessä viimeisen ja ratkaisevan istuntonsa Järvenpäässä elokuussa 2004.

Järvenpäässä hyväksytty erityiskomission loppuraportti ehdotti mm. siirtymistä konsensus-periaatteen käyttämiseen päätöksenteossa, ekumeenisten jumalanpalvelusten ja rukousten sisällöllistä tarkentamista niin, että kirkkojen perinteet ja niiden eroavaisuudet otetaan riittävästi huomioon, ja erityiskomission työn jatkamista myös Porto Alegren jälkeen.

Yksimielisyyttä ja yhteisymmärryksen etsintää

Porto Alegressa noudatettiin KMN:n keskuskomitean esityksen mukaisesti erityiskomission suosituksia. Yleiskokous otti omakseen ehdotukset ja opetti toisissaan konsensus-periaatteen ja –metodiikan käyttämistä. Kokouksessa äänestettiin selvästi vähemmän kuin aiemmissa yleiskokouksissa. Sen sijaan puheenjohtajat innostivat delegaatteja täysistunnoissa ilmaisemaan kannatustensa puheenvuoroille tai ehdotuksille näyttämällä oranssia korttia tai vastustuksensa, varauksensa, empimisenä sinisen kortin nostamisella. Istuntosalia hallitseva väri – oranssi tai sininen – osoitti kokouksen kannan tai sen suunnan, mihin keskustelu on menossa.

Puheenjohtajien tehtävänä oli huolehtia siitä, että sinisen kortin näyttäjät voivat esittää kriittisen kantansa. Sen jälkeen puheenjohtaja kysyi, onko puhuja valmis hyväksymään esityksen saatuaan mielipiteensä sanotuksi ja pöytäkirjaan kirjatuksi. Useimpien vastauksena oli: "Voin elää enemmistön kannan kanssa".

Konsensus-periaatteen käyttäminen ei Porto Alegren yleiskokouksessa tarkoittanut täydellistä yksimielisyyttä kaikissa asioissa eikä täydellisen yksimielisyyden saavuttamisen vaatimista tai edellyttämistä, vaan pyrkimystä ottaa kaikkien kannat huomioon ja sellaisten ratkaisujen etsimistä, jotka tyydyttäisivät useimpia ja jotka eivät loukkaaisi myöskään eri kannalla olevia.

Tässä pyrkimyksessään KMN:n yleiskokous onnistui kohtalaisen hyvin. Konsensus-periaatteen sisäistämisessä on vielä opettelemista ja sen käytäntöön soveltamisessa on hiomista, mutta Porto Alegre oli lupaava alku prosessille, joka

näyttää turvaavan ortodoksisten ja myös monien muiden kirkkojen jatkuvan mukanaolon ekumeenisessa liikkeessä.

Erityiskomission työn tulosten käyttöön-otto Porto Alegressa pelasti Kirkkojen maailmanneuvoston hajoamiselta. Yleiskokouksen jälkeen KMN:n tulee jatkaa valitulla tiellä eteenpäin. Yksi yleiskokouksen merkittävimmistä vaikuttajista, Albanian ortodoksien kirkon arkkipiispa Anastasios arvioi kriittisesti ja rakentavasti kokousta: "Nyt kun me ortodoksit olemme saaneet sen, mitä olemme vaatineet, meidän tulee käyttää vaikutusmahdollisuuksiamme. Me emme voi enää arvostella Kirkkojen maailmanneuvostoa ikään kuin ulkopuolelta. Me olemme yhdessä muiden kanssa vastuussa KMN:n toiminnasta ja tulevaisuudesta."

Millaisen askeleen Porto Alegretti otti ykseyden tiellä?

Jo se tosiasia, että Kirkkojen maailmanneuvosto on kunnialla selvinnyt Hararen kriisistä ja jatkaa Porto Alegren jälkeä olemassaoloaan ja toimintaansa laajimpana kansainvälisenä ekumeenisena organisaationa on merkittävä saavutus. Hararen kriisi on ohi. Yleiskokouksen tärkein anti on, että kokous saatiin kunnolla pidetyksi ja että KMN on edelleen olemassa. Yleiskokous valitsi keskuskomitean ja kahdeksan presidenttiä. Toiminta jatkuu.

Porto Alegre teki toki muutakin kirkon ykseyden hyväksi kuin varmisti KMN:n olemassaolon. Kokouksessa hyväksytty asiakirja "Yhdeksi kirkoksi kutsutut" kokoa satoa vuosikymmenten teologisesti työskentelystä ja ekumeenisista keskusteluista. Kirkon ykseydestä lausutaan selkeästi:

"Ykseys on sekä jumalallinen lahja että kutsutus. Kirkkomme ovat vahvistaneet sen, että se ykseys, jota varten me rukoilemme, toivomme ja teemme työtä 'oikoonia', joka on annettu ja ilmaistu yhteisessä apostolisen uskon tunnustamisessa. Ykseys on yhteistä elämää, jossa kirkkojen jäsenyys ja virat on vastavuoroisesti tunnustettu ja erot sovitettu. Ykseys on myös yhteistä lähetystehtävää, joka todistaa kaikille ihmisille Jumalan armon evankeliumia ja palvelee koko luomakuntaa. Tällaista koinoniaa tulee ilmaista kussakin paikassa, ja kirkkojen konsiliaarisen yhteyden välityksellä erilaisissa paikoissa. Meillä on paljon työtä edessämme, kun pyrimme yhdessä ymmärtämään ykseyden ja katolisuuden merkitystä sekä kasteen sisältöä."

(Yhdeksi kirkoksi kutsutut, I. 2)

Asiakirjassa kuvataan ensiksi sitä, mitä ekumenian päämäärästä, Kristuksen kirkon ykseydestä voidaan yhdessä sanoa. Päämäärä on kuten KMN:n konstituutiossa todetaan näkyvä ykseys "yhdessä uskossa ja ehtoollisyhteydessä" (KMN:n baasis, konstituutio III). Tähän näkyvään yhteyteen toinen toistensa kutsuminen on KMN:n jäsenkirkkojen "ensisijainen päämäärä". Tähän päämäärään sisältyy myös kulkeminen "kohti tätä ykseyttä niin että maailma uskoisi". Samassa yhteydessä ykseys määritellään yhteiseksi elämäksi, jossa "kirkkojen jäsenyys ja virat on vastavuoroisesti tunnustettu ja erot sovitettu". Ykseyteen sisältyy olennaisena osana lähetystehtävä:

"Ykseys on myös yhteistä lähetystehtävää, joka todistaa kaikille ihmisille Jumalan armon evankeliumia ja palvelee koko luomakuntaa."

Näiden jo aiemmissa KMN:n yleiskokouksissa ja Faith and Order -komission konferensseissa usein ilmaistujen ykseyslausumien lisäksi Porto Alegren asia-

kirjassa "Yhdeksi kirkoksi kutsutut" määritellään uudelleen KMN:n ja sen jäsenkirkkojen tehtävä toteamalla: "Nyt on aika ottaa yhdessä konkreettisia askelia." Asiakirja kehottaa KMN:ä jatkamaan kirkkojen välisen keskustelun edistämistä. KMN:n jäsenkirkkoihin ja muihin kirkkoihin yleiskokous vetoaa seuraavasti:

"Kehotamme kaikkia kirkkoja sitoutumaan vaikeaan tehtävään: antaa vilpittömän selvitys oman uskonne ja kirkkojärjestyksenne suhteesta muiden kirkkojen uskoon ja järjestykseen. Jokaisen kirkon tulee lausua julki ne arvostelmat, jotka määrittävät ja myös rajaavat sen suhdetta muihin kirkkoihin. Yhteisten asioiden, ominaispiirteiden ja erojen rehellinen kertominen auttaa kaikkia kirkkoja edistämään niitä seikkoja, jotka rakentavat rauhaa ja yhteistä elämää."

(Yhdeksi kirkoksi kutsutut, V. 13)

Tämän vetoomuksen jälkeen esitetään vielä kymmenen kohdan ohjelma tai kymmenen kysymystä, joiden käsittely ja niissä oleviin haasteisiin vastaaminen auttaisi kirkkoja niiden oman elämän uudistamisen tarpeiden tunnistamisessa ja suhteiden syventämisessä toisten perinteiden kanssa.

Lopuksi viitataan Emmauksen tien esimerkkiin, missä pettyneet opetuslapset ylösnousseen Kristuksen kohtaamisessa löysivät uuden toivon ja ilon:

"Näemme ekumeenisessa liikkeessä tapahtuneen edistymisen ja rohkaissimme kirkkojamme jatkamaan tällä haastavalla mutta riemullisella polulla luottaen Jumalaan, Isään, Poikaan ja Pyhään Henkeen. Työmme ykseyden puolesta voi Jumalan armosta muuttua ykseyden hedelmiksi"

(Yhdeksi kirkoksi kutsutut, V. 15).

Kirkkojen maailmanneuvoston 9. Porto Alegressa pidetyn yleiskokouksen teemana oli "Jumala armossasi, muuta maailma". KMN:ssa on voitettu ajatus, että olisi olemassa erikseen Life and Work ja Faith and Order -ekumeniaa ja vielä erikseen ekumeenista lähetysteologiaa. Jo New Delhin yleiskokouksessa 1961 todettiin, että aidossa ekumeniassa ykseys, palvelu ja todistus kuuluivat yhteen ja ovat erottamattomat. Porto Alegren yleiskokouksen sanoma kirkkoille on rukous. Siinä pyydetään kolmiyhteistä Jumalaa muuttamaan maailmaa, kaikkia ihmisiä, kirkkoja ja kristittyjä. Sanomaan sisältyy myös rukous kirkon ykseyden puolesta, jossa vedotaan Jumalaan, että hän muuttaisi armollaan meidät kristityt ja tekisi meistä työtovereita, kumppaneita työssä Kristuksen kirkon täyden ja näkyvän ykseyden puolesta:

"Muuta meidät antaaksemme itsemme niin, että voisimme olla sinun kumppaneitasi muutoksen tekemisessä, työskentelemään Kristuksen kirkon täyden ja näkyvän ykseyden puolesta, tulemaan kaikkien lähimmäisiksi, kun me odotamme kaivaten sinun valtakuntasi täyttävää tulemistä uutena taivaana ja uutena maana."

Porto Alegren yleiskokouksen toiveikkuus kirkon ykseyden suhteen ei perustu uskoon ihmisten aktiivisuuteen tai meidän taitavuuteemme, vaan Pyhän Hengen läsnäoloon ja työhön kirkossa.

Ortodoksit Porto Alegressa

Metropoliitta Ambrosius

Porto Alegressa helmikuussa 2006 pidetyssä KMN:n yleiskokouksessa kävi ilmi, että KMN:n työ ekumeenisen tietoisuuden ja käytännön toiminnan etujoukoissa oli tullut eräiseen päätepisteeseen. Ekumeenista sitoutuneisuutta ja aktiviteettia löytyy nyt melkein kaikista kirkkoista ympäri maailmaa. Näin ollen tästä eteenpäin ponnistelut ja kasvu keskinäiseen lähentymiseen ja yhteyteen osana Kristuksen maailmanlaajuisista laumaa ovat jatkossa ensisijaisesti eri kirkkojen, hiippakuntien ja seurakuntien omalla vastuulla.

KMN:lle jää silti tehtäviä. Se tarjoaa yleismaailmallisen foorumin globaalien kirkollisten ja eettisten haasteiden käsittelyyn sekä uskontojen välisten kansainvälisten kysymysten pohdintaan. Toisena tehtävänä on palvelujärjestönä tuottaa materiaalia ekumeeniseen työskentelyyn.

Vuoden 1991 yleiskokouksessa Canberassa käytiin voimakasta polemiikka kristinuskon ainutkertaisuudesta ja synkretismistä. Hararessa 1998 tunteita herätti ortodoksien kriittisyys KMN:ä kohtaan. Porto Alegressa vain nuoret nostivat ääntään siitä, etteivät he saaneet

riittävästi edustajia KMN:n keskuskomiteaan ja eksekutiivikomiteaan. Kuitenkin kiinnostavampaa olisi ollut kuulla heidän aatteellisista ja hengellisistä innostuksen aiheistaan sekä samalla kriittisiä järjestön pysähtyneisyydestä. Ehkäpä näin tapahtuu seuraavassa kokouksessa vuonna 2013?

Ortodoksit ovat aina priorisoineet KMN:n opillista työskentelyä uskon ja kirkkojärjestyksen keskeisissä kysymyksissä. Tämä työ epäilemättä jatkuu, vaikka eri kirkkojen väliset bilateraaliset dialogit osaltaan ovat koko ajan supistamassa tätä multilateraalista näkökulmaa.

Monet ortodoksit yhtyivät KMN:n uuden varapuheenjohtajan Sassiman metropoliitta Gennadioksen kommenttiin, että Porto Alegre oli "ortodoksinen yleiskokous". Ortodoksit paikalliskirkot olivat Brasiliassa hyvin edustettuina. Ortodoksilegaatit kokivat, osa ensimmäistä kertaa KMN:n lähes 60-vuotisen historiassa, tullessaan vakavasti otetuiksi. He osallistuivatkin kokouksen työskentelyyn sitoutuneesti täysistunnoissa ja eri työ- ja keskusteluryhmissä. Erityisenä tyytyväisyyden aiheena oli se,

että ortodoksien ja KMN:n välisiä suhteita pohtineen erityiskomission (1998-2002) työn hedelmät melkein yksimielisesti otettiin KMN:ssa käyttöön.

Teologisista ja vaikeista eettisistä kysymyksistä ei Porto Alegressa tullut ongelmaa. Niistä tulee jatkossa päättää konsensusmenetelmällä. Näin ollen esimerkiksi naispappeuskysymys tai seksuaalisten vähemmistöjen asema eivät koko yleiskokouksessa tulleet voimakkaasti esiin.

Myös pysyvän ohjausryhmän nimittäminen seuraamaan KMN:n työtä rauhoitti ortodoksien mieltä. Puolet sen jäsenistä on ortodokseja ja toinen puoli muita. KMN:n peruskirja tarjoaa jatkossa mahdollisuuden liittännäisjäsenyyteen KMN:ssa täysjäsenyyden rinnalla. Kymmenen vuotta sitten pelättiin, että useat ortodoksit kirkot, esimerkiksi Venäjän kirkko, pyrkivät vain liittännäisjäseniksi. Näin kuitenkin ei ole käynyt.

Erityiskomission työn eräänä tärkeänä osa-alueena oli kysymys yhteisestä rukouksesta. Se on ortodoksien piirissä ollut aina herkkä alue. Kieltäväthän keskialalta peräisin olevat kirkkosäännöt rukoilemisen "kerettiläisten" kanssa. Vaikka näitä sääntöjä vieläkin jossain Balkanilla tai Georgiassa saatetaan lukea kirjaimellisesti, ne on ortodoksisessa maailmassa pääsääntöisesti työnnetty sivuun. Eivätkä ne itse asiassa aidolla tavalla ole sovellettavissakaan esimerkiksi protestanttisiin kirkkoihin. Samaan aikaan Suomessa yhteisestä rukouksesta ekumeenisessa kanssakäymisessä on tullut osa normaalia kirkollista elämää, ja hyvä niin. Tämä ei kuitenkaan koske kirkon sakramentaalista elämää.

Kirkkojen Maailmanneuvostosta on tulossa entiseen verrattuna paljon väljem-

pi verkosto ja foorumi vuorovaikutukselle ja yhteistyölle kuin mitä se tähän mennessä on ollut. Kiinnostavaa on havaita, että tämä tapahtuu samaan aikaan, kun ortodoksit ovat vihdoin aidolla tavalla KMN:n ytimessä.

Myös ekumeenisessa kanssakäymisessä jokaisen kirkon tulisi aiempaa paljon voimakkaammin avautua ulospäin. Instituutio lunastaa paikkansa tehtävänsä kautta. Se on Kristuksen tekemisestä läsnäolevaksi, jotta maailma pelastuisi ja luomakunta uudistuisi. Tämä kehitys voi jatkossa kuitenkin muodostua ongelmaksi katoliselle kirkolle ja ortodoksille kirkolle, jotka toisinaan ylikorostavat kirkko-opia ja kirkkokeskeisyyttä. Ne mielellään alleviivaavat jäsenyyden, instituution ja konkreettisten ohjelmien ensisijaisuutta. Toisaalta ortodoksit kirkot edustavat myös uusia mahdollisuuksia, koska pyrkimys avoimeen dialogiin ja kirkon muurien ja traditioläisten toimintamuotojen ylittämiseen onnistuu terveellä tavalla vain silloin, kun on vahva ydin, selkeä identiteetti. Ehkäpä eksklusiivisesti ymmärretystä ja itsekeskeisestä identiteetistä päästään dialogiseen itseymmärrykseen silloin, kun kirkolla on turvana oppia, arvoja ja etiikkaa koskeva vahva traditio ja pyrkimys uskollisuuteen sille.

Tässä tilanteessa ortodokseilla on vaihtoehtona ortodoksien ja katolisten strateginen allianssi perinteisen kristinuskon puolustamiseksi. Tätä ajatusta markkinoivat nyt useat Moskovan patriarkaatin edustajat. Toisena tulevaisuuden vaihtoehtona on Kirkkojen Maailmanneuvoston rekonfiguraatioprosessi, jota esimerkiksi Konstantinopolin patriarkka Bartholomeos on valmis tukemaan. Suomalaisten ortodoksien valinta epäilemättä on tämä avoimuuden ja verkostoitumisen tie Hengen johdatuksessa.

Yleiskokouksen hengellinen elämä

Kaisa Aitlahti

Rukous kokoontumisen ytimenä

Suurten ekumeenisten kokoontumisten tavoitteisiin on viime vuosina kirjattu entistä vahvemmin ajatus siitä, että kokoontumisissa rukoillaan yhdessä. Kirkkojen maailmanneuvoston (KMN) yleiskokouksessakaan ei siis ole kyse vain siitä, että kokouksen agenda saadaan selätettyä määräaikaan mennessä. Pääsihteeri Samuel Kobia puhui Porto Alegren kokouksesta ennakoon nimittämällä sitä "rukoilevaksi yleiskokoukseksi". Ekumenia toteutuu siinä, että kristittyjen välistä yhteyttä eletään todeksi ja ekumeniaa tehdään – se ei toteudu ainoastaan lausuntoja ja päätöksiä laatiessa. Tämä on yksi tausta kokouksen rukousmuotoisen teeman valinnalle. Jumala armossasi, muuta maailma on luotamusta siihen, että Jumala edelleen toimii maailmassaan ja että muutos on mahdollinen – KMN:n kontekstissa myös välttämätön.

Rukoileva yleiskokous pyrki ulottamaan viestinsä kaikkiin niihin 348 maahan, joissa on Kirkkojen Maailmanneuvos-

ton jäsenkirkkoja. Taustayhteisöjä kehoitettiin rukoilemaan niin valmisteluiden kuin itse kokouksen ja siihen osallistuneiden ihmistenkin puolesta. Internet tarjosi yleiskokouksen kotisivujen kautta erinomaisen välineen tähän ajan hermosta pysyvään mukana elämiseen.

KMN:n yhdeksännessä yleiskokouksessa ei ollut juurikaan jumalanpalveluselämää, siellä oli rukouselämää. Hararen yleiskokouksessa perustettu erityiskomissio oli työskentelyssään linjannut muun muassa, että on tehtävä selkeä ero ekumeenisen rukouksen ja tunnustuskuntien omien jumalanpalvelusten välille. Yleiskokoukseen lähdettiin tilanteesta, jossa "ekumeenista jumalanpalvelusta" ei KMN:n kielessä enää ollut olemassa. Linjaus ei merkinnyt suurta muutosta käytännössä, vaan lähinnä yhdenmukaisti käytettävän kielen jo olemassa olleen toiminnan kanssa (tosin rukoukselta oli edelleen nimetty englanniksi "worship tent"). Eri kirkkokunnat saivat järjestää kokousalueen kappelissa omia jumalanpalveluksiaan, mutta kokousväen yhteinen hengellinen elämä

oli ohjattu lähinnä aamun ja illan rukoushetkiin sekä raamatturyhmiin.

Elämää rukouksen teltassa

Päivästä toiseen teimme aamulla tilaa vesipullolla ja kokousmateriaalilla täytettyihin kasseihimme vielä yhdelle paitsi liki 500 sivun tuhdista sisällöstään, myös koostaan ja painostaan päätellen tärkeälle kirjalle. *Em tua graça – resources for praise and prayer* oli Porto Alegren yleiskokouksen rukouselämän ydin. Viisikielinen kirja palveli rukoukseltaan kokoonfunutta seurakuntaa sitä paremmin, mitä tutummaksi sen kanssa tulimme. Pian sormemme löysivät oikean laulun jo ensimmäisen säkeistön aikana ja pääsimme mukaan yhteiseen rukoukseen sen alkuriveiltä saakka.

Rukoushetkiä varten kokoonnuimme sirkuksen kaltaiseen suureen telttaan, jonka ekumeeninen ilme, värikkäät koristeet ja alttari antoivat odottaa iloista Jumalan kansan juhlaa. Jokaiselle päivälle kirjaamme ja jaettuun monisteisiin oli valmisteltu rukousmateriaalia päivän teemaan liittyen. Rukoushetkiin tuotiin konkretiaa kulkuein ja symbolein: mm. murretut ketjut, uskonnolliset maalaukset, tyhjä ehtoolliskalkki, vesi, leipä ja siemenet avasivat näkökulmia päivän teksteihin. Aamun rukoushetket olivat ekumeenisia ja illalla rukoushetkestä vastasi yksi kirkkokunta kerrallaan.

Avajais- ja päätösjumalanpalvelukset olivat kokousväen suurimpia juhlahetkiä. Avajaisjumalanpalveluksessa Albanian ortodoksisen kirkon arkkipiispa Anastasios saarnasi armosta ja sen antamasta mahdollisuudesta muuttaa maailmaa. Päätösjumalanpalveluksen saarna avasi uskon ja toivon näkymän tulevai-

suuteen. Yhdysvaltojen presbyteerikirkon pastori Robina Marie Winbush maalasi eteemme afroamerikkalaisen vuorovaikutukselliseen tyyliin ja vahvassa hengessä parantavia lehtiä, joita hän oli kokouksen aikana löytänyt. Samalla hän haastoi meidät kysymään, olemmeko itse valmiita toimimaan Jumalan muutoksen lehtinä siinä puussa, jota Jumala käyttää saavuttaakseen rauhan maailman kansojen kesken.

Rukousteltassa sain ainakin henkilökohtaisesti kokea ekumenian riemua ja Jumalan läsnäoloa. Tuntui siltä, että siellä rukoukseen oli helppo yhtyä koko ruumiilla: tanssiminen, taputtaminen ja ennen kaikkea iloiset ilmeet olivat erottamaton osa rukoushetkiä. Yhteenkuuluvuuden tunnetta lisäsi hyvin toteutettu musiikki, joka kutsui osallistujat jakamaan evankeliumin ilosanomaa. Muutamalla suomalaisella vahvistettu suuri kuoro oli tärkeä ja antoisa osa rukoushetkiä. Vaikka rukoushetkien sisältö olikin suunniteltu äärimmäisen huolellisesti ja monipuolisesti, kuten ekumeenisissa kokouksissa on tapana, heijastui kaikesta mutkattomuus ja helppous sekä ilo olla yhdessä Jumalan edessä.

Erilaisuuden säikeiden yhteen kutoma matto muodostui myös kielten leikistä, joka siivitti rukouselämää. Jokainen yhtyi rukoukseen, vuorolukuun ja vastauslauluun parhaaksi katsomallaan kielellä. Helluntain hämmennys tuli todeksi edessämme: me emme ymmärtäneet toistemme puhumia kieliiä, mutta silti meidän välillämme oli yhteys, rukoilimme samaa Jumalaa samoin sanojin.

Valitettavaa kokouksen rukouselämässä oli se, että roomalais-katolisen kirkon ja helluntaiseurakuntien läsnäolo oli kovin vaisua eikä sille annettu monien mielestä riittävästi tilaa. Ateenassa vuonna 2005

järjestetty World Mission Conference oli herättänyt toivoa paljon tasapuolisemmasta osallistumisesta ekumeenisella kentällä.

Porto Alegren yleiskokouksen rukous-elämän innoittamana on Suomessa aloitettu työ uuden laulukirjan kokoamiseksi. Tavoitteena on, että vuonna 2008 saamme valmiiksi kirjan, joka avaa suomalaisille portin kansainvälisen ekumeenian rikkaaseen musiikkimaailmaan.

Raamatun äärellä

Toinen osa yleiskokouksen yhteistä hengellistä elämää toteutui aamun rukousetkien jälkeen raamatturyhmissä. Osallistujat oli jaettu 90 ryhmään, joissa oli noin 10-15 jäsentä. Kokousväki oli jaettu ryhmiin kaikki ekumeniassa tutut kiintiöt ja kielitaustat huomioiden. Alueellinen sekä tunnustuskuntaan, ikään, sukupuoleen, taustayhteisöön ja asemaan perustuva jako oli äärimmäisen hedelmällinen, kun ryhdyimme lukemaan ja tulkitsemaan Raamattua. Osassa ryhmiä oli erikseen nimetty keskustelunohjaaja tai -virittäjä, toisissa vastuuta taas kierrätettiin ryhmäläisten kesken.

Omaan ryhmääni kuului indonesialainen pappi, piispa Hong Kongista, etelä-afrikkalainen maallikko, maoripariskunta Uudesta-Seelannista, ekumeniakonkari USA:sta, vähemmistökirkon pappi Romaniasta, jamaikalainen pappi sekä ohjaajana kristillisessä yhteisössä asuva pappi Englannista. Kerran saimme mukaan myös brasilialaisen, luterilaisen papin, mutta häntä emme valitettavasti tavanneet enää ensimmäisen kerran jälkeen.

Raamatturyhmät oli integroitu osaksi kokousprosessia ja sen työskentelytapoja. Ajatuksena oli, että raamatturyhmissä virinneet ajatukset johdattavat osallistujat päivän muihin työskentelyihin ja rikastuttavat niitä hengellisellä annillaan. Ryhmissä käsiteltiin päivän tekstejä kokouksen osateeman valossa: Jumala armossasi, muuta maa, yhteisömme, elämämme, kirkkomme, todistuksemme ja viimein: muuta maailma. Kokoustyöskentelyn ja raamatturyhmien teemat olivat kietoutuneet toisiinsa.

Omassa ryhmässäni aloitimme kuulumiskierroksella, jonka aikana kukin sai kertoa viimeksi kuluneen vuorokauden ajatuksista, ihmetyksistä, oivalluksista ja kysymyksistä. Ryhmässä surtiin kotoa tulleita uutisia ystävän kuolemasta ja jaettiin epätietoisuutta siitä, päästäisiinkö kokouksessa lopulta konkreettisiin tuloksiin, mutta myös iloittiin jakamisen rikkaudesta.

Päivän teksti luettiin ensin ryhmässä ääneen, mitä seurasi hiljaisen mietiskelyn jakso. Tehtävänäimme oli esittää itsellemme kysymys: "Mitä tämä teksti tarkoittaa minulle tänään?" Ydinsanojen ja -ajatusten etsimisen jälkeen saimme kuulla toisiltamme, miten teksti oli itse kutakin puhutellut ja millaisia tarttumakohtia omaan elämäämme se oli tarjonnut. Keskustelu toi teksteihin valtavien avartavien näkökulmia. Mietimme esimerkiksi indonesialaisen papin johdolla sitä, vastaammeko Jeesuksen pyyntöön antaa juotavaa oikein osallistumalla kalliiseen yleiskokoukseen, ja löydämmekö kokouksesta jotain sellaista vesiastioihimme, jolla voimme antaa juotavaa janoisille kotimaissamme. Päätimme tapaamisemme aina yhteiseen rukoukseen.

Poikkeuksen raamatturyhmien kokoon-tumisaikatauluun teki ainoastaan aamu, jona Brasilian presidentti Luiz Inácio Lula da Silva vieraili yleiskokouksessa. Sinä päivänä aikaa raamatturyhmille ei löytynyt myöskään muualta, mikä ihmettytti monia ja herätti kysymyksen siitä, voiko joku olla kristityille tärkeämpää kuin kirkkojemme yhteinen perusta Raamatusta.

Itselleni tärkeää raamatturyhmissä oli se, että jokaisella oli yhtäläinen oikeus tulkita tekstiä omasta elämäkokemuksestaan käsin. Odotukseni kontekstuaalisen teologian oppimisesta kokouksessa olivat korkealla. Raamatturyhmissä kaikki olivat mukana keskustelevalle ja kuuntelevalle mielellä. Jokaisen mielipide ja näkemys oli yhtä tärkeä eikä sen enempää papeilla kuin piispallakaan ollut tarvetta korjata sitä toiseen suuntaan – pikemminkin saimme kaikki kokea olemamme oppimassa uutta toisistamme ja toistemme kautta niin maailmasta kuin Jumalastakin.

Raamatun tulkitseminen tuntuu Suomessa usein jäävän ammattilaisten, teologien, harteille. Kuitenkin Raamattu puhuu meille kaikille. Ekumeeninen kokemus haastaa meidät myös Suomessa ottamaan todesta sen monimuotoisuuden, jonka kautta Raamattua voi lukea, ja kuuntelemaan erilaisia ääniä ja kokemuksia rikkautena. Meidän on uskottava, että juuri meidän oma kontekstimme on ainutlaatuinen ja näkökulmaa laajentava, olinnappa pappeja tai maallikoita, ja esitettävä siitä kumpuavat kysymykset rohkeasti tekstille. Vain omakoh-taisen lukemisen kautta Raamattu voi saada kasvot ja sisällön tavallisen kristityn elämässä.

"Oliko siellä mitään kirkollista?"

Yleiskokouksen hengellisen elämän teemat olivat tavallisen elämän teemoja. Tietenkin taustamme olivat niin erilaiset, että moni toiselle tavallinen asia oli minulle ihmeellinen ja uusi. Joka tapauksessa hengellisyys oli vahvasti juurtunut arkielämään ja sen kysymyksiin. Hengellistä todellisuutta ei ollut vain se, mikä oli aistiemme tavoittamattomissa. Jumalan muutosvoima ja -tahto tuli todeksi ihmisten ja ihmisryhmien elämäntilanteissa: nälän ja sotien jaloissa taistelemisessa, parannuksen tekemisessä, lähimmäisten auttamisessa, epäoikeudenmukaisuutta vastaan taistelemisessa, rauhantien edistämisessä, luonnon oikeuksien puolustamisessa ja ihmisarvon kunnioittamisessa.

Kun kerroin kokouksen aihepiireistä Suomessa eräälle nuorten aikuisten ryhmälle, minulta kysyttiin lopuksi: "Oliko siellä kokouksessa mitään kirkkoille, siis mitään hengellisiä teemoja?" Jäin miettimään, että näinkö kauas luomisen kokonaisvaltaisesta ihmeestä olemme ajautuneet länsimaisen kulttuurin keskellä. Onko hengellistä vain se, missä mainitaan Jumala? Eikö ihminen ja elämä itsessään ole myös pyhitetty? Eikö kirkkojen tehtävänä ole olla köyhien ja kärsivien puolella? Eikö rukoukseen voi kuulua myös rauhantekijänä eläminen ja lähimmäisten rakastaminen omilla teoilla? Onko pyhä tavoitettavissa vain ajatuksissa eikä ollenkaan maan päällä? Yleiskokouksen hengellinen anti jätti minulle paljon pohdittavaa ja pureskel-tavaa.

Seurakuntien vieraina

Kokousajalle osunut sunnuntai oli varattu seurakuntavierailuja varten. Jokainen sai ilmoittautua mukaan haluamansa kirkkokunnan messuun. Itse olin kiinnostunut näkemään, miltä oma luterilainen kirkkokuntani näytti toisella puolella maailmaa. Vahvasti pohjoismaisella delegaatiolla osallistuin pienen paikallisseurakunnan messuun Porto Alegren lähetyksillä, jossa meidät otettiin sydämellisesti ja valtavaa vieraanvaraisuutta osoittaen vastaan.

En ollut osannut ennakoida, että luterilaisuus on niin vahvasti saksalaissävyteistä Latinalaisessa Amerikassa. Kävin kolmessa luterilaisessa kirkossa ja ne kaikki olivat hyvin eurooppalaisia ja tutunoloisia hivenen jäyhine olemuksineen. Pohjimmltaan tunsimme paikallisen sisarkirkkomme kuitenkin nolosuttavan heikosti. Hyväntahtoiset lahjamme – omasta kirkkostamme kertovat kirjat pääosassa – eivät kohdanneet seurakunnan todellisuutta, jossa niin seurakuntatalon kuin kirkonkin katto oli sortumisuhan alla. Kolehtiin teki mieli laittaa kaikki rahat, mitä mukana vain oli. Ne menivät seurakuntatalon lattian kunnostamiseen.

Monet käyttivät sunnuntain tai jonkin arki-illan hyväkseen ja tutustuivat vauhdilla leviäviin helluntaiseurakuntiin Porto Alegressa. Niitä ei tarvinnut etsiä kaukaa – omalta hotelliltamme näki jo korttelin päässä useita valtavia saleja, jotka täyttyivät illan tullen tuhansista ihmisistä. Joukkoon mahtui mitä ilmeisimmin erilaisia helluntailiikkeen haaroja: pröystäilevää menestysteologiaa, tiukan järjestyksen linjaa ja karismaattista rukouselämää. Kuten todettu jo aiemmin, tätä antia piti etsiä kokouksymppäristöstä omatoimisesti, jos aikaa jäi.

Rukoilevan yleiskokouksen ääni maailmalle

Ehkä yksi rukoilevan yleiskokouksen erityispiirre on sekin, että kokouksen viesti muotoiltiin kirkkoille kutsuksi rukoukseen. Rukousmuotoisen viestin valinta ei saanut kokousedustajien varauksentonta kannatusta, mutta rukouksen todettiin joka tapauksessa olevan rehellinen toteamus maailman tilasta, ihmisten virheistä ja Jumalan muuttavan voiman mahdollisuudesta, jossa meille on varattu oma roolimme kullekin.

Jumala armossasi, muuta maailma. Aamen.

Kaisa Aitlahti on nuorisosihteeri ja pastori, joka toimi kokouksessa Suomen evankelis-luterilaisen kirkon delegaattina.

Kasvatus ja koulutus ekumenian elinvoimana

Mirkka Torppa ja Outi Vasko

Kokonaisvaltaisen kasvatuksen eräs pyrkimys on tukea erilaisten ihmisten ja erilaisten oppijoiden ymmärrystä, kasvua ja oppimista. Oppimisemme ei ole vain tiedollista, vaan se on vahvasti myös kokemuksellista, elämyksellistä ja käytännönläheistä. Lähestyessämme uskoa, ovat erilaiset aistimme vahvoina oppimisen ja kokemuksen välittäjinä. Niiden kautta voimme saavuttaa yhteyttä ja ymmärrystä Jumalaan ja toisiimme. Esimerkiksi meidän kasvuumme, oppimiseemme ja ymmärrykseemme vaikutti yleiskokouksessa muilta osallistujilta kuulemamme elämäntarinat, rukouselämän musiikki ja esteettisyys sekä yhdessä ääneen luetun Isä meidän-rukouksen yhteys.

Kasvatustyön painotuksia Hararen yleiskokouksen jälkeen

Kirkkojen maailmanneuvoston kasvatustyö on painottunut Hararen yleiskokouksen jälkeen holistisen ja kontekstuaalisen kasvatusajattelun vahvistamiseen, ekumeenisen teologisen koulutuk-

sen tukemiseen, ekumeenisten kouluttajien ja kasvatusyhteisöjen verkostoitumiseen ja opiskelemiseen suunnatun apurahajohdan toteuttamiseen. Holistisen kasvatuksen painotus on näkynyt muun muassa käydyissä keskusteluissa, tuotetuissa materiaaleissa ja järjestetyissä kasvattajien konsultaatioissa.

Kokonaisvaltaisen kasvatuksen ekumeenisesta näkökulmasta

Kirkkojen maailmanneuvo järjesti kasvatusaiheisen konsultaation vuonna 1998 Viittakiven opistolla, Hauholilla, jonka myötä lähti liikkeelle holistisen eli kokonaisvaltaisen kasvatuksen prosessi KMN:n kasvatustyössä. Ekumeenisesta näkökulmasta kokonaisvaltaisen kasvatus perustuu uskoon Jumalasta luojana ja elämän antajana ja se pyrkii rakentamaan kristikuntaan keskinäistä yhteyttä ja ymmärrystä.

Kokonaisvaltaisuus ymmärretään ihmisen huomioimisena kokonaisuutena yksilönä ja yhteisönä jäsenenä, jolloin

kasvatukseen kuuluu tiedollisten, sosiaalisten, moraalisten, esteettisten, luovien ja hengellisten tarpeiden huomioiminen. Näin kasvatuksessa painottuvat aistit ja persoona, eikä pelkästään tiedollinen kehittyminen tai älyllisyys. Hengellisyys on olennainen osa ihmisen persoonaa ja siksi se on keskeinen osa kaikkea kasvatustyötä.

Kokonaisvaltaisessa kasvatuksessa periaatteiksi muodostuvat yksilön ainutlaatuisuuden sekä luovuuden näkeminen ja pyrkimys vuorovaikutukselliseen oppimiseen, opitun ymmärtämiseen ja omien vahvuuksien näkemiseen. Kokonaisvaltaisen kasvatuksen piirissä on muun muassa konfliktin ratkaisun ja rauhankasvatuksen menetelmiä ja näin pyrkimyksenä on myös ymmärrys ja kunnioitus toisia kulttuureja ja uskontoja kohtaan.

Kokonaisvaltainen kasvatus on "muutoksen kasvatusta" ja uudenlainen kasvatuksen ymmärrys edellyttää muutosta yksilöissä, yhteisöissä ja pedagogiikassa. Kokonaisvaltaisessa kasvatuksessa oppijoilla ja opettajilla on tasavertaisempi suhde ja oppiminen nähdään prosessina, joka liitetään oppijan arkielämään. Näin kasvatustilanteissa painottuvat esimerkiksi luovuus, käytännön kautta oppiminen ja oppijan ikä- tai kehityskauden erityinen huomioiminen.

Brasilialaisen Paulo Freiren pedagogiikka esimerkkinä kokonaisvaltaisesta kasvatuksesta

Brasilialainen Paulo Freire (1921–1997) on eräs tunnetuimmista ekumeenisen kasvatuksen toimijoista ja hänellä on merkityksellinen rooli kasvatustieteessä kontekstuaalisen ja kokonaisvaltaisen kasvatuksen uranuurtajana. Porto Ale-

gren yleiskokouksessa tuli esiin, että Freiren pedagogiset mallit elävät vahvasti Etelä-Amerikan kirkkojen ja yhteiskuntien kasvatustyössä. Kasvattajana Freire sitoutui erityisesti sorrettujen ja yhteiskunnallisesti vähäkytävien ryhmien koulutusprosesseihin ja kehitti pedagogisia malleja näiden ryhmien voimauttamiseen. Freire toimi Kirkkojen maailmanneuvoston kasvatuksen työntekijänä vuosina 1970–1978 ja häntä pidetään ehkä merkityksellisimpänä ekumeenisen liikkeen kasvatuskäsitteiden kehittäjänä.

Freiren luomasta pedagogiikasta käytetään nimiä sorrettujen pedagogiikka, kriittinen pedagogiikka, vapautuksen pedagogiikka ja dialogipedagogiikka. Freire nimitti perinteistä tietoa välittävää kasvatusta "pankkikasvatukseksi" joka ohjaa oppijoita passiivisuuteen, totelevaisuuteen ja kriittikittömyyteen. Freiren uudistavan pedagogiikan mukaan kasvatukseen on muutettava maailmaa. Kasvatukseen avulla ihminen tulee tietoiseksi omasta subjektiluonteestaan ja kyvystään vaikuttaa maailmaan. Lisäksi kasvattajan on aina tiedostettava minkä puolesta hän työskentelee ja ketä hänen työnsä hyödyttää. Freiren kasvatuksen menetelmät ovat vuorovaikutuksellisia ja yhteistoiminnallisia. Niissä painottuu opittavan liittäminen oppijoiden arkielämään ja todellisiin tilanteisiin, joita voidaan muuttaa. Freire systematisoi opetusmenetelmänsä aluksi erityisesti lukutaito-ohjelmiin Brasiliassa ja Chilessä, josta opetusmenetelmät laajentuivat yleisemmiksi pedagogisiksi näkökulmiksi. Nykyään Freiren pedagogiikkaa sovelletaan maailmanlaajasti opetuksessa ja koulutuksessa ja se tulee esiin oppijakeskeisyydessä, oppimistilanteen vuorovaikutteisudessa, käytännön ja teorian yhdistämisessä, kriittisessä reflektiossa ja opetusjärjestelmän de-

mokraattisuudessa. Aidoimmillaan Freiren pedagogiikka on kuitenkin Etelä-Amerikassa vähemmistöryhmien koulutushankkeissa, jossa yhdistyvät oppijoiden arkielämä, käytännönläheisyys ja omin olosuhteisiin vaikuttaminen.

Tämän päivän suomalaisessa yhteiskunnassa Freiren pedagogiikka haastaa pohdimaan miten kasvatuksessa ja opetuksessa tavoitetaan oppijoiden omat tiedot ja arkielämän kokemukset? Onko opitavilla asioilla henkilökohtaista merkitystä? Keitä ovat meidän yhteiskuntamme "sorretut" ja miten heidät otetaan huomioon kasvatukseen ja oppimisen järjestelyissä ja menetelmissä? Meillä Suomessa lukutaitoisuus on korkea, mutta onko meillä "globaalia lukutaitoa" joka sisältää mediakriittisyyttä, erilaisuuden hyväksymistä sekä keskinäistä kunnioitusta ja palvelemista?

Kasvatuksen näkyminen yleiskokouksessa

Yleiskokouksessa KMN:n pääsihteeri Samuel Kobia nosti raportissaan esille ekumeenisen kasvatuksen merkityksellisuuden ja painotti, että jos haluamme kristittyinä ja kirkkoina etsiä ykseyttä ja kasvaa yhdessä, tärkeä välineemme on ekumeeninen kasvatus. Nopea kirkollisten ja ekumeenisten kontekstien monimuotoistuminen luo entistä suuremman haasteen ja tarpeen ekumeeniselle kasvatukselle ja koulutukselle.

Porto Alegren yleiskokouksessa kasvatukseen liittyvät teemat näkyivät Mutiraolla järjestetyissä keskustelufoorumeilla, nuorten teologien järjestämän "teologisen kahvilan" keskusteluissa, ekumeenisissa keskusteluryhmissä ja virallisen kokouksen päätöksissä. Kuitenkin yleiskokous itsessään oli myös

täynnä oppimista ja kasvamista osallistujien välityksellä. Ymmärrys kasvoi, tieto lisääntyi ja kohtaamiset kasvattivat jokaista osallistujaa erilaisten vuorovaikutteisten ja tiedollisten tilanteiden välityksellä.

Eräs yleiskokouksen ekumeenisista keskusteluryhmistä käsitteli ekumeenista kasvatusta ja koulutusta etsien vastauksia nykypäivän tilanteisiin ja tarpeisiin. Se aloitti ekumeenisen kasvatuksen tarkastelun historian ja muistojen kautta, mutta suuntautui kuitenkin nykypäivän tilanteeseen, jossa yhteys paikalliseen kontekstiin, ekumeenisen kasvatuksen tarjoaminen kaikille kirkkojen jäsenille sekä hengellisyys ovat merkittävimpiä teemoja. Lisäksi keskustelussa kartoitettiin ekumeenisen kasvatuksen kriittisiä kohtia, kuten todistamisen ja lähetystyön sekä proselytismin suhdetta ekumeeniseen kasvatukseen.

Yleiskokouksen päätöksissä kasvatus ja koulutus nousivat esille erityisesti ohjelmakomitean raportissa, jossa ekumeenisen kasvatuksen nostettiin yhdeksi KMN:n toiminnan viidestä painopistealueista. Päätavoitteena on ekumeenisen kasvatuksen kautta vahvistaa ekumeenista tietoisuutta sekä tarjota erityisesti nuorille, naisille, vammaisille sekä alkuperäiskansoille mahdollisuuksia valmistautua kirkollisiin ja ekumeenisiin johtotehtäviin.

Kasvatus osana KMN:n toimintaa

KMN:n ohjelmatyö on viime vuosikymmeninä jakautunut Bosseyn ekumeenisen instituutin työhön sekä KMN:n kasvatustieteiden toimintaan. Instituutin toimintaa on johtanut sen oma johtokunta, kun taas KMN:n kasvatustieteiden varten on ollut oma komissio (Commis-

sion on Education and Ecumenical Formation). Välillä nämä yksiköt on koettu erillisiksi kasvatus- ja koulutustyötä tekviksi osiksi tai instituutti jopa täysin omaksi itsenäiseksi yksiköksi.

Bosseyn ekumeeninen instituutti on merkittävä ekumeenisen kasvatuksen ja koulutuksen yksikkö, joka on toiminut vuodesta 1946 lähtien. Viime vuosina sen toimintaa on kehitetty akateemiseen suuntaan, johon on liittynyt kiinteä yhteistyö Geneven yliopiston kanssa. Lisäksi koulutusohjelmat on avattu KMN:n jäsenkirkkojen ulkopuolelle, ja koulutukseen onkin jo osallistunut evankelikaalisten ja helluntailaisten kirkkojen jäseniä. Instituutti on myös toiminut merkittävänä uskontojen välisen dialogin edistäjänä.

KMN:n kasvatustieteiden yksikkö on keskittynyt ekumeenisen kasvatuksen ja koulutuksen toteuttamiseen ja kehittämiseen muun muassa ekumeenisen kasvatuksen sisältöalueiden, menetelmien, verkostoyhteistyön, tapahtumien, tiedottamisen, materiaalien ja apurahaohjelman kautta. Lisäksi se on pyrkinyt luomaan mahdollisuuksia keskusteluille niissä asioissa, jotka jakavat kristillisiä kirkkoja. Tällaisia asioita ovat esimerkiksi olleet perhe-elämään ja ihmisen seksuaalisuuteen liittyvät kysymykset. Tätä hyvin alkanutta ja hedelmällistä vuoropuhelua halutaan jatkaa, mutta myös laajentaa muihin hankaliin aiheisiin.

Ensimmäisessä uuden keskuskomitean kokouksessa vahvistettiin KMN:n kasvatustieteiden selkeäksi suunnaksi yhteistyö kasvatustieteiden yksikön sekä Bosseyn ekumeenisen instituutin välillä. Molempien työn nähdään palvelevan KMN:n päämääriä, mutta tiiviimpi yhteistyö ja vuorovaikutus voisivat entises-

tään tehostaa ekumeenista kasvatusta ja koulutusta. Niinpä Bosseyn ekumeenisen instituutin johtokunta ja kasvatustieteiden komissio yhdistettiin yhdeksi ekumeenisen kasvatuksen ja koulutuksen komissioksi (Commission on Education and Ecumenical Formation). Keskuskomitealle esitelty kasvatustieteiden ohjelmakokonaisuus vuosille 2007–2013 ei kuitenkaan sisältänyt suuria muutoksia aikaisempaa työhön verrattuna ja sen perusteella työ näyttäisi jatkuvan pitkälti samanaikaisena. Tämän vuoksi keskuskomitea ohjeistikin työntekijöitä etsimään lisää mahdollisuuksia yhteistyöhön ja tuomaan esitys uuden komission ensimmäiseen kokoukseen.

Suomalaiset ovat osallistuneet KMN:n kasvatuksen ja koulutuksen työhön komissioedustajien kautta Hararen yleiskokouksen jälkeen. Bosseyn ekumeenisen instituutin jäsenenä on ollut TM Pauliina Arola (lut.) ja kasvatustieteiden komissioissa on toiminut KM Mirkka Torppa (lut.). Porto Alegren yleiskokouksen jälkeen järjestetyssä keskuskomitean kokouksessa uuteen koulutuksen ja kasvatustieteiden komissioon valittiin TM Riina Nguyen (ort.). Suomessa ekumeenisen kasvatuksen kysymyksiä käsittelee muun muassa Suomen ekumeenisen neuvoston kasvatustieteiden jaosto.

Mirkka Torppa KM, on varhaiskasvatustieteiden työalasihteeri. Kokouksessa hän toimi Suomen evankelis-luterilaisen kirkon delegaattina

Outi Vasko TM, toimi Suomen ortodoksisen kirkon delegaattina

Nuoret yleiskokouksessa

Kaisa Aitlahti

Nuorten osallistumisen mahdollistaminen

On kuin olisin voittanut arpajaisissa, joihin nuoret ekumenian harrastajat saavat osallistua! En olisi päässyt osallistumaan Kirkkojen Maailmanneuvoston (KMN) 9. yleiskokoukseen Porto Alegressa, ellen olisi sattunut syntymään riittävän myöhään ja ellei KMN:n keskuskomitea sillä perusteella olisi hyväksynyt Suomen evankelis-luterilaisen kirkon esitystä lähettämistäni täydentämään kirkkoni jo muutenkin varsin nuorta delegaatiota kokouksessa. Lottovoiton varjopuoli oli se, että vaikka delegaatiomme itsessään toimi tasapainoisena ryhmänä, törmäsin sen ulkopuolelta edelleen satunnaisesti jaotteluun "oikeiden" ja "nuorisodelegaattien" välillä. Onneksi sellaista rajaa ei ole olemassakaan, mitä delegaatin oikeuksiin ja velvollisuuksiin tulee. Porto Alegressa olimme samassa veneessä kaikki, äänivaltamme sinisiin ja oransseihin konsensus-lappuihin tiivistettyinä.

Odotukset nuorten aktiiviseen ja suuntaa näyttävään osallistumiseen Porto Alegressa olivat kovat. Ne tiivistyivät

kysymyksiksi, joita pohdimme sekä ennen yleiskokousta että sen aikana. Kenen asia ekumenia on 2000-luvulla? Onko ekumeeninen liike nuorisoliikkeenä vanhentunut, menettänyt intohimonsa ja latistunut organisaatioiden tasoiseksi toiminnaksi sen sijaan, että se joskus oli ihmisten sydämen paloa? Ja keitä ovat tämän päivän nuoret? KMN:ssa meidät määritellään alle 30-vuotiaiksi kirkkojen ja järjestöjen edustajiksi.

Pääsihteeri Samuel Kobian mielessä 9. yleiskokouksesta piti tulla nuorten yleiskokous, nuorin koskaan järjestetty KMN:n yleiskokous. Siksi keskuskomitea halusi nostaa muun muassa nuoria mukaan delegaatioihin niille 15 %:lle paikoista, joihin sillä oli mahdollisuus vaikuttaa. Jäsenkirkkoja toki muistutettiin nuorten, maallikoiden, naisten, vammaisten ja alkuperäiskansojen huomiomisesta delegaatteja valittaessa muutenkin, mutta kirkot tekevät kuitenkin omat valintansa omista lähtökohdistaan.

Nuorten osallistumista yleiskokoukseen tuettiin myös muilla rakenteellisilla linjauksilla. Nuorten järjestämiä ja nuorisoihmiin liittyneitä työpajoja suosittiin

Mutirässa, kaikki alle 30-vuotiaat saivat osallistua ekumeenisiin keskusteluihin, jotka lanseerattiin uutena temaattisena keskusteluforumina, nuorille järjestettiin oma esikokouksensa ja 150 nuorella oli mahdollisuus osallistua kokoukseen stueriteina. Suomalaisten nuorten kesken pääitimme kirjoittaa kokouksen ajan blogia, josta kiinnostuneet saivat lukea kokouksen etenemisestä meidän omasta ruohonjuurinäkökulmasta. Kokeilu onnistui erinomaisesti ja sitä seurasi laaja joukko maamme ekumenian harrastajia ja ammattilaisia. Mallia kannattaa hyödyntää jatkossakin.

Esikokous – verkostoitumista ja pettymyksiä

Kolmipäiväiseen nuorten esikokoukseen osallistui noin 250 18-30 -vuotiaasta stueritua ja delegaattia. Ohjelmaan kuului tutustumisen lisäksi mm. ryhmätyöskentelyä Raamatusta ja yleiskokouksen teemoista, pääsihteeri Kobian puheenvuoro, katsaus KMN:n historiaan, tutustuminen konsensus-päätöksentekomalliin yhdessä naisten esikokouksen kanssa ja erilaisia toiminnallisia työskentelyitä. Puhetta oli paljon ja leikkiä, laulua ja muuta toimintaa sitäkin enemmän, mutta varsinaisista ydintemoista emme saaneet otetta esikokouksen aikana. Seuraava poiminta kokousblogistamme kuvaa tunnelmia paikan päältä:

"Olin asettanut mielessäni suurimmat odotukset tämänpäiväisen työskentelyn osalta nuorten delegaattien omaan keskusteluun – muussa ohjelmassa ovat mukana myös stueritit. Pettymys oli valtava, kun se aika, jonka olisin toivonut käytettävän yhteisen nuorisoagendan hahmottamiseen ja löytämiseen, käytettiin henkilökunnan monologiin KMN:n

historiasta. Sen päälle meille haluttiin kertoa, mitkä teemat ovat (toimiston näkökulmasta) olleet tärkeitä nuorten agendalla, mutta aikaa meidän itsemme kuulemiseen ei juuri ollut varattu. On turhauttavaa istua yhdessä sellaisella porukalla, jolla voitaisiin saada aikaan vaikka mitä, kun oikeille sisältökysymyksille ei anneta aikaa! Emme me halua olla vain äänenä sellaisille ajatuksille, jotka ovat syntyneet jossain muualla, vaan me haluamme olla mukana niissä keskusteluissa, joissa päätöksiä ja linjauksia todella tehdään!" – Kaisa Aitlahti, 13.2.2006

Eräs esikokouksen keskusteluissa mukana olleista teemoista oli Kobian esiin nostama mahdollisuus valita KMN:lle nuorisopresidentti alueellisten presidenttien rinnalle. Vaikka meillä ei ollut käytettävissämme minkäänlaista rakennetta tai suunnitelmaa yhteistoimintaa varten, saimme organisoitua nuorten ryhmämme työstämään kysymystä, nimityksen mielekkyyttä ja mahdollista valintaprosessia yökausia myöten käydyissä vapaamuotoisissa kokouksissa ja teimme lopulta esityksen nuorisopresidentin nimeämisestä. Asia raukesi kuitenkin nimityksiä valmistelleen komitean työskentelyssä emmekä koskaan äänestäneet asiasta kokoussalissa. Monia jäi vaivaamaan, miksi Kobia houkutteli nuoret keskustelemaan esityksestä, jolla ei mitään ilmeisimmin ollut minkäänlaista mahdollisuutta toteutua KMN:n byrokratiassa, ainakaan näin myöhään valmisteltuna.

Esikokous onnistui kuitenkin tutustuttamaan nuoret toisiinsa sekä tiivistämään suhteita ja yhteishenkeä meidän välillä. Siinä mielessä kokous oli tarpeellinen ja antoisa.

Tukea ja väistymistä KMN:n johtajilta

Kun varsinainen yleiskokous alkoi, vahvistui se tosiasia, ettei nuoria delegaatteja ollut mukana aiempia kokouksia enempää – 14% osuudella muodostimme suhteessa juuri ja juuri suuremman joukon kuin Hararessa 1998. Kokouksen alkupäivinä kuulumme sekä pääsihteeri Kobian että puheenjohtaja Aram I:n raportit, jotka juhlallisesti korostivat nuorten osallisuuden merkitystä KMN:n organisaatiossa ja päätöksenteossa.

"We must engage them [youth] fully in the total life of the churches and the ecumenical movement at large. (...) I consider the role of youth as being essentially an agent of transformation. We must help the youth to move (...) to the heart of the churches' life and witness, including the decision-making process." (–Aram I, puheenjohtajan raportti)

"The festa da vida [Kobian puheessaan käyttämä ilmaus ekumeenisen liikkeen hengelliselle pohjalle] is an open feast, but sometimes participating in an open feast means that others must step back. I challenge all of you church leaders here at the assembly to look at ways that your young people can participate." –Samuel Kobia, pääsihteerin raportti

Kiinnostuneina ajatuksista, jotka kätkeytyivät vahvojen kannanottojen taustalle, onnistuimme järjestämään kokouksen aikana tapaamisen nuorten delegaattien ja stueritien sekä Kobian ja Aram I:n välillä. Hämmennyksemme oli suuri, kun yhteinen keskusteluhetki päättyi ennen kuin ensimmäistäkään kysymystä oli ehditty esittää järjestön johtohahmoille. Puheensa pidettyään he poistuivat pai-

kalta vastaamatta kysymyksiimme ja nuorille hahmottui entistä selvemmin ristiriita juhlapuheissa korostetun aidon dialogin tavoitteen ja todellisuuden sanelupoliittikan välillä. Tunnelman valtaisi pettymys siihen, ettei nuoria edelleenkään tunnuttu otettavan vakavasti.

Mutirä ja ekumeeniset keskustelut nuorten vaikutusalueina

Virallisessa kokoustyöskentelyssä nuorten rooli jäi siis melko pieneksi huolimatta siitä, että kaikissa komiteoissa oli ensimmäistä kertaa mukana myös nuori jäsen. Oheisohjelmassa, joka muutenkin onnistui pureutumaan kokouksen teemoihin konkreettisemmin, tilanne oli kuitenkin toinen. Mutirässa oli yhteensä noin 200 työpajaa tai aktiviteettia, joiden valmistelussa ja toteutuksessa nuorisojärjestöt ja nuorten ryhmät kantoivat suurta vastuuta. Suomalaisnuoret olivat toteuttamassa työpajoja Changemaker-verkoston ja Ylioppilaiden kristillisen maailmanliiton (WSCF) kautta.

Ekumeenisten keskustelujen ovet olivat auki kaikille yleiskokouksen alle 30-vuotiaille osallistujille, muuten ainoastaan delegaateille. Yhteensä 22 eri teeman äärellä oli mahdollisuus käydä laajempaa ja perusteellisempaa keskustelua kuin kokoussalissa. Samoin oli mahdollista kuulla useampia erilaisia ääniä ja kokemuksia. Ekumeenisissa keskusteluissa nuoret pystyivät osoittamaan asiantuntijuutensa ja antamaan rikkaan panoksensa käsiteltyihin teemoihin. Rakentavien kommenttien kautta nuoret välittivät ympärilleen ymmärrystä siitä, ettei nuorten joukko KMN:ssä ole teini-

ikäisten tuuliviirimäinen ryhmä, vaan kokeneita, kouluttautuneita ja asiansa osaavia yksilöitä, joilla on kullakin omat lahjansa yhteiseen pöytään kannettavaksi. Joissain ryhmässä käytiin keskustelua siitä, miten nuorten terävät ajatukset saataisiin kuuluville, kun puheenjohtaja saattoi noudattaa puheenvuorojen jakamisessa "ne ensin, jotka tunnen nimeltä" -periaatetta. Huomion saaminen uusien nimien mielipiteille ei aina onnistunut helposti, mutta kolmen kokoontumisen aikana tilannetta saatiin useissa ryhmässä parannettua.

Myös stuerit olivat olennainen osa yleiskokouksen ilmettä. Nuorten yhteisissä asioissa pyrittiin tekemään avointa yhteistyötä delegaattien ja stuerien välillä sopimalla mm. kokousajat siten, että mahdollisimman monella olisi tilaisuus osallistua. Tiedonkulku stueriteille kokouksen etenemisestä ja päätöksistä ei ehkä kuitenkaan sujunut toivotulla tavalla. Stuerien mielipiteiden kuuleminen jäi varmasti osin heikommaksi kuin he olisivat toivoneet. Lisää stuerien toiminnasta Jussi Junnin artikkelissa tämän kirjan sivulla 56.

Päätösten aika

Läpi kokouksen nuorten vaikutusmahdollisuudet KMN:ssä kiteytyivät kysymykseen siitä, kuinka paljon nuoria esitettäisiin keskuskomitean jäseniksi ja kuinka moni heistä tulisi valituksi. Osa stueriteista ja nuorista delegaateista järjesti hiljaisen mielenosoituksen kokoussalissa, kun selvisi, että keskuskomiteaan esitettävistä henkilöistä vain 15% oli alle 30-vuotiaita. Kyltein ja huikein toteutetulla mielenosoituksella haluttiin muistuttaa, että KMN:n tavoite on valita keskuskomiteaan 25% nuoria. Jo ai-

empina kausina nuorten osuus on ollut noin 15%:n paikkeilla, eikä tilanteeseen saatu parannusta vielä Porto Alegressa. Nuorten osuus suomalaisten saamista keskuskomiteapaikoista on tosin kunniamaininnan veroinen: edustajistamme 50% on alle 30-vuotiaita.

Kenties tärkein ja kauaskantoisin päätös nuorten osallistumiseen liittyen oli se, jolla yleiskokous hyväksyi erityisen nuorisokomission perustaminen. Komissio antaa jatkossa nuorten näkökulman KMN:n toiminnan ja linjausten ajankohdaksiin kysymyksiin. Komission työ ei keskitytä ns. nuorisotouioihin, vaan nuoret vaikuttavat omasta osaamisestaan ja näkökulmastaan käsin kaikkeen tärkeäksi katsomaansa KMN:n työhön. Komissio on toivotaan myös tukevan keskuskomitean ja hallituksen nuorten jäsenten työtä. Ensimmäisessä kokouksessaan keskuskomitea nimitti nuorisokomission puheenjohtajaksi TM Outi Vaskan Suomesta. Yksi rakenteellinen muutos nuorten osallistumisen vahvistamiseksi yleiskokouksessa siis ainakin nousi siivil-

Nuorten osallistumisen suhteen Porto Alegressa ei tapahtunut muita mullistavia muutoksia nuorisokomission perustamisen lisäksi. Vähintään periaatteessa on kuitenkin tiedostettu yleinen tarve huomioda nuoret entistä paremmin täysivaltaisina jäseninä KMN:n organisaatiossa ja mahdollistaa heidän panoksensa nostaminen luovuttamattomaksi osaksi ekumeenisen liikkeen tulevaisuutta. Yksittäisten kirkkojen haasteeksi jää huolehtia KMN:n 25 % tavoitteen toteutumisesta seuraavassa yleiskokouksessa sekä nuorten delegaattien määrässä että nuorten keskuskomitean jäsenten valinnassa.

Porto Alegressa me nuoret osallistujat valoimme itseemme toivoa toteamalla, että naisten osallistumisen kanssa on päästy reiluja askelia eteenpäin – ehkä seuraavaksi on aika edetä nuorten osallistumisen saralla. Ehkä KMN:n seuraavassa yleiskokouksessa nuorten ympärillä ei tarvitse olla suurta hälinää prosentteihin puettuna, vaan asiantuntevat ja taitavat nuoret ovat luonteva, vahva

ja monipuolinen osa kokouksen kulkua ja sisältöjä. Toivon, että Suomen kirkot voivat puhua tämän kehityksen puolesta omalla esimerkillään yleiskokousten väliin jäävällä kaudella.

Stuerttina yleiskokouksessa

Jussi Junni

Tehtäväni Porto Alegressa

Osallistuin Kirkkojen maailmanneuvoston yhdeksänteen yleiskokoukseen stuerttina eli henkilönä, joka avustaa yleisten tehtävien järjestämisessä. Saavuin Porto Alegreen jo kaksi päivää ennen esikokouksien alkua ja lähdin päivän kokouksen päättymisen jälkeen. Stuerttina olin osa 150 nuoren joukkoa, jossa ikä vaihteli 18:sta 30:een vuoteen. Meitä oli lähes jokaisesta maailman maasta, eniten tosin Latinalaisesta Amerikasta. Kaikki stuertit osallistuivat myös nuorten esikokoukseen. Sen nuoret yleiskokousedustajat ja stuertit jaettiin kotiryhmiin erikseen. Omassa ryhmässäni oli lisäksi eri ikäisiä miehiä ja naisia Brasiliasta, Kolumbiasta, Madagaskarilta, Myanmarista, Portugalista ja Saksasta.

Esikokouksen lopuksi meidät stuertit jaettiin tehtäväryhmiin ainakin jotenkuten toiveittemme mukaan. Itse kuuluiin työpajojen huonetilahallinnan tiimiin. Tiimiä johti saksalainen tohtori – varsinainen herrasmies – ja stuertteja oli jälleen uusi kokoonpano; meitä oli Alba-

niasta, Brasiliasta, Egyptistä, Intiasta, Nigeriasta, Suomesta, Tanskasta, Thaimaasta sekä Turkista. Tehtäviimme kuului huonetilahallinnan toimistossa päivystämistä sekä ovien avaamista ja videotyökalujen asentelua. Käytännössä työvuorot tiimissämme oli jaettu siten, että puolet päivästä oli töitä ja puolet päivästä oli mahdollista osallistua Mutiräoon tai seurata kokouksalissa käytävää keskustelua.

Eri stuerttien näkymä yleiskokoukseen vaihteli hyvinkin paljon sen mukaan, mihin työhön oli sattunut pääsemään. Ne muutamat portugalintaitoiset, jotka asetettiin paikallisten ravintoloiden avuksi, eivät juurikaan tainneet muuhun ohjelmaan osallistua. Monet työt oli jaettu vuoroihin ja eräissä vuoroissa pääsi tapahtumia seuraamaan lähes aitiopaikoilta. Kokouksalini stuertit saivat varmasti hyvän yleiskuvan kokouksen sisällöstä. Tarkemmin eri asioihin pääsivät paneutumaan yleissihteeristö ja kokouksen toimiston apulaiset sekä työpajastuertit, jotka istuivat kukin ainakin parissa kymmenessä työpajassa kokousviik-

kojen aikana. Sivummalla paavillisen yliopiston keskeisistä tapahtumapaikoista sijaitseva hartausryhmän lisäksi myös oma toimipaikkani. Tehtäväni luonne ja aikataulut mahdollistivat tästä huolimatta kokonaisuutensa luomisen mutta eivät kokouksen päätöksiin perehtymistä sekalaisia mainintoja tarkemmin.

Yhteyttä etsimässä *

Kokouksen teema – ”Jumala, armossaasi, muuta maailma” – on ihmisten huuto Jumalan puoleen, jotta hän rakkaudesta maailmaan kääntäisi sydämemme rakastamaan (myös) sitä ja tekemään siitä paremman paikan elää. Huudot kaikevat palveluksissa ja hartauksissa yli kahden viikon ajan. Itse vaikutuin erityisesti avajaispalveluksen ”Herra, armahda” -litaniasta, joka suomalaisesta näivettyneestä synninpäästön jälkeisestä laulelusta poiketen oli pitkä, tuskallinen ja todellinen hätähuuto Luojan, Lunnastajan ja Pyhittäjän puoleen. Hartauselämä oli muutoinkin kokousväkeä yhdistävä ja tunnelmaa elävöittävä tekijä. Laahaava virsipoljentomme ja monotoninen saarnamme piristysivät mukavasti parista duuroivitoisesta säikeestä sekä suitsukkeen tuoksusta.

Oman Suomen Siionimme nurkkakuntaista menoa ravistelisi aika lailla eri työpajoissa keskusteltujen maailmanlaajuisien haasteiden tiedostaminen. Monissa seurakunnissa kun ilmastonmuutos, HIV sekä köyhien köyhtyminen on totuttu ohittamaan omituisilla maininnoilla hengellisyden ensisijaisuudesta maalliseen nähden sekä viittauksilla erilaisten hyväntekeväisyysjärjestöjen olemassaoloon. Näin vältetään tuska ja ahdistus joka seuraisi oman saamattomuuden kohtaamisesta. Mutta mitä olisikaan hengellinen ilman maallista? Porto Alegressa sai todella kokea, miten hengellisiä kaikki nämä maalliseksi nähty asiat ovatkaan. Ehkä Suomessakin olisi hyvä nähdä uudestisyntymisen arvo elämän muuttumisena diakonisemmaksi. Minne on jäänyt jokaisen yksityisen kristityn palvelutehtävä?

Joskus Suomen evankelis-luterilainen kirkko saa osakseen kritiikkiä niin byrokratian jähmeyden kuin virkahierarkiankin osalta. Siinä eivät kyllä kunnostaudu monet kansainväliset ekumeeniset järjestötkään; Kirkkojen maailmanneuvoston elimetkin ovat lähestulkoon vanhasta Neuvostoliitosta kopioit.

* Käytän tässä artikkelissa kirkkojen ja kristittyjen yhteydestä sanaa yhteys. Usein käytetty johdos ykseys on kielipolittisesti väärin johdettu (vrt. yksi, yhden, yhtä, yhdistää, ei yksen, yktä, yksistää), eikä sitä näin ollen tule käyttää. Pikemminkin juuri yhteys vastaa sitä, mitä muissa kielissä ymmärretään uniolla tai henoosilla. Sen sijaan suomessa ei ole latinan *communio*- tai *connectio*-termejä vastaavaa suoraa käännöstä, jossa tulisi ilmi alkuperäisten termien *con*-prefiksin sisältämä subjektien moneus, vaan suomen kielessä sekä ehtoollisen yhteyttä että puhelinyhteyttä luonnehtii kahden tai useamman ihmisen (ja Jumalan) muodostama kokonaisuus, joka on yksi. Jos keinotekoinen ero halutaan välttämättä luoda, olisi etsittävä uusi käännös *communio*lle ja *connectio*lle eikä uniolle.

Kovin monella suomalaisella piispalla ei sentään ole arvokkaalta kuulostavia "teidän armonne" -puhuttelunimiä. Valta korruptoi myös kaikkein pyhimmätkin: "heidän korkeutensa" kävelivät monien edestä kuin maailman omistajat. Ulkoiset korkeuden arvomerkit – kuten jalokivin koristeltu hopeinen valtikkakka muistuttava piispansauva – menettivät kummasti merkityksensä, kun kesken jumalanpalveluksen ekumeeniset turistit kokivat tärkeämmäksi räpsiä kollegoistaan digikuvia. Onneksi toiset heistäkin olivat syvästi asiallaan – jopa niin, että päivystivät näyttelysalissa AIDS-katastrofia käsittelevässä sopsessaan pitkät päivät kertomassa ihmisille kansansa hädästä. He olivat todellisia servus servorummeja!

Jotkut kokoukseen osallistuneista edustajista arvioivat kirkkojen edustajien ja muiden tapahtumaan osallistuneiden välisen vuorovaikutuksen jopa erinomaiseksi. Varmasti tällaiset arviot saadaan, kun mittareina käytetään kokoussalin viereisen esittelytilan eri pisteissä laskettuja kävijämääriä ja keskusteluja. Monet edustajat onneksi osallistuivat työpajoihin ja muihin keskusteluihin käyttäen suuren osan ylimääräisestä ajastaan ruokatunteja myöten, mutta tekisi mieleni tutkistella vuorovaikutuksen suuntaa ja määrää myös toisesta näkökulmasta. Suurin osa työpajoista järjestettiin aikana, jolloin kokousedustajat istuivat kokoussalissa kuulemassa luentoa tai tekemässä päätöksiä. Kokousasiat pitivät heidät iltaa myöten komiteoissa varattuna. Omat havaintoni Mutiräön näyttelyalueesta kertovat myös siitä, että vuorovaikutuksen suunta oli suurimmaksi osaksi näyttelypisteiden esittelijöiltä kokousedustajille ja Mutiräön osanottajille päin. Tapahtumaan osallistunut brasilialainen rivikristitty, joita tapahtumapaikalla muuten oli useita sato-

ja, ei välttämättä näyttelyalueella tai työpajoissa kovinkaan monta asiaa päässyt kokousedustajilleen sanomaan.

Kireistäkin arvioista huolimatta on myönnettävä, että 3000–4000 hengen tapahtumaksi järjestelyt sujuivat varsin hyvin. Työpajoja ja muuta ohjelmaa oli koko ajan moneen mielenkiintoon eikä kukaan luultavasti lähtenyt pois ilman kotiinviemisiä. Oman työni näkökulmasta kiirettä riitti viimeiseen asti tila- ja laitevarauksien tulviessa toimistoon. Monet työpajoja järjestäneet pitivät keskustelua yllä monista polttavista aiheista. Työskentely kokoussalissa näytti sujuvan tehokkaasti – joskin keskustelulle olisi suonut jäävän enemmän aikaa.

Katse eteenpäin

Kokouksen jälkeen keskeistä on kysyä, mitä saavutettiin. Mikä oli niin arvokasta, että reilut 3000 henkeä kannatti siirtää pariksi viikoksi Kauriin kääntöpiirin eteläpuolelle – tapahtumaan, joka tuotti lavoittain kertakäyttöjätettä alkaen kuplamuovisista kahvimukeista (noin 200 000 kpl)? Tähän on todettava, että Mutiräö ei varmaankaan jättänyt ketään kylmäksi. Voin itse todeta ammentaneeni useitakin kipinöitä esittelyjen, työpajojen ja palvelusten annista. Vielä kun ne syttyisivät ja leviäisivät kulovalkean tavoin siellä, minne osallistujat tapahtuman jälkeen palasivat.

Kokouksessa hyväksyttiin muun muassa Calling to be the One Church -asiakirja, jossa kirkkoja kutsuttiin sitoutumaan näkyvän yhteyden tavoittelemiseen. Osallistujille jaettiin myös taloudellista oikeudenmukaisuutta käsittelevä AGAPE-asiakirja, jonka teemoja useat työpajat ja luennot liikentelivät. Ohjelmakomitea listasi neljä KMN:n kan-

nalta olennaista työalaa. Uusi toimintasuunnitelma ja talousarvio hyväksyttiin ja keskus- sekä eksekutiivikomitean paikat jaettiin uudelleen. Onnittelut voittajille, joita Suomestakin oli varsin monta. Onneksi monia sisällöllisiä kysymyksiä ehdittiin käsitellä – siitä huolimatta, että kokouksen tavoitteissa niitä ei ollut yhtään. KMN:n pääsihteeri Samuel Kobia oli luettellut viisi päättävöitä – uudistushenkisyyden, nuorien delegaattien 25 %:n osuuden, konsesus-päätöksenteon, vuorovaikutuksen edustajien ja muiden osallistujien kesken sekä roomalaiskatolisten ja helluntailaisten aikaisempaa laajempaa osallistumisen. Yksikään näistä ennakoon asetetuista tavoitteista ei koskenut sitä, mihin itse kokouksella haluttiin pyrkiä, vaan ainoastaan keinoja. On toki myönnettävä, että eri kirkkojen paikalle saaminen on jo itsessään hyvä päämäärä, mutta siihen ei tarvittane yleiskokousta.

Stuerttiohjelma on KMN:ssä suunnattu 18–30 vuotiaalle nuorille aikuisille. Nuorisosedustajien määrälle on asetettu tavoitekiintiöitä ilmeisesti siksi, että edustavuus olisi kattavampi. On tottakai hienoa, että nuoret halutaan mukaan ekumeeniseen liikkeeseen – heidän paristaanhan koko nykyaikainen liikehdintä on 1800-luvulla saanut alkunsa. Kuitenkin erilaiset nuorisohjelmat ja -kiintiöt asettavat ennakko-oletuksen, että nuoret eivät ole luonnollinen osa ekumeenista liikettä. Nuorten esikokouksessa keskeistä ei ollut asioiden pohtiminen siitä näkökulmasta, mitkä kysymykset ovat nuorille tärkeitä. Olennaisempaa oli maalata "nuorissa on voimaa" -tyyppisillä iskulauseilla varustettuja banderoileja, joilla kaikki vanhat yllätettäisiin kesken lounastauon. Nuorisosedustajat ehdivät joissain väleissä pitää omia kokouksiaan tärkeinä pitämistään asioista, mutta stueritit eivät niihin useinkaan kut-

susta huolimatta ehtineet. Käytännössä ainoa tapa, jolla stueritit saattoivat tutustua varsinaisessa kokouksessa käsiteltäviin asioihin, oli lukea läpi ennakoon jaetut kirjaset ja istua työtauoilla kokoussalissa ilman papereita.

KMN:ssä olisi ehkä syytä miettiä, minkälainen kuva stueritin tehtävästä annetaan ennakoon. Hakuesitteissä kerrottiin stueritin tärkeistä osista ja huimista tieto- ja taitovaatimuksista, joita stueriteilla olisi hyvä olla. Erityistaitoina kysyttiin muun muassa sielunhoitotaitoja sekä teologista harjaantuneisuutta. Monet stueriteista olivat korkeasti koulutettuja – osa valmiita pappeja – ja heidän odotuksiinsa vastattiin antamalla tehtäväksi messuohjelmien jakoa, paperien kuljetusta sekä kellon soittamista kokouksen jatkuessa. Monille ulkomaanmatka – erityisesti näin pitkä – oli ensimmäinen ja sellaisenaan jo varsin ihmeellinen. En kuitenkaan ollut ainoa, joka hämmästeli aikuisten ihmisten työleiriä. Hartausryhmäläiset heräsivät puoli kuu-delta ehtiäkseen kokouspaikalle reilusti ennen aamuhartauden alkua. Päivällä heillä oli parin tunnin tauko, minkä jälkeen he työskentelivät paahtavassa ilmassa seitsemään asti. Päästyään noin kahdeksalta hotellille he ehtivät hädän tuskin syödä ennen yhdeksän maissa olutta stueritien iltapalaveria, joka usein venyi yli puoli yhteen-toista. Hartausryhmässä ollut jamaikalainen huonetoverini – 30-vuotias pappi – ei paljon enää puhunut loppukuusta. Onneksi nuoret hoitivat homman kotiin. Ehkeivät kaikki olisi jaksaneet.

Parissa viime yleiskokouksessa painopistettä on siirretty paperien suoltamisesta myös yhdessä tekemiseen ja stu-deeraamiseen. Näin luodaan uutta teologiaa ja uusia, yhteisiä vastauksia. Ekumenian jännittävimpiä kysymyksiä on-

kin yhtäältä se, miten monet, väittämässä mukaan muuttumatonta apostolista uskoa tunnustavat eri kirkot yhtäkkiä toteavat olevansa samaa mieltä asioista, vaikka kukaan ei ole ristiriidan jälkeen omaa kantaansa tunnustanut muuttaneensa. Joko opilliset ja eettiset kysymykset ovat lopulta vain toissijaisia yhteisen rukouksen varjolla tai sitten kaikki ristiriidat ovat aikanaan perustuneet vain erehdyksiin ja väärintulkintoihin. Niin tai näin, monien muiden muassa yhteisen raamatunluku näyttäisi olevan avain toisen osapuolen syvempään ymmärtämiseen ja yhteyden löytämiseen. Kuulemani mukaan kirkolliskokouksenkin istunnot muuttuivat rennommiksi ja yhteistyökykyisemmiksi, kun kokouspaikaksi vaihdettu Turun kristillinen opisto mahdollisti yhteisen saunomisen ja oluen juomisen. Vastaavasti kokoontui valtava väkijoukko Porto Alegressa kynttilät kädessä rauhanmarssille. Mukana olivat muiden muassa Desmond Tutu, Samuel Kobia ja monet muut. Todellista kommuunioeklesiologiaa käytäntöön sovellettuna!

Oman haasteensa koko ekumenialle on tuonut kristillisyyden jakautuminen ekumenian kannattajiin ja vastustajiin toisen maailmansodan jälkeen. Useimmat vastustajista näyttäisivät löytyvän reformaation vasemmasta – yhä vain jakautuvasta ja pirstoutuvasta siivestä. Paitsi tuhannet postkonfessionalistiset seurakunnat myös monet klassisemmat heluntailaiset, reformoidut ja luterilaiset kirkot näkevät ekumenian ja jo saavutetut edistysaskeleet yhtenä suurena perkeleenä. Latinalaisessa Amerikassa, Aasiassa ja yhä lisääntyvässä määrin myös Pohjois-Amerikassa ja Euroopassa pienet itsenäiset seurakunnat ajautuvat ekumenian ulkopuolelle. Ei näillä liene juurikaan opillista kritisoitavaa; sen sijaan Pyhästä Hengestä lienee muissa kirkois-

sa pula. Toinen haaste on ekumeeninen asennekasvatus aina ruohonjuuritason asti. KMN:ssä nähty kirjo viimeistään on pakottanut pienen ihmismielen joko sulkeutumaan lopullisesti tai avartumaan. Kaikki eivät kuitenkaan sitä näe – miten siis vaikuttaa ihmisten ennakkoluuloihin? Niitä riittää seurakunnissamme. Ei kovin kauaa ole, kuin eräs vanhempi rouvashenkilö kotiseurakuntayhtymäni kirkkovaltuustossa kovaan ääneen julisti uuden katolisen kirkon mahdollisen rakentamisen tietyille tontille häpeälliseksi oman kirkkomme kannalta.

Sekä kristikunnan jatkuvaa hajaantumista että ruohonjuuritason ekumenian haasteita käsiteltiin siinä ekumeenisessa keskustelussa, johon työtehtäviltäni ehdin osallistua. Nuorten esikokouksen aikana huomasin, että niin monet erimaalaiset vaikuttajat kamppailivat niiden samojen kysymysten parissa. Eikö usein sanainspiraatiota kannattaville anti-ekumeenikoille Jeesuksen rukous yhteyden puolesta merkitse mitään? Yhteistoiminta eri kirkkojen ja seurakuntien välillä on Suomessakin rajallista. Toimintaa on muutenkin vähän ja lisäksi eräät kirkot ovat kiinnostuneempia muista kuin toiset. Monesti ekumenia tarkoittaa parin papin henkilökohtaisia suhteita eikä juuri muuta. Näkyvän yhteyden tavoittelu ei kuitenkaan voi pysähtyä pelkkien ennakkoluulojen ravis-telemiseen, vaan pitäisi pystyä järjestämään yhteisiä hartauksia ja jumalanpalveluksia. Tämä edellyttää kehitystä kaikilla tasoilla henkilökohtaisista ajatuksista mammuttiorganisaatioihin.

Yleiskokouksessa ja sen ympärillä on puhuttu ekumeenisen liikkeen refiguraatiosta eli perusteellisesta uudelleenmuotoilemisesta. Lähetyskenttien kahnauksista 1900-luvun alussa syntynyt kirkko-organisaatioiden ekumeeninen liike

oli aikanaan vastapainoa yksittäisistä ihmisistä lähteneelle allianssikristillisyydelle ja sen järjestökentälle. Keskeiseksi osaksi ekumeniaa ovat muodostuneet myös kirkkojen kahdenväliset keskustelut. Nämä kaikki kolme tuntuvat vain olevan kovin kaukana toisistaan. Ekumeeninen järjestökenttä ja kirkolliskokoukset näyttävät viuhtelevan omia ratojaan. Vaikuttaisi siltä, että ainoa paik-

ka, jossa yksittäiset seurakuntalaiset, heidän järjestönsä sekä kirkon valtaapitävät voivat edes jollakin tavoin kohdata on juuri Mutiräön kaltainen – miehummmin vielä keskustelelevampi – tapahutuma. Ehkä sellaisia olisi hyvä järjestää enemmän koti-Suomessammekin.

Kansalaisyhteiskunta asteli kirkkoon

Yleiskokouksen anti kansainvälisille ja ekumeenisille järjestöille

Hanna Tervanotko

Päätöksenteko on muuttunut viime vuosina. Kun ennen ajankohtaisia asioita valmisteltiin kabineteissa, ja viime kädessä niistä päättivät ennen kaikkea poliittiset puolueet, on nykypäivän malli toisenlainen. Yhä useammin valmisteluissa ovat mukana eri asiantuntijat sekä kansalaisjärjestöt. Heidän kädenjälkensä ei näy enää vain suunnitteluissa, vaan myös lopullisissa valinnoissa. Lobbaminen ja mielipiteisiin vaikuttaminen voi olla kokopäivätyötä.

Uudenlainen päättämisen kehityssuunta näkyi myös Kirkkojen Maailmanneuvoston yhdeksännessä yleiskokouksessa. Kaiken kaikkiaan kokoukseen osallistui noin neljä tuhatta henkeä, mutta vain osa heistä oli eri jäsenkirkkojen lähettämiä virallisia edustajia. Suurin osa kokoukseen osallistujista ei tullut Porto Alegreen päättämään asioista, vaan toivoakseen vaikuttamaan niihin.

Käytännössä yhtä aikaa itse kokouksen kanssa yhtä aikaa järjestettävät työpajat

(Mutirao) mahdollistivat sen, että paikan päälle yleiskokoukseen saattoi periaatteessa tulla kuka tahansa. Halukas järjestö tai yhteisö saattoi rekisteröityä mutirao työpajan järjestäjäksi tai osallistujaksi ja seurata siten myös sivusta kokoussalin tapahtumia. Monet tarttuivatkin tähän tilaisuuteen päästäkseen osallistumaan historialliseen tapahtumaan. Kymmenet Mutirao-työpajat antoivat järjestäjilleen mahdollisuuden jakaa kokemuksiaan eri projekteista ja solmia hyödyllisiä yhteistyösuhteita samoista teemoista kiinnostuneitten kanssa. Osallistujat puolestaan saivat laajan kokonaiskuvan siitä, millaiset ekumeeniset ja ajankohtaiset kysymykset ovat nyt esillä eri puolilla maailmaa. Työpajat olivat huolella järjestettyjä sekä korkeatasoisia, ja niinpä niiden koko kirja muodosti ikään kuin rinnakaisen tapahtuman kokoussalin keskusteluille.

Työpajojen aiheet myötäilivät pitkälti myös itse kokouksen teemoja, mutta syventäen niitä. Usein esille nostettiin ruo-

honjuuritasen työ, jota eri kansainväliset järjestöt tukevat paikallistasolla. Työpajoissa kannustettiin keskusteluun sekä yhteistyöverkostojen perustamiseen. Kansainvälisten ekumeenisten järjestöjen jäsenet edustavat myös omia kirkkokuntiansa jäseniä, mutta muuten useat järjestöt ovat irrallaan kirkkoista. Niinpä järjestöt eivät välttämättä ole riippuvaisia kirkkojen kannanotoista. Tämäkin heijastui eri liikkeiden koordinoimis- ja tilaisuuksissa, joissa oli esillä eri mielipiteiden kirjo, erilainen asiantuntijuus joka on kirkkohierarkiasta itsenäinen ja ekumenia joka ylittää virallisen ekumeenisen liikkeen rajat. Kaiken kaikkiaan Mutirao-työpajat onnistuivat loistavasti, ja siten ne saattoivat jopa "kilpailla" kokousohjelman kanssa osallistujien huomiosta.

Mielestäni työpajojen paljoudesta hyötyivät erityisesti järjestöt, jotka saattoivat lähettää tapahtumaan useampia osallistujia virallisten tarkkailijojensa lisäksi. Esimerkiksi Kristillisen ylioppilasliiton maailmanlaajuinen eksekutiivi komitea tapasi juuri ennen yleiskokouksen alkua Porto Alegressa, jonka jälkeen suuri osa luottamushenkilöistä jatkoi paikan päällä itse yleiskokouksen seuraamista. Myös moni muu järjestö tai kirkko-organisaatio käytti tilaisuutta hyväkseen, ja keskitti vuoden 2006 pää tapahtumansa ja -kokouksensa Porto Alegreen. Ilman "avoointa" kokousmallia, johon periaatteessa kaikki olivat tervetulleita, näin laajapohjainen osallistuminen ei olisi ollut mahdollista.

Toisaalta kaikkiin kiinnostaviin tilaisuuksiin osallistuminen ei ollut ihan ongelmaton sekään. Työpajamarketti ja osallistumismahdollisuuksien määrä tuntui haasteelliselta, joskus jopa ahdistavalta. Kaiken tarjonnan keskellä joutui usein todella miettimään omaa rooli-

aan kokouksessa: olen suomalainen, eurooppalainen, luterilainen, oman ammattiryhmäni edustaja ja olen töissä kansainvälisessä ekumeenisessa järjestössä. Mitä painotan? Mikä on prioriteettini tässä kokouksessa? Massatapahtumat tarjoavat meille enemmän valinnanvapautta, mutta samaan aikaan joudumme määrittelemään paikkamme ja suhteemme eri sidosryhmiin yhä tarkemmin.

Ekumeeniset järjestöt päättämässä

Ekumeeniset järjestöt eivät ole Kirkkojen Maailmanneuvoston virallisia jäseniä, vaan tarkkailijan asemassa suhteessa maailmanneuvostoon. Vaikka eri järjestöillä saattaa olla satoja tuhansia, joittenkin tapauksissa enemmän, jäseniä ympäri maailmaa, yhden järjestön ääni oli kokoussalissa keskitetty yleensä yhdelle ihmiselle. Tämä järjestely rajoittaa tietyllä tavalla ekumeenisten järjestöjen näkyvyyttä ja kuuluvuutta yleiskokouksen virallisessa ohjelmassa, eikä se tee oikeutta järjestöjen koolle. Samaan aikaan kansainvälisten ekumeenisten järjestöjen tilaisuudet vetivät osallistujia puoleensa: yksittäiseen tapahtumaan saattaa helposti osallistua satoja ihmisiä ympäri maailmaa, jotka kaikki mieltäivät itsensä osaksi kyseistä järjestöä. Näin ollen järjestöjen suurin vaikuttamismahdollisuus oli juuri epävirallisessa päätöksenteossa ja mielipiteisiin vaikuttamisessa.

Kansainväliset järjestöt ekumeenisessa liikkeessä yhden askeleen edellä kirkkoja, sillä niiden jäsenpohja on jo luonnostaan ekumeninen ja maaiden ja maanosien rajat ylittävä. Tätä olisi voinut hyödyntää mielestäni enemmänkin kokouksen rakenteessa. Esimerkiksi keskustellessa nuorten osallistumisesta yleiskoko-

ukseen, viestintä olisi saattanut kulkea helpommin, jos välittäjinä olisivat toimineet eri ekumeeniset järjestöt, joilla on suoraan kontakteja eri maanosiin. Ne nuoret osallistujat, joilla oli jo ennestään kokemusta kansainvälisistä ekumeenisista tapahtumista, olivat yleensä hankineet kokemuksensa eri ekumeenisten järjestöjen kautta, joissa heillä on selkeä vaikuttamisen mahdollisuus.

Osallistujien paljoudesta ja tapahtumien päällekkäisyydestä seuraa se, että virallista ja epävirallista päätöksentekoa on yhä vaikeampi erottaa toisistaan. Yksittäiselle yleiskokoukseen osallistujalle ei välttämättä ollut ollenkaan selvää, missä kulkivat eri tilaisuuksien rajat. Missä tehtiin päätöksiä, ja missä niitä työstettiin? Jokin hyvin etukäteen mainostettu irrallinen tapahtuma, kuten vaikkapa mielenosoitus tai presidentti Lulan vierailu saattoi viedä päähuomion koko muulta päivältä. Tästäkin kehityssuunnasta, jossa päätösten ja lobbauksen rajat häilyvät ja monta päätapahdumaa saattaa olla päällekkäin, hyötyvät eniten ne joilla on resursseja olla esillä. Usein siis juuri kansainväliset järjestöt, jotka voivat mobilisoida eri kirkkokuntiin ja kansallisiin kuulumia jäseniään ja käyttää epävirallisia tiedonvälityskanavia saavuttaen siten laajemman huomion.

KMN ja ekumeeniset järjestöt tulevaisuudesta

Eräs ekumeenisten järjestöjen tehtävistä on kouluttaa jäseniään. Painopiste saattaa usein olla muualla kuin itse ekumeenisissa teologisissa kysymyksissä, mutta ideana on kasvattaa vastuuntuntoisia kristittyjä johtajia, jotka ovat suvaitsevia ja ymmärtäviä muita tunnustuskuntia kohtaan. Kokoukset kuten

Kirkkojen maailmanneuvoston yleiskokous auttaa ymmärtämään, kuinka monilla nykyisillä kirkkojen johtajilla on juuret jossain ekumeenisissa nuorisajärjestöissä. Tässäkin kansainväliset ekumeeniset järjestöt näkevät vaikuttamisen paikan. Työ, mitä teemme on merkityksellistä, ja se kantaa hedelmää myös pitkällä tähtäimellä. Tämä havainto auttaa varmasti ekumeenisissa järjestöissä työskenteleviä motivoitumaan tehtäviinsä jatkossakin. On tärkeää, että tulevaisuuden uskonnolliset johtajat ovat avarakatseisia, dialogiin pyrkiviä ja että he osaat erottaa yhteisen hyvän.

Ekumeeniset järjestöt voivat parhaimmillaan toimia sillanrakentajina eri kansallisten kirkkojen välillä, sillä niiden verkostot ulottuvat maasta toiseen ja maanosasta toiseen. Yhtäällä ekumeeniset järjestöt näyttävät suuntaa ekumenialle, sillä ne eivät ole sidottu kirkkoihin ja niiden rakenne on vähemmän hierarkkinen kuin useiden kirkkojen. Toisaalta ehkä juuri tästä irrallisuudesta ja ruohonjuuritasolle keskittymisestä johtuen järjestöt eivät aina ole mukana teologisten kysymysten muotoilussa yhdessä muun ekumeenisen liikkeen kanssa. Sitä, missä koko ekumeeninen liike menee nyt, oli hyvä päivittää KMN:n yleiskokouksessa. Kokous tarjosi foorumin, jota vasten saattoi peilata ekumenisen liikkeen menneisyyttä, tätä hetkeä ja tulevaisuutta.

Tämänhetkinen ekumeninen keskustelu pohjautuu pitkälti Porto Alegren kokoukselle. Koska kansainvälisillä järjestöillä on tiivis suhde KMN:oon, on selvää että KMN:n painopisteet tulevat vaikuttamaan myös järjestöjen ohjelmiin. Monesti kyse on myös yhteistyöstä, ja silloin katsotaan, miltä osin intressit kohtaavat, ja missä voimme yhdessä vaikuttaa. Kun tätä kirjoittaessani olen jo mu-

kana seuraavan suuren ekumeenisen kokouksensuunnittelussa (EEA 3, Sibiu), huomaan että vertaamme omia valmistelumme ja valintojamme Porto Alegreen. Uskonkin, että KMN:n yleiskokouksen seuranta ja eri päätösten päivittäminen paikallistasolla tältä osin tulee jatkumaan pitkään.

Pidän monipuolista kokoukseen osallistumista myönteisenä kehityssuuntana. Se lisää osallistumista ja tuo ekumeniaa lähemmäs ruohonjuuritasoa ja vähentää hierarkista ajattelumallia. Tämäkään ei silti ole täysin ongelmatonta. Kun suurin osa kokousväestä ei enää ole kirkkojen virallisia edustajia, ja kun kuka tahansa saattaa periaatteessa osallistua, välittyy liian helposti valheellinen vaikutelma, että "täällähän on kaikki!" Porto Alegressa tuntui hetkittäin todellakin siltä. Kokouksekampuksella kävellessä saattoi törmätä lukuisiin yhteistyökumppaneihin, rahoittajiin, oman järjestön aktiiveihin ja oman tunnustuskunnan edustajiin. Maailma tuntui pienentyneen hetkessä ja keskittyvän Porto Alegreen. Se varmasti edesauttoi itse kokousta tuoden sille näkyvyyttä.

Toisaalta kokoukseen osallistunut saattaa kysyä itseltään: entä ne, jotka eivät olleet Porto Alegressa, keitä he ovat ja mikä on heidän asemansa? Ovatko he jatkossa marginaalissa, kun katsomme koko ekumenisen liikkeen tulevaisuutta? Mikseivät he olleet mukana? Ratkaisiko raha kuitenkin ja ne matkustivat, joilla oli varaa? Rakennammeko vapautta vai rajoja globalisaation pienentämisessä maailmassa? Useat ekumeeniset järjestöt haluavat olla nimenomaan kriittisiä globalisaatiota sekä modernien imperiumien rakentamista kohtaan, mutta miten näennä ekumeeniset massatapahtumat?

Kirjoittaja on helsinkiläinen pastori, joka työskentelee Kristillisen ylioppilasliiton Euroopan alueen pääsihteerinä Budapestissa

Hanna Tervanotko

The Time Has Arrived

Irja Askola

Seuraava runo on pyydetty puheenvuoro kokouksen "Ecumenical Conversation"-osiosta, jonka teemana oli Uskontojen välinen dialogi.

The Time Has Arrived

*I hear a hope I see a vision I feel a move
from dead dogmas
into the daring faith
from arrogant individualism
into honest interaction
from protected rights
into shared responsibilities*

*The time has arrived
When we recognise
the divine in one another and we create a space
where prejudices are not hidden but mutually faced
anger is not forbidden but deeply discussed
openness is not forced but gently cultivated*

*The time has arrived
When we welcome
the faith in one another and we create a space
where your story is heard
your foundation is accepted your inspiration is honoured*

*and all this is weaving into those of mine
surprisingly similar
revealingly different*

*My ignorance turns
into the cordial curiosity
and the categorized labels
are replaced by the names of human beings*

*The time has arrived
When we realize
that someone different is not less than the one like us
and we confess
that not only my people deserve fairness, dignity and a decent meal*

*The time has arrived
When we no more talk about those over there
but with their past and their future we create a space
where hospitality replaces the creed and care overcomes my fear*

*Then our security is no more based
on lies, labels nor locks*

*The wind of the Divine Spirit Transforms us
and converts
our fears into vulnerability
our superiority into solidarity
our exclusive answers into mutual questions
our fixed concepts into vital dialogue
our serious statements into smiles and laughing surprises*

*Has this time arrived?
Will it come through us?*

Irja Askola

Kirkot ja globalisaatio – oikeudenmukaisuutta kaikille?

Aaro Rytönen

Yksi yleiskokouksen odotetuimpia aiheita oli kysymys globalisaatiosta. KMN oli julkaissut huhtikuussa 2005 AGAPE (*Alternative Globalization Addressing Peoples and Earth*)-asiakirjan, joka oli herättänyt jäsenkirjoissa keskustelua. KMN halusi välttää etelän ja pohjoisen välisen vastakkainasettelun, joka oli tapahtunut Reformoitujen kirkkojen maailmanallianssi WARC:in yleiskokouksessa vuonna 2004. Tuolloin eräät pohjoisen pallonpuoliskon kirkot kokivat, että heitä syyllistettiin liikaa maailman taloudellisista epäoikeudenmukaisuuksista. Porto Alegren yleiskokouksessa kirkkoilla oli tarve lausua yhdessä jotain ja samalla juuri löytää ne yhtymäkohdat, joiden takana kirkot voivat seisoa.

Kohti Porto Alegrea

Kirkkojen maailmanneuvosto (KMN) päätti VIII yleiskokouksessaan Hararessa, Zimbabwessa vuonna 1998 pitää eräänä prioriteettinaan maapalloistumisen epäkohtiin puuttumista. Tämä päätös sai aikaan useamman vuoden mittai-

sen prosessin. Yleiskokous Hararessa päätti, että globalisaation luomat rakenteet on kyseenalaistettava ja kirkkojen on mietittävä, mitä ne voisivat yhdessä tehdä toisin. Tämä päätös johti useiden keskusteluiden sarjaan. KMN kutsui koolle erikokoisia ja eritasoisia keskusteluryhmiä eri puolilla maailmaa vaihtamaan ajatuksia. Keskusteluja käytiin sekä kansallisella että alueellisella tasolla.

AGAPE-asiakirja

Asiakirja esittää peruskysymyksenään, miten voimme kristittyinä elää uskoamme todeksi nykyisessä kontekstissa. Asiakirja tuo selvästi esiin, ettei neoliberaalistista elämäntapaa ja markkinatalousnäkemyksiä voi yhdistää millään tavoin kristillisen elämäntutkimuksen kanssa. Neoliberaalistinen markkinatalousjärjestelmä sisältää asiakirjan mukaan monia epäkohtia, joiden vuoksi se ei voi olla yhdistettävissä kristinuskon periaatteisiin. AGAPE-asiakirja esimerkiksi tuomitsee kovin sanoin ihmisten itsek-

kyyden heidän ajaessaan omaa taloudellista etuaan. Asiakirja näkee neoliberalistisen markkinajärjestelmän tuovan tullessaan elämän epäkohdat, jotka köyhdyttävät köyhiä ja tekevät rikkaat entistä rikkaammiksi.

AGAPE-asiakirja ei tyydy ainoastaan kritisoimaan nykyjärjestelmää, vaan se tuo esiin vaihtoehtoja, jotka on sen mukaan toteutettavissa tämän päivän maailmassa. Tätä vaihtoehtoa asiakirja kutsuu nimellä "An Economy of Life" (elämän talous). Ajattelutavan mukaan maailma on mahdollista muuttaa Pyhän Hengen voimasta ja taloudellinen epäoikeudenmukaisuus on hävitettävissä maailmasta.

Kirkot ovat asiakirjan mukaan ensiarvoisen tärkeässä asemassa tällaisen systeemin luomisessa. Kirkkojen tehtävänä on sekä muuttaa maailmaa ympärillään että vastata kaikkien ihmisten tarpeisiin. Nämä kuuluvat tiiviisti yhteen, sillä kirkko voi oman diakonisen toiminnan ja esimerkin avulla tuoda maailmaan uuden ja toisenlaisen lähestymistavan, joka on ekologisesti ja moraalisesti monin paikoin kestävämpi kuin neoliberalistinen markkinataloussysteemi.

Idea kuulostaa monin paikoin hienolta, mutta samalla se kuulostaa ehkä turhankin idealistiselta. Suomen evankelis-luterilainen kirkko nosti myös antamassaan vastauksessa tammikuussa 2005 esiin näkemyksen, että AGAPE-asiakirjaa voidaan kritisoida juuri sen esiin nostaman vaihtoehtojen näkökulmasta. AGAPE-asiakirjan mukaan nimittäin kristittyjen on tehtävä suhteellisen mustavalkoinen valinta Jumalan ja maallisen mammonan välillä. Lisäksi AGAPE-asiakirja katsoo, että kirkot ovat se siemen, joista maailman uudistuminen alkaa. Luterilaisista lähtökohdista käsin on mahdollista kysyä, miksi AGAPE-asia-

kirja uskoo, että juuri kirkot voisivat toteuttaa uuden maailman. Tämä nimittäin herättää kysymyksen liian suuresta vastakkainasettelusta maailman ja kirkon välillä. Tämä saattaa pahimmassa tapauksessa johtaa "ekkleesiologiseen idealismiin", josta professori Antti Raunio mainitsi esitelmöidessään globalisaatioseminaarissa joulukuussa 2005.

AGAPE-asiakirja on pitkä dokumentti, mutta sen pääkohdat on poimittu AGAPE-kutsuun. AGAPE-kutsu on dokumentti, jonka kirkot lukivat Porto Alegressa yhdessä ja johon kirkot sitoutuivat nostaa esiin kahdeksan kohtaa, joista kirkkojen on pidettävä huolta puhuessaan taloudellisesta epäoikeudenmukaisuudesta. Kutsu sisältää seuraavat asiat: 1) Köyhyyden poistaminen, 2) kaupankäynti, 3) Talous, 4) Maan ja luonnonvarojen kohtuullinen käyttö, 5) Julkiset palvelut, 6) Reilu maatalous, 7) Kunnan työpaikat ja 8) kirkko ja valta. Jokainen näistä kysymyksistä sisältää suuren joukon alakohtia, joihin kirkkojen olisi puuttuttava toimiakseen paremman maailman hyväksi.

Eurooppalainen keskustelu – solidaarisuutta ja realiteetteja?

Myös eurooppalaiset kirkot Euroopan kirkkojen konferenssin (EKK) johdolla olivat mukana keskusteluissa. EKK:n Kirkko ja yhteiskunta -komissio oli perustanut työryhmän pohtimaan globalisaation merkitystä Euroopan kirkkoille ja luomaan lausunnon EKK:n puolesta. EKK käsittelee lausunnossaan AGAPE-asiakirjaa erittäin seikkaperäisesti ja pyrkii pääsemään objektiivisuuteen tarkastelemalla globalisaation hyviä sekä huonoja puolia. Samalla EKK:n lausunto nostaa esiin sekä haasteet että mahdollisuudet, joita globalisaatio tarjoaa. Lä-

hestymistapaa voidaan pitää erittäin länsimaalaisena: ensin määritellään ongelma, sitten tehdään analyysi ja lopulta pyritään antamaan ongelmaan ratkaisu.

EKK pyrkii välttämään globalisaatiosta puhuessaan turhan mustavalkoisuuden. Heidän mielestään globalisaatiota ei voi sellaisenaan hylätä, muttei sitä voida myöskään kritiikittömästi hyväksyä. EKK toteaa globalisaation olevan positiivinen asia, jos kaupan avautuminen ja valtion monopoliin yksityistäminen vähentää köyhyyttä ja sortoa. Tämä on erityisesti monien Itä- ja Keski-Euroopan kirkkojen näkökulma. Näkemys syntyy heidän historiastaan kommunistisissa valtioissa. Rajojen avautumisen jälkeen kirkot näkivät, miten ihmiset voivat myös hyöttyä kontakteista muiden maiden ihmisten kanssa. Samalla he esittivät kysymyksen hyvinvoinnin tasosta ja Itä-Euroopan maiden taloudellisen tilanteen edelleen heikosta asemasta ja heidän pyrkimyksistään (tavalla tai toisella) kohti parempaa taloudellista ja samalla materialistista elämää. EKK haluaa myös painottaa kirkkojen positiivisia kokemuksia "yhdessä elämisestä".

EKK oli hyvin pitkälti samaa mieltä AGAPE-dokumentin kanssa siinä, ettei nykyinen taloussysteemi ole oikeudenmukainen eikä kestävä. Vapaa markkinatalous ilman rajoitteita luo sekä epäoikeudenmukaisuutta että kilpailua. Tämä ei tapahdu ainoastaan talouden alalla, vaan myös elämän muilla osa-alueilla. Toisaalta EKK haluaa painottaa, että kirkkoilla on myös positiivisia kokemuksia globalisaatiosta. Globalisaatiolla on nimittäin myös muita kuin taloudellisia aspekteja: poliittiseen, kulttuurilliseen ja sosiaaliseen aspektiin on asetettava painoa tulevaisuudessa maapallostumisesta puhuttaessa.

Globalisaatio Porto Alegreassa

Taloudellinen oikeudenmukaisuus oli nostettu Kirkkojen maailmanneuvoston sisällä yhdeksi yleiskokouksen pääteemoista. Tästä näkökulmasta katsoen monelle osallistujalle oli pienoinen yllätys, ettei AGAPE-asiakirjaa käsitelty yleiskokouksen aikana kokoussalissa sellaisenaan ollenkaan. Keskusteluun nostettiin ainoastaan KMN:n keskuskomitean hyväksymä AGAPE-kutsu, jossa kirkot sitoutuvat yhdessä toimimaan taloudellisen epäoikeudenmukaisuuden poistamisen hyväksi. AGAPE-kutsu oli hyväksytty jo yleiskokousta edeltävässä keskuskomitean kokouksessa ja näin ollen sen hyväksymisestä ei käyty Brasiliassa keskustelua. Tämä herätti joissain pohjoisen maissa ja kirkkojen edustajissa hämmennystä.

Vaikka AGAPE-asiakirjaa ei käsitelty suoranaisesti yleiskokouksen aikana istuntosalissa, niin aihe oli esillä yhdessä teemaistunnossa sekä useissa ekumeenisissa keskusteluissa. Nämä keskustelut olivat osa kokouksen virallista ohjelmaa ja joissa sekä delegaattit että kokouksen muut osallistajat olivat mukana. Yleiskokouksen ohjelmakomitea suosittelee yleiskokoukselle, että kirkot jatkaisivat avointa keskustelua taloudellisesta oikeudenmukaisuudesta myös tulevaisuudessa. Suomen evankelis-luterilaisen kirkon lausunto sai käytävällä kiitosta rohkaisusta avoimeen keskusteluun ja positiivisesta, mutta samalla kriittisestä suhtautumisesta itse AGAPE - asiakirjaan.

Miten tästä eteenpäin?

Prosessi, joka alkoi Hararen yleiskokouksessa, ei ole edelleenkaan ohi. KMN jatkaa myös Porto Alegren koko-

uksen jälkeen keskustelua liittyen globalisaatioon ja sen epäkohtiin. Keskuskomitean kokous elo-syyskuussa 2006 päätti hyväksyä KMN:n uuden ohjelman, jonka tarkoituksena on jatkaa työskentelyä tematiikan parissa. Ohjelmakokonaisuus *Public Witness: addressing power and affirming peace* tähtää AGAPE-prosessin jatkamiseen. Jatkossa KMN haluaa nostaa esiin entistä enemmän teologisia köyhyyteen ja hyvinvointiin liittyviä näkökulmia sekä pohtia taloudellisen globalisaation sosiaalisia ja poliittisia elementtejä. Lisäksi on tärkeää, että jatkossa kirkot poliittiset ja taloudelliset toimijat ovat entistä tiiviimässä vuoropuhelussa keskenään. Keskuskomitea katsoi myös, että KMN:n olisi jatkossa vielä suunnitelmallisemmin luotava kirkkoille tilaa keskustella globalisaatioon liittyvistä kysymyksistä. Eri konteksteista tulevat kirkot nimittäin edelleenkin lähestyvät kysymystä eri lähtökohdista.

Myös Suomessa on kirkon piirissä käyty keskustelua globalisaation hyödyistä ja haitoista. Kirkon ulkoasiainneuvosto lähti AGAPE-dokumentin innoittamana keskustelemaan asiasta ja laati kirkon lausunnon dokumentista. Samalla kun lausunto nostaa esiin AGAPE-asiakirjan hyviä puolia ja eräitä ongelmakohtia, haluaa Suomen evankelis-luterilainen kirkko tähdentää, että kirkkojen on käytävä keskenään mahdollisimman avointa keskustelua siitä, miten globalisaation ongelmiin voitaisiin puuttua. Siksi lausunto ei ole keskusteluiden päätöskatsaus, vaan ennemminkin se on nähtävä lähtölaukauksena.

Globalisaatio ja sen vaikutukset sekä Suomessa että Suomen ulkopuolella on nähtävä kysymyksenä, joka vaikuttaa meidän jokapäiväiseen elämään. Suomalaisina olemme globalisaatiossa sekä voittajia että häviäjiä. Samalla tiedämme, että useissa etelän maissa ihmiset ovat vain häviäjiä. Mutta yhteistä meille on se, että maapallostuminen vaikuttaa meihin jokaiseen sekä meidän keskinäisiin suhteisiin. Siksi kirkko ei voi väistää vastuutaan jokaista ihmistä koskevassa kysymyksessä.

Suomen evankelis-luterilainen kirkko suunnittelee globalisaatioaiheista seminaaria järjestettäväksi Kirkkopäiville Turussa toukokuussa 2007. Tuolloin on tarkoituksena käsitellä juuri yllämainittuja kysymyksiä: miten globalisaatio vaikuttaa meihin ja miten meidän tulisi kirkkoina ja kristittyinä vastata sen tuomiin haasteisiin? Miksi olemme sekä voittajia että häviäjiä maailmassa, jossa kaikki on hyvin lähellä toisiaan? Miten kaikki tämä vaikuttaa meihin ja jokapäiväisiin valintoihimme? Toivottavasti näemme tuossa seminaarissa Turussa toukokuussa 2006!

AGAPE-asiakirja internetissä:
www.wcc-coe.org/wcc/what/jpc/agape-new.pdf

Aaro Rytönen on 29-vuotias teologian maisteri, joka toimii Suomen evankelis-luterilaisen kirkon delegaation sihteerinä Porto Alegren kokouksessa. Tällä hetkellä hän työskentelee Kirkon ulkoasiain osastolla vs. työalasihteerinä.

Väkivallasta sovintoon!

Mirkka Torppa

God in your grace, transform our lives

Yleiskokouksen päivä jossa käsiteltiin väkivallan vastaista vuosikymmentä perustui rukoukseen "God in your grace, transform our lives". Päivän raamattutyöskentelyssä käytetty Hesekieliin kirjan 36:26-27 sisältö linkitti yleiskokouksen teeman ja vuosikymmenen yhteen vallankäytön ja vallan väärinkäytön ajatusten kautta. Hesekieliin 47:1-12 sisältö veden tulvimisesta Jumalan temppelistä puolestaan muistutti veden muuttavasta ja parantavasta voimasta elämässämme.

Kirkkojen maailmanneuvoston Hararen yleiskokouksessa vuonna 1998 kirkot sitoutuivat yhteiselle rauhan ja sovinnon matkalle ja päättivät väkivallan vastaisen vuosikymmenen "Decade to Overcome Violence" (Väkivallasta sovintoon-vuosikymmen) toteuttamisesta. Vuosikymmenen toteuttaminen alkoi vuonna 2001 ja se jatkuu KMN:n ja sen jäsenkirkkojen toiminnassa vuoteen 2010 saakka. Porto Alegren yleiskoko-

uksessa tapahtui vuosikymmenen puolivälin arviointi joka toteutui Overcoming Violence-plenaryssa, väkivallattomuuteen liittyvissä ekumeenisissa keskusteluissa sekä lukuisissa Mutiraon tapahtumissa, joissa käsiteltiin väkivalta-kulttuuria sekä eri kirkkoissa toteutuneita vuosikymmenen liittyviä väkivallan vastustamiseen liittyviä hankkeita. Vuosikymmenen puolivälin arviointi löytyy yleiskokouksen www-sivuilta.

Ekumeeninen liike on ollut aina rauhan ja sovinnon liike. Painotuksena rauhantyössä on ollut ymmärrys pyhien yhteisöstä, joka on kutsuttu vuorovaikutukseen ja todistukseen mm. rauhasta ja sovinnosta, jotta maailma uskoisi. Tämä yhteys on Jumalan lahja ja perustuu Jumalan kolmiyhteiseen läsnäoloon. Näin tämä yhteys voi voittaa väkivallan sekä syrjinnän ja aikaansaada sovintoa ja rauhaa. Liike itsessään on myös esimerkki yhteiselosta sovinnossa huolimatta erilaisuuksista.

Vuosikymmenen toteuttaminen

KMN:n väkivallanvastaisen vuosikymmenen tavoitteena on kaikenlaisen väkivallan vastustaminen ja sellaisen rauhankulttuurin rakentaminen, joka pitää sisällään hengellisten, teologisten ja käytännöllisten näkökulmien tarkastelua. Tarkoituksena on väkivallan syiden selvittäminen, vallankäytön ja vallan väärinkäytön piirteiden tunnistaminen, oikeudenmukaisuuden ja rauhan yhteyden ymmärtäminen sekä kysymykset uskonnollisesta identiteetistä ja uskonnollisesta moninaisuudesta. Vuosikymmenen aikana KMN ja sen jäsenkirkot tutkivat väkivallan kulttuurisia ja rakenteellisia syitä, kampanjoivat väkivaltaa vastaan nostamalla esiin väkivallan tekijöitä ja heidän välineitään, nostavat esille sellaisia koulutusprosesseja jotka käsittelevät arvoja ja sitoutuvat ihmisarvoon, pyrkivät aloitteellisuuteen liturgisen, raamatullisen ja teologisen työskentelyn saralla sekä rakentavat verkostoja väkivallanvastaisessa ja rauhantyössä toimivien keskele.

Vuosikymmenen alkupuoli on toteuttaminen on keskittynyt väkivallan ja vallankäytön taustojen ja syiden käsittelemiseen, sovintoa ja rauhaa tukevien hankkeiden toteuttamiseen, verkottumiseen paikallisesti, kansallisesti ja kansainvälisesti sekä raamatullisen ja teologisen työn aloittamiseen. Vuosikymmenen alkupuoliskon toteuttamiseen vaikuttivat terroristiteot Yhdysvalloissa sekä sotatoimet Irakissa ja Afganistanissa, jotka nostivat esiin uskontojen välisen vuoropuhelun tärkeyden, väkivallanteiden vastustamisen, tavallisten ihmisten kärsimykset ja rauhanpyrkimysten merkityksellisyyden. Vuosikymmenen jälkimmäisellä puoliskolla tarkoituksena on vahvistaa väkivallattomuuden kulttuuria eri alueilla ja luoda pysy-

viä väkivallan vastaisia toimintamalleja kirkkoihin, järjestöihin ja verkostoihin.

Vuosikymmenen arviointi yleiskokouksessa

Overcoming Violence-plenaryssa nuoret aikuiset puhuivat väkivallan esiintymisestä eri puolilla maailmaa. Maailman sotamenot ovat kasvaneet viimeisen vuosikymmenen aikana merkittävästi. Monet lapset ja nuoret joutuvat kasvaamaan sodan keskellä koko kasvuaikansa, eikä heillä ole minkäänlaista kokemusta rauhasta tai turvallisuudesta. Kun aikuiset tai poliittiset mahdit sotivat, lapset, nuoret ja naiset ovat maksajia tai hyväksikäytettyjä näissä hankkeissa. Kuitenkin kaikilla maailman lapsilla tulisi olla oikeus huolenpitoon, turvaan ja hyvinvointiin. Ne varat joita sotimiseen käytetään, voitaisiin myös käyttää rauhan tekemiseen, koulutukseen ja yhteiseen hyvinvointiin. Kuitenkin isompien teemojen rinnalla on muistettava, että kaikenlainen väkivalta on väärin. Veitset, käsiaseet, syrjintä, epäoikeudenmukaisuus ja kiusaaminen ovat myös vakavia rikkomuksia ihmisyyttä kohtaan.

Yleiskokouksessa tuli eri kohdissa esiin myös vuosikymmenen suhde rauhaan ja oikeudenmukaisuuteen. Sellaiset taloudelliset ja poliittiset rakenteet, jotka aikaansaavat kärsimystä, köyhyyttä, elinolojen heikkenemistä, syrjäytymistä ja epäoikeudenmukaisuutta ovat esimerkiksi aikamme väkivallasta. "Väkivallattomuus, rauha ja oikeudenmukaisuus ovat vahvasti ihmisarvoon liittyviä kysymyksiä" totesi entinen KMN:n pääsihteeri Konrad Raiser Mutiraolla. Epäoikeudenmukaisuuden, hyväksikäytön ja vääryyden kokemukset voivat saada uhrinkin toimimaan väkivaltaisesti. Rauhantyössä ja väkivallan vastaisessa toiminnassa

on kunnioitettava ihmisarvoa kaikilla tavoin ja pyrittävä oikeudenmukaisuuteen, vastuullisuuteen ja toisista välittämiseen.

Eräs yleiskokouksen mieleenpainuvimmista puheenvuoroista oli arkkipiispa Desmond Tutun puhe. Hän muistutti yleiskokousta kuinka määrätietoinen vastustaminen oli lopulta päättänyt apartheidin Etelä-Afrikassa. Piispa Tutu valoi uskoa, että yhtä määrätietoinen väkivallan vastustaminen tulee muuttamaan ihmisten asenteita. Rauhan ja oikeudenmukaisuuden toteutumiseksi on toimittava yhdessä niin kirkkoissa, yhteiskunnissa kuin myös ruohonjuuritasolla. "Me voimme olla inhimillisiä vain yhdessä" totesi Tutu. Yleiskokouksen aikana arkkipiispa Tutu osallistui yleiskokouksen osallistujien ja Porto Alegren asukkaiden kanssa rauhanmarssille, joka järjestettiin kynttiläkulkueena yhdessä laulaen.

Kysymys vallankäytöstä on ajankohtainen myös kirkkojen sisällä. Mutiraolla olleessa keskustelussa todettiin, että on rohkeasti myös alettava puhumaan henkisestä ja fyysisestä väkivallasta sekä seksuaalisesta hyväksikäytöstä kirkkojen ja seurakuntien toiminnan piirissä. Muutoksen väkivallattomaan kulttuuriin ja halun sovintoon on lähdeittävä kirkon omasta esimerkistä, vaikka asia onkin usein kirkkoille kipeä ja hankala. Kirkkojen työyhteisönä ja seurakuntina on oltava asiassa aloitteentekijöitä, jotka eivät vaikene vaan puolustavat ja auttavat hyväksikäytettyjä. Kirkkoja vaadittiin olemaan sen rauhanopetuksen, oikeudenmukaisuuden ja lähimmäisenrakkauden takana, jota ne opetuksessaan painottavat.

Naisten esikokouksen keskustelussa väkivallattomaan vuosikymmenen liitty-

en painottui ajatus, että jokaisen pitäisi tuntea olonsa turvalliseksi omassa kodissaan ja lähiympäristössään. Kodin tulisi olla paikka, jossa voi tuntea rauhallisuutta, onnea ja arvostusta. Kuitenkin perheväkivalta aiheuttaa pelkoa ja turvattomuutta kaikkialla maailmassa. Useimmiten pienemmät ja heikommät eli lapset ja naiset joutuvat kärsimään näissä väkivallan tilanteissa. Vuosikymmenen loppupuolisko tulee muun muassa painottumaan piilevän väkivallan vastustamiseen, joka tulee esiin ihmissuhteissa, läheisväkivallassa ja erilaisissa kiusaamistilanteissa. Naiset myös kiinnostivat kokouksen aikana huomiota lapsiin ja naisiin kohdistuvaa väkivaltaa vastaan marssimalla violettiin pukeutuneina. Violetti on Latinalaisessa-Amerikassa vastustamisen väri.

Väkivallan vastaisen vuosikymmenen aikana eri kirkkoissa ollaan koottu väkivallan vastustamisen parissa toimivia henkilöitä ja järjestöjä yhteen ja aikaansaatu vaikuttavia uusia hankkeita, materiaaleja, kampanjoita, yhteistyötä ja yhteistä koulutusta. Näiden hankkeiden esittelemineen näkyi erityisesti Mutiraon keskusteluissa ja esittelypisteissä. Esitellyistä hankkeista jalkapalloilu ja urheiluteollisuus saivat erityistä huomiota. Jalkapallokampanja "Fair play for Fair Life" kiinnitti huomiota reiluun kauppaan ja reiluun peliin jalkapalloteollisuuden sponsorisopimuksissa ja urheiluvälineiden tuottamisessa. Dusseldorfissa nuorisoteatterin näytelmä "The Ball is Round" kertoi hausalla tavalla nuoren jalkapalloilijan elämästä, tekstiiliteollisuuden karuista työoloista, kaupankäynnin epärehellisyydestä ja markkinavoimien vallankäytöstä. Näytelmä liittyi Clean Clothes-kampanjaan. Lisäksi Mutiraolla vastustettiin näkyvästi prostituutioon liittyvää ihmiskauppaa

jalkapallon MM-kisoissa Saksassa keuhkokuumeella 2006.

Väkivallasta sovintoon Suomessa

Suomessa Väkivallasta sovintoon-vuosikymmen toteuttaminen on toteutunut erityisesti Suomen evankelis-luterilaisen kirkon ja Suomen ekumeenisen neuvoston toiminnassa. Luterilaisen kirkon kirkkohallituksessa toimii Väkivallasta sovintoon työryhmä, projektisihteeri ja laajempi yhteistyöverkosto. Väkivallasta sovintoon -projektin tavoitteena on ollut nostaa väkivallan vastaisen vuosikymmenen perusviesti rauhasta, väkivallattomuudesta ja riidattomuudesta sekä sovinnosta laajasti suomalaisten tietoisuuteen. Projektissa on ollut vuosina 2004–2006 kolme painopistealuetta: väkivaltakulttuuri lasten ja nuorten maailmassa, väkivalta perheessä sekä rasismi ja muukalaisviha. Teemojen tuominen laajemman yleisön tietoisuuteen on tapahtunut lokakuussa vietettävän Väkivallattoman viikon tiedotustoiminnan ja materiaalien kautta. Vuosien 2007–2010

keskeisiksi aiheiksi on esitetty perhe- ja lähisuhdeväkivaltaa, kirkkojen ja uskontojen yhteistyötä rauhantyössä sekä painotusta väkivallan vastustamisen ja rauhan teologiaan.

Materiaalia:

Decade to Overcome Violence: <http://overcomingviolence.org/>

Väkivallasta sovintoon vuosikymmen Suomessa: <http://www.evl.fi/vakivallasta-sovintoon>

Mid-term of the Ecumenical Decade to Overcome Violence 2001-2010-asiakirja: <http://www.wcc-assembly.info/en/theme-issues/assembly-documents/3-preparatory-and-background-documents/mid-term-of-the-ecumenical-decade-to-overcome-violence-2001-2010.html>

Mirkka Torppa KM, on varhaiskasvatuksen työalasihiteeri.

HIV ja AIDS –työ Porto Alegressa

Kari Kopperi ja Birgitta Rantakari

Osallistuimme KMN:n yleiskokoukseen Porto Alegressa suomalais-afrikkalaisen CUAHA-hankkeen edustajina. CUAHA (=Churches United Against Hiv and Aids in Eastern and Southern Africa) on laaja hiv ja aids -työhön keskittynyt hanke, joka kokoaa yhteen suomalaisia kehitysyhteistyötä tekeviä kirkollisia ja eku-meenisia järjestöjä sekä heidän kump-paneitaan eteläisessä ja itäisessä Afrikassa. Afrikkalaisia partnereita hankkeessa on 13 maasta ja yli 34 kirkosta ja kristillisistä järjestöistä. Mukana on luterilaisten lisäksi helluntailaisia, ortodokseja, katolisia, metodisteja ja anglikaaneja.

Hiv ja aids -työn kysymyksillä on jo pitkä historia KMN:n toiminnassa. Porto Alegren kokouksen yleisistunnoissa teema oli niukalti näkyvillä, mutta kokouksen muilla forumeilla teema nousi esille hyvin vahvasti. Kokouksen toreilla (*Mutirão*) hiv ja aids -työtä esitteleviä järjestöjä oli runsaasti. Näkyvästi esillä olivat CUAHAN ohella ANERELA+ (Afrikkalaisten uskonnollisten johtajien vertaistukiverkosto), EHAIA (KMN:n afrikkaan kohdistuva hiv-ohjelma), Nordic Focissa, NNKY sekä monia muita.

Mutirão yhteydessä järjestettiin kymmenittäin hiv ja aids -työtä käsitteleviä seminaareja, joista oli laadittu jopa erillinen ohjelmakirjanen.

Me CUAHAN suomalaiset ja afrikkalaiset osanottajat (namibialainen Veikko Munyika, tansanialainen George Mwita sekä swazimaalainen hiv-positiivinen aviopari Lombuso ja Vusi Matsebula) pyrimme jakautumaan eri seminaareihin ja siten yritimme hahmottaa kokonaisuutta. Oheiset huomiot on koottu meidän yhteisistä havainnoista. Taustastamme johtuen näkökulma on suomalais-afrikkalainen, vaikka hiv ja aids -työhön liittyviä kysymyksiä käsiteltiin kokouksessa laajemminkin.

Kirkkojen rooli

YK:n hiv ja aids -ohjelman johtaja Peter Piot on useissa yhteyksissä tänä vuonna korostanut, ettei tuloksellinen hiv ja aids -työ ole mahdollista ilman kirkkojen ja uskonnollisten yhteisöjen panosta. Niillä on suuri vaikutus ihmis-

ten elämään. Niissäkin yhteisöissä, joissa ei ole kouluja tai muita järjestäytyneitä organisaatioita on aina jokin uskonnollinen yhteisö.

KMN:n yleiskokouksessa hiv ja aids -työn tärkeys tunnustettiin laajalti, mutta samalla todettiin, etteivät kirkot ole kyenneet toimimaan siten kuin pitäisi. Pandemiaan liittyy runsaasti erilaisia tabuja, stigmoja ja avoimia seksuaalieettisiä kysymyksiä, joita kirkot eivät ole kyenneet riittävästi käsittelemään. Hiv ja aids ovat vahvasti läsnä myös kirkossa, koska tartunnan saaneita ja aidsia sairastavia seurakuntalaisia, pappeja ja muita työntekijöitä on paljon. Tätä tosiasiaa ei voida sivuuttaa. Kuitenkin kirkkojen työntekijöiden on vaikeaa tunnustaa olevansa hiv-positiivisia työpaikan menettämisen pelosta tai stigmatisoinnin vuoksi. Usein Aidsin kanssa kamppailevien kerrotaan sairastavan tai kuolevan johonkin muuhun tautiin. Porto Alegren kokouksessa muutamia hiv-positiiviset kirkon työntekijät tulivat kuitenkin näkyvästi esille.

Konkreettisen auttamistyön ohella tärkeänä pidettiin mm. seurakunnan / kirkon työntekijöiden osaamisen ja tietoisuuden vahvistamista. On välttämätöntä, että kirkon työntekijät tietävät, mistä pandemiassa on kysymys, miten ihmisen ohjataan hoitoon ja miten kirkon työntekijät käsittelevät hiviin ja aidsiin liittyviä teologisia, eettisiä ja yhteiskunnallisia ongelmia. Monissa puheenvuoroissa todettiin kirkkojen toimineet usein reaktiivisesti, kun kirkoilta kaivattaisiin ennakkoivaa ja aktiivista työtä.

Kirkkojen odotetaan suhtautuvan tartunnan kanssa eläviin ihmisiin aidosti ja luontevasti eikä niin kuin kohta kuoleviin sairaisiin. Hiv-positiivinen on samanlainen Jumalan lapsi kuten me muut-

kin. Kirkoilta toivottiin myös merkittävää roolia oikean ja asiaa tuntevan informaation välittäjänä. Kirkkoilla on nimittäin hyvät yhteyden ruohonjuuritasolle ja ne kykenevät vaikuttamaan ihmisten tietoisuuteen hiv ja aids -kysymyksissä.

Valitettavasti kirkot eivät ole aina onnistuneet työssään ja joskus kirkkoissa käytetään aidsiin liittyviä mielikuvia erittäin haitallisesti. Eräs afrikkalainen asiantuntija totesi, että kirkkoissa on valitettavasti kahdenlaisia pappeja: niitä, jotka käyttävät Aidsia seurakunnan kontrolliin ja niitä, jotka käyttävät seurakuntaa Aidsin hallintaan. Seurakunnan kautta välitetty oikea informaatio menee hyvin perille ja kykenee vaikuttamaan.

Hiv ja aids -työn haasteita

Afrikkalaisten taholta korostettiin monissa eri yhteyksissä ravinnon, lääkityksen ja terveellisen elinympäristön tärkeyttä. Ehkä pysäyttävien iskulause kokouksessa oli erään afrikkalaisen asiantuntijan väite: "Aids ei tapa. Köyhyys tappaa!" Toisin sanoen nykyään on olemassa paljon tietoa terveellisten elintapojen, oikean ravinnon ja lääkityksen mahdollisuuksista estää HI-viruksen haittaavikutuksia. Todellisen ongelman muodostaa köyhyys, sillä köyhillä ei ole riittävästi tietoa eikä mahdollisuuksia terveelliseen ravintoon ja lääkkeisiin.

Hiv ja aids -työssä on pitkään puhuttu ns. ABC(D) menetelmästä (*Abstinence. Be faithful, use Condom, Death*). Toisin sanoen: pidättäydy; jos et kykene pidättäytymään, ole uskollinen; jos et kykene olemaan uskollinen, käytä kondomia; jos et käytä kondomia, kuolet. Iskulause on ollut tehokas, mutta monet asiantuntijat pitävät sitä väärällä tavalla

leimaavana. Muutamassa puheenvuorossa ehdotettiin uudenlaista lähestymistapaa, josta voitaisiin käyttää ilmaisua SAVE. Se tulee seuraavista osista

- * *Safer Practices* (on korostettava turvallisia käytäntöjä)
- * *Available Medication* (lääkitys pitää tarjota kaikille)
- * *Voluntary Counseling and Testing* (vapaaehtoisien neuvonnan ja testauksen järjestäminen)
- * *Empowerment through education* (koulutus vapauttaa voimavaroja)

SAVE ei välttämättä ole vastakkainen ABC-väittämälle, vaan se laajentaa näkökulmaa ja nostaa esille myös muita hiv ja aids -työssä olennaisia asioita.

Kokouksessa kiinnitettiin huomiota myös naisten ja lasten asemaan. Hiv epidemia naisistuu ja nuortuu jatkuvasti. Noin puolet uuden tartunnan saaneista on alle 24-vuotiaita ja tartunnan saanut on todennäköisemmin nuori nainen kuin nuori mies. Erittäin monessa maassa naiset ovat alistetussa asemassa ja tämä koskee erittäin vahvasti myös heidän seksuaalista käyttäytymistään. Yhtäällä moni nainen saa tartunnan joutuessaan nuorena seksuaalisen hyväksikäytön uhriksi, toisaalla nainen voi saada tartunnan omalta aviomieheltään, joka on omalla seksuaalisella käyttäytymisellään altistunut tartunnalle. Myös isäidit kohtaavat epidemian, sillä he jäävät huoltamaan jälkipolvia ja ylläpitävät tehtävässään. Naisen aseman parantamisen arvellaankin voivan vaikuttaa merkittävästi tartuntojen vähenemiseen.

Kriittisiä huomioita ja havaintoja

Afrikkalaisten yhteistyökumppanimme kanssa kiinnitimme huomiota myös

muutamiin kriittisiin havaintoihin. Ensiksikin näyttää siltä, että hiv ja aids -työtä käsitteleviin seminaareihin osallistuvat samat, asioista jo perillä olevat ihmiset. Ne, jotka oikeasti tarvitsevat tietoa pysyvät poissa. Toiseksi kirkkojen johtajat näyttävät olevan harvoin kiinnostuneita hiv ja aids -työstä. Kolmanneksi kirkkojen tulisi kiinnittää erityistä huomiota naisten ja lasten tukemiseen, sillä usein he kantavat vastuun sekä sairaiden hoitamisesta että kodista.

Eräissä seminaareissa tuotiin esiin CUAHAN työssäkin tehty havainto. Hiv ja aids työn yhteydessä on puhuttu paljon viruksen aiheuttamasta stigmasta, mutta on tiedostettava, että on myös monia muita kirkoissakin vaikuttavia stigmatisoivia asioita. Tällaisia ovat esimerkiksi lapsen vammaisuus, perheenjäsenen saama vankilatuomio, prostituution harjoittaminen sekä spitäalin kaltaiset sairaudet, jotka leimaavat ihmisen sosiaalisesti. Listaa voisi jatkaa hyvinkin pitkälle.

Toivoa ja tulevaisuuden haasteita

Vaikka hiv ja aids -tilanne näyttää tilastojen valossa erityisesti Afrikassa murheelliselta ja järkyttävältä, niin afrikkalaiset edustajat halusivat painottaa toivon tuomisen tärkeyttä. Ei pidä jäädä katselemaan murheellisia tilastoja, vaan on pyrittävä luomaan toivoa. Eräällä puheenvuorossa todettiin: "tosiasiasa olemme kymmenen viime vuoden aikana edistyneet merkittävästi!"

Toisaalla haluttiin korostaa myös näkökulmaa, että elämä hiv:n kanssa koostuu surullisista ja hyvistä päivistä, mutta Jumalan armo riittää auttamaan ihmistä elämään hiv:n kanssa positiivisesti ja päivä päivältä vahvemmin.

Kokouksessa todettiin, että hiv ja aids -työssä tarvitaan globaaleja toimenpiteitä, joissa myös ekumeenisella liikkeellä ja kirkkojen toiminnalla on suuri arvo. Kokouksen loppuraporteissa hiv ja aids -työ asetettiin yhdeksi KMN:n tulevien vuosien painopistealueeksi. Erityisen selvästi tämä tuli esille ohjelmakomitean (PGC) loppuraportissa, jossa toivotaan KMN:lta entistä selkeämpää profiilia ja toivotaan keskittymistä muutama kirkkoille tärkeisiin yhteisen vastuun teemoihin. Raportin mukaan hiv ja aidsin tulee olla yksi (ja ainoa nimenomaisesti mainittu) tällaisista teemoista (Koh- ta 29). Sen ensimmäisenä konkretisoi-

tumana voidaan pitää KMN:n uuden keskuskomitean ensimmäisessä kokouksessaan, syyskuussa 2006, hyväksymää hiviä ja aidsia koskeva julkilausuma.

Kari Kopperi on Kirkon koulutuskeskuksen johtaja ja CUAHA -hanketta koordinoivan Laurentius-säätiön asiamies

Birgitta Rantakari on Helsingin diakonissalaitoksen kansainvälisen diakonian johtaja ja CUAHA -hankkeen kansainvälisen ohjausryhmän puheenjohtaja

Toiveena vihreä yleiskokous

Ajatuksia keskustelusta "Co existence in God's Creation: Caring for the Earth's Resources"

Mirkka Torppa

Herran on maa ja kaikki mitä siinä on, maanpiiri ja ne jotka siinä asuvat. Hän on sen perustanut merien päälle, kiinnittänyt lujasti virtojen ylle. (Psalmi 24:1-2)

Monet aikamme ympäristökriisit ja luonnossa tapahtuneet muutokset haastavat kirkkoja etsimään sellaisia tapoja, jotka edistävät ympäristöystävällistä elämäntapaa maailmassa ja tasapainoista yhteyttä luomakuntaan. Sen miten me kristittyinä ymmärrämme Jumalan Luojana ja Jumalan luoman luomakunnan merkityksen, tulisi olla yhteydessä siihen miten me kirkkoina ja kristittyinä pyrimme solidaarisesti vastaamaan olemassaolosta taisteluun ja "täyden" elämän pyrkimykseen. Luomiskertomukset ja psalmi 24 sekä 104 muistuttavat meitä siitä, että olemme osa luomakuntaa ja Jumalan perheväkeä. Tämä Jumalan perhekuntaan kuulumisen antaa kaikille kirkkoille ja kristityille vastuullisen ja velvoittavan tehtävän luomakuntaa ja toisiamme kohtaan.

Meidän ajassamme keskeinen huolenaihe on markkinavoimat, jotka hyödyntävät sekä luonnonvaroja että ihmisiä. Erityisesti köyhiä luonnonvarojen ja ihmisen kysymykset ovat elossapysymisen kysymyksiä, koska he joutuvat useimmin alttiiksi saasteille, luonnonkatastrofeille ja elinolosuhteiden heikentymiselle. Näyttää myös siltä, että ympäristön tilan huonontuminen ja luonnon monimuotoisuuden menettäminen tulevat olemaan se perintö, jonka me jätämme tuleville sukupolville. Tämän vuoksi luonnon tilasta ja luonnonvaroista huolehtiminen sekä elämäntapojemme muuttaminen ovat kiireellinen tehtävä ja myös oikeudenmukaisuuden kysymys. Vaikka tilanne vaikuttaa pessimistiseltä, emme saa menettää toivoa vaan tehtävänä on pyrkiä muutokseen elintavoissamme ja Jumalasuhteessamme.

On jo paljon hyviä esimerkkejä ihmisten ja yhteisöjen halusta muutokseen. Alkuperäiskansat taistelevat maidensa, harmonisen elämäntavan ja identiteettinsä puolesta. Maanviljelijät puolustavat kestävää kehitystä ja luonnonmukaista toi-

mintaa. Suuret joukot ihmisiä kampanjoivat ja osoittavat mieltään puhtaan veden puolesta, joka ei saisi muodostua kauppatavaraksi vaan veden tulisi olla ihmisoikeus. Kirkot yhdessä erilaisten verkostojen kanssa ovat jo sitoutuneet näiden huolenaiheiden puolesta työskentelyyn sekä paikallisesti että kansainvälisesti. Suomessa tästä paikallistason toiminnasta on hieno esimerkki Changemakers-verkoston kampanjat mm. ihmisoikeuksien ja kehitysmäärärahojen lisäämisen puolesta. Kansainvälisestä yhteistoiminnasta esimerkkejä ovat KMN:n "Water for Life" ja "Climate Change" yhteistyöhankkeet.

Herra Jumala asetti ihmisen Eedenin puutarhaan viljelemään ja varjelemaan sitä. (1 Moos. 2:15)

Osallistuin yleiskokouksessa raportoina ekumeeniseen keskusteluun "Co existence in God's Creation: Caring for the Earth's resources", joka toteutui kolmena eri päivänä ja oli osa virallista kokouksen ohjelmaa. Keskustelun osallistujat jakoivat yhteisen huolen siitä, että luomakunnasta huolehtiminen on tärkeä ja kiireellinen keskustelunaihe kaikille kirkkoille eri puolilla maailmaa. Keskustelussa oli huomattavaa, että erityisesti nuoret osallistuivat aihepiiriin työstämiseen hyvin aktiivisesti ja pitivät ympäristöasioihin liittyvää toimintaa keskeisenä KMN:n tehtävänä. Myös alkuperäiskansojen painotukset vaikuttivat merkittävästi keskustelun lopputuloksiin. Keskustelussa käsiteltiin Kirkkojen maailmanneuvostoa ympäristötoimijana, jonka tehtävänä on ekoteologian kehittäminen, ympäristöasioissa kasvattaminen ja kouluttaminen, roolimallina oleminen ja tiedottajana sekä edelläkävijänä toimiminen ympäristöaiheisissa hankkeissa.

Kirkkojen maailmanneuvoston ympäristöasioita korostavan toiminnan juuret ovat teologisissa lähtökohdissa ja näitä näkökulmia tulee myös kehittää. Dimitri Oikonomou johdatti osallistujia pohtimaan kristillisen ympäristötoiminnan sisältöä. Luomakunnan tuhoaminen on synti ja tämä synti erottaa meitä ihmisiä Jumalasta. Emme siksi ympäristöystävällisessä työssämme pohdi vain oman elämäntapamme muuttamista, vaan myös henkistä ja hengellistä muutostamme. Kun kunnioitamme luomakuntaa, niin kunnioitamme siinä näkyvää Jumalan luomistyön jälkeä ja Jumalan läsnäoloa maailmassa. Kristillisessä ympäristötoiminnassa luonnosta ei saa tulla toiminnan subjekti, vaan kristillisen ympäristötoiminnan on oltava jumalakeskeistä, teologiaan pohjautuvaa ja kirkastettava Jumalan luomistyön kauneutta.

Muutoksen ympäristöystävällisempään lähestymistapaan on lähdeittä kirkkojen ja Kirkkojen omasta esimerkistä. Monien keskustelun osallistuneiden mielestä oli lähes kestävätoiminta, että Porto Alegren yleiskokouksessa käytettiin paljon muovisia kertakäyttöastioita ja monistettiin satojatuhsia arkkeja paperille, joka ei ollut uusiopaperia. Nostettiin esiin, että seuraavan KMN:n yleiskokouksen tulisi olla "Vihreä yleiskokous" joka omalla esimerkillään kannustaisi kirkkoja ja yksilöitä kestäviin valintoihin ja toimintatapoihin. Vihreässä kokouksessa käytettäisiin uusiopaperia ja ympäristöystävällisiä astioita, tarjottaisiin reilun kaupan kahvia, elintarvikkeita sekä matkamuittoja ja kannustettaisiin vaihtoehtoisin matkustamistapoihin. Tällä tavalla kokousjärjestelyissä voitaisiin myös kuormittaa vähemmän luontoa ja toimia oikeudenmukaisuutta edistävällä tavalla. Lisäksi kokousohjelmassa tulisi pohtia kristinuskon tulkin-

toja, jotka mahdollistaisivat entistä kunniottavampaa suhdetta luomakuntaan.

Suomen evankelis-luterilaisessa kirkossa on kehitetty ympäristödiplomin käytäntö, joka tarjoaa seurakunnille apua ympäristöajattelun huomioon ottamiseksi kaikessa toiminnassa. Samanlaisia malleja on myös muissa kirkkoissa muun muassa Saksassa ja Yhdysvalloissa. Toivottiin, että Kirkkojen maailmanneuvosto voisi arvioida omaa ympäristöystävällistä toimintatapaansa niin keskustelun, kuin myös erilaisten käytänteiden osalta ja luoda tämän jälkeen kattavan ympäristöohjelman, jota myös jäsenkirjat voisivat käyttää mallina. Ympäristöasioiden tulisi olla siis kiinteästi kaikessa mukana oleva osa KMN:n toimintaa ja jatkuva kaikkien toimintojen prioriteetti.

Käytänteiden muuttaminen vaatii kuitenkin asennemuutosta. Asenteita voidaan muuttaa mm. ympäristökasvatuksen ja -koulutuksen avulla. Tämän kasvatuksen tulisi sisältyä olemassa oleviin toimintoihin ja rakenteisiin ja sitä tulisi tarjota kirkkojen hierargian eri tasoille. Koulutuksen ja materiaalien tulisi sisältönsä olla käytännönläheisiä, kontekstuaalisia ja kokonaisvaltaisia. Lisäksi toivottiin, että KMN jatkaisi "Water for Life" ja "Climate change" tyyppisten ympäristöaiheisten kampanjoiden edistämistä, jotka lisäävät tietoisuutta myös ruohonjuuritasolla. Uusia kansainvälisten kampanjoiden teemoja voisivat olla saasteet, kasvavat jätemäärät ja energian säästäminen sekä vaihtoehtoiset energiamuodot. Kuitenkaan ympäristöohjelmilla tai kampanjoilla ei ole merkitystä, mikäli ne eivät saavuta paikallistasoa. Suuret muutokset tapahtuvat loppujen lopuksi vasta silloin, kun yksilöt muuttavat elintapojaan ja käytäntöjään ympäristöystävällisemmiksi. Tämä tiedon-

välittäminen on kirkkojen tärkeä tehtävä.

On kuitenkin tosiasia, että köyhyydessä elävät eivät aina voi tehdä valintoja elämäntavassaan. Kun ihmiset kamppailevat elämänsä puolesta, on otettava se mitä on saatavilla. Näin ympäristöasioita vahvasti liittyvät myös KMN:n toimintaan oikeudenmukaisuuden puolesta. Afrikkalainen osallistuja kertoi, että monesti ainoa mahdollisuus saada puhdasta juomavettä on hankkia vesi muovipulloon pakattuna ja siksi muovirokkaa kerääntyy paljon. Brasilialainen nuori puolestaan kertoi, miten kontekstuaalisen koulutushankkeen avulla oli eräsä yhteisössä kokeilemalla opittu, miten biologiset materiaalit maautuvat ja miten teolliset materiaalit ovat haitaksi luonnolle.

Keskustelussa painotettiin, että myös muut uskonnot ovat huolestuneita ympäristön tilasta. Näin KMN ja sen jäsenkirjat voisivat tehdä enenevässä määrin yhteistyötä muiden uskontojen kanssa ympäristöasioihin liittyen seminaarien, materiaalien ja temaattisen työskentelyn kautta. Ympäristöasiat voisivat olla näin olla hyödyllinen ja helppo tapa tehdä yhteistyötä uskontojen välillä.

Kaikki luotusi tarkkaavat sinua Herro ja odottavat ruokaansa ajallaan. Sinä annat ja jokainen saa osansa, avaat kätesi ja kaikki tulevat ravituksi. Kun käännyt pois, ne hätäilyvät, kun otat niiltä elämän hengen, ne kuolevat ja palaavat maan tomuun. Kun lähetät henkesi, se luo uutta elämää, näin uudistat maan kasvot. (Psalmi 104:27-30)

Oikeudenmukaisuus ja yhdenvertaisuus

Minna Mannert ja Miika Ahola

Monikulttuurisessa ja tiedonvälityksen kautta pienenevässä maailmassa yhdeksi ihmiskunnan ja kristinuskon keskeisimmäksi kysymykseksi muodostuu suhtautuminen hyvinvoinnin epätasaiseen jakautumiseen. Tässä tehtäväkentässä kirkolla on monenlaisia rooleja: se edistää lähimmäisyydestä elämäntapaa, puhuu ihmisarvon ja oikeudenmukaisuuden puolesta, toimii ainutlaatuisen tehokkaan globaalina avustusten jakelukanavana ja pyrkii luomaan aiemmille kiistakumppaneille mahdollisuuksia sillanrakennukseen ja keskinäiseen antaeksiantoon.

Suomalaiset osallistuvat mielellään hyväntekeväisyyteen ja kokevat kirkot luotettavina avun perille viejinä. Tästä kertoo esimerkiksi Kirkon Ulkomaanavun saaman tuen voimakas kasvu. Hyväntekeväisyysajattelun rinnalla kirkon toimintaan tulisi aina kuulua syvällisempi köyhyyden syiden analyysi ja niihin puuttuminen.

Maailmantalouden globalisoituminen herättää suomalaisissa kysymyksiä toi-

saalta myös yritystemme kansainvälistymisen kautta. Yleiskokouksen keväällä Uruguayssa ja Argentiinassa järjestettiin näyttäviä mielenilmauksia suomalaisten sellutehtaiden rakentamista vastaan. Yleiskokouksen osallistujana saikin monesti kuulla tulevansa Metsä-Botnian tai Enson kotimaasta. Latinalaisen Amerikan kirkot kutsuivatkin kokouksen yhteydessä pohjoismaisia kokousedustajia keskustelemaan yritysetiikasta ja alueen monimutkaisen konfliktin ratkaisusta.

Kirkkojen Maailmanneuvoston 9. yleiskokouksessa käsiteltiin globalisaation oikeudenmukaisuutta usein tavoin. KMN käynnisti AGAPE-prosessin (Alternative Globalization Addressing Peoples and Earth) jo ennen yleiskokousta julkaisemalla AGAPE-asiakirjan, joka oli jäsenkirjoissa kommentoitavana ennen yleiskokousta. Asiakirjassa perätään kristityiltä uutta "Agape-elämäntyyliä", joka merkitsee sitoutumista ympäristövastuuseen, kaupan oikeudenmukaisuuteen ja ihmisoikeuksien edistämiseen sekä näiden teemojen teologista

arviointia. Porto Alegressa järjestettiin myös suuri kokousistunto maailmantalouden oikeudenmukaisuudesta (Economic Justice – Plenary).

Kirkon Ulkomaanavun Changemaker-nuorisoverkosto osallistui yleiskokouksen neljän edustajan voimin Mutiraonäyttelyn ja workshopin toteuttajina. Asemamme kirkkomme virallisen delegaation ulkopuolella antoi meille laajat mahdollisuudet osallistua kokouksen viralliseen ja epäviralliseen ohjelmaan, joista tarkkailimme erityisesti AGAPE-prosessiin liittyviä tapahtumia. Tässä "nuorten yleiskokoukseksi" nimetyssä kokouksessa saimme alle 30-vuotiaana muun muassa puheoikeuden ekumeenisissa keskusteluryhmissä.

Oikeudenmukaisen globalisaation käsitelyä kokouksessa leimasi toisaalta turhautuminen, toisaalta toivo. Turhautumista aikaansai muun muassa todellisen vuoropuhelun vähyys. AGAPE-asiakirjan saama vastaanotto kieli yhteistyön haasteista jo ennen kokousta: asiakirjaa pidettiin monissa Pohjoisen kirkkoissa liian radikaalina ja monissa Etelän kirkkoissa liian laimeana. Uuden konsensusmetodin piti tuoda itse kokoukseen vuoropuhelun henkeä, mutta maailmantalouden oikeudenmukaisuuteen liittyvissä kysymyksissä todelliselle keskustelulle ei uskallettu antaa tilaa. Teemaan liittyvä kokousistunto oli jo menetelmältään epäonnistunut ja keskustelua estävä.

Täyteen pakkautunut kokoussali odotti AGAPE-asiakirjan käsittelyä: puheen- vuoroja, vastauspuheen vuoroja ja tilaisuutta kriittiselle yleiskeskustelulle. Tämän sijaan istunto käynnistyi pitkällä tanssiesityksellä ja videolla globaalin kapitalismin historiasta, joihin tuhlatiin yli kolmasosa istuntoon varatusta ajasta. Tätä seurasi joukko ennalta valmis-

teltuja puheenvuoroja, eikä tilaa keskustelulle ollut juuri lainkaan. Istunnon saaman kritiikin vuoksi teemalle järjestettiin toinenkin istunto, mutta senkään keskusteluissa ei päästy kovin syvälle. Monen rikkaiden maiden edustajan tunneksi jäi, että Etelän kirkot esittivät "vallankumoussuaroja" eivätkä olleet kykeneväisiä kriittiseen analyysiin ja todellisten vaihtoehtojen etsimiseen. Monet Afrikan edustajat olivat perin juuriin kyllästyneitä rikkaan Pohjoisen tapaan käsitellä asiaa ja peräsivät maailmantalouden köyhdyttäviin rakenteisiin puutumista. Pahimmin epäselväksi jäi AGAPE-asiakirjan status kokouksen jälkeen.

Kokouksen ollessa Porto Alegressa, globaalin kansalaisyhteiskunnan keskustelufoorumiksi perustetun Maailman Sosiaalifoorumin kotikaupungissa, täytyi ihmetellä, kuinka vähän KMN oli kokousistuntojen valmistelussa hyödyntänyt kirkon ulkopuolisen kansalaisyhteiskunnan ja akateemisen maailman talous- ja yhteiskuntatieteellistä osaamista. Teologinen asiantuntemus muodostaa perustan kirkkojen kannanotoille, mutta se ei riitä, kun etsitään käytännön sovelluksia ja esitetään toimintamalleja maailmantalouden oikeudenmukaisuuden kysymyksiin.

Uhkana onkin, että AGAPE-prosessi putoaa jo ennestään tuttuihin sudenkuoppiin ja toistaa samaa keskustelua, jota kansalaisjärjestöissä, vapautuksen teologian ja ekumeenisen liikkeen itsensäkin piirissä on käyty jo vuosikymmeniä.

AGAPE-prosessi voi kuitenkin hyödyttää paikallisia kirkkoja monin tavoin. Suomessa AGAPE-prosessi on jo herättänyt ilahduttavaa yhteistyötä kirkon ja kansalaisyhteiskunnan välillä. Asiakirjan kommentointivaiheessa hyödynnet-

tiin kansalaisjärjestöjen ja valtiotieteilijöiden asiantuntemusta ja kokouksen jälkeen AGAPE-asiakirja on ollut esillä Suomen Sosiaalifoorumissa järjestetyssä seminaarissa. Tämä kehitys on toivottavaa, mutta asiakirjojen jalkauttaminen suuren yleisön tietoisuuteen vaatii kuitenkin kirkon jäseniltä ja työntekijöiltä aktiivisuutta. Itse AGAPE-asiakirja onkin kirjoitettu lyhyiden alustusten ja keskustelurunkojen varaan ja tarkoitettu käytettäväksi käytännön työkaluna ja oppimateriaalina erilaisissa pienryhmissä, esimerkiksi seurakunnan piireissä.

Siinä missä Porto Alegren kokouksen virallinen globalisaatiokeskustelu oli paikoin metodisesti kömmähtelevää ja rintamalinjoihin sortuvaa, tarjosi kokouksen epävirallinen osuus monia toivon merkkejä ja yhteistyömahdollisuuksia osallistujilleen.

Ekumeeniset keskusteluryhmät tarjosivat virallisille kokousdelegaatille ja Mutirao-tapahtumatorin osallistujille kohtaamispaikan, joihin erityisesti nuoria kannustettiin mukaan. Keskustelujen ja ryhmien vetämisen taso vaihteli, mutta konkreettisiakin toimintasuosituksia saatiin aikaan – niiden kohtalo jäi tosin epäselväksi, sillä ekumeenisilla keskusteluryhmillä ei ollut roolia varsinaisessa kokouksen päätöksenteossa. Esimerkiksi köyhyyskysymystä käsittelevä ryhmä teki aloituksen siitä, että kirkkojen tulisi lanseerata "köyhyysrajan" käsitteen ninnalle "rikkausrajan" tai "ahneusrajan" käsite ja käsitellä teologisesti ja kriittisesti rikkautta. Keskusteluryhmien vetäjät toimittivat KMN:lle raportin ryhmien tuotoksista.

Ekumeenisten keskusteluryhmien lisäksi kokouksen yhteydessä kirkkojen kehitysyhteistyöjärjestöt ja muut kansalaisliikkeet järjestivät Mutirao-alueella

näyttelyn toiminnastaan sekä kymmeniä avoimia workshoppeja, joiden anti osallistujille oli suuri. Globaaliin oikeudenmukaisuuteen liittyviä teemoja oli laajasti esillä ja ne vaihtelivat ympäristökysymyksistä ihmisoikeuksista ja alku-peräiskansojen maa-oikeuksista. Valitettavasti oli, että Etelän maat olivat osallistujamäärällä mitattuna Mutiraossa selkeästi Pohjoista heikommin esillä. Tähän toivomme parannusta ensi yleiskokouksessa.

Menetelmät olivat monessa workshopissa osallistavia. Osa workshoppeista toteutettiin kulttuuriohjelmalla, esimerkiksi Intian dalitien rumpuesitys. Suomen ja Norjan Changemakers järjestivät Mutiraossa oman workshopin, jossa käsiteltiin maailmanlaajuisen epäoikeudenmukaisuuden sosiaalisia, poliittisia ja taloudellisia syitä keskustelemalla ympäristökysymyksistä, AIDS-tilanteesta, kehitysmaiden velkakriisistä ja maailman-kaupasta. Maailman nuorten ja koulutuksen puolesta rukoiltiin. Workshopin lopussa osallistujilta kerätyt muutoshasteet kirkkoille sisälsivät muun muassa seuraavia toiveita: kirkkojen tulisi olla esimerkillisiä ympäristönsuojelijoita, suosia reilua kauppaa, luoda seksuaalisuuden teologiaa ja olla heikkojen puolella.

Workshopien ja Mutiraon annin olisi suonut kantautuvan laajemmin virallisten kokousdelegaatiodien korviin. Kukaan Mutirao-osallistuja teki tietenkin parhaansa välittääkseen viestejä oman maansa delegaatiolle. Vaikkapa Changemaker-työpajaan osallistuneen saksalaisen systemaattisen teologian professorin Ulrich Duchrowin analyysi kehitysmaiden köyhtymisen ja länsimaiden työttömyyden lisääntymisestä olisi silti ansainnut enemmänkin kuulijoita.

Näyttelyalueella oli mahdollisuus tutustua keskieuropalaisiin hankkeisiin, joissa kirkot ja kansalaisyhteiskunta ovat tehneet yhteistyötä. Asian tekstiiliteollisuuden ongelmista raportoiva Clean clothes-kampanja, Reilun kaupan jalkapallonäytelmän kokoukseen tuonut Fair play-fair life-kampanja ja monet muut yhteistyömahdollisuudet rikastuttavat ainakin Changemakerin työtä vielä pitkän aikaa eteenpäin.

Changemaker on hyödyntänyt kokouksen antia monin tavoin kokouksen jälkeen. Verkosto välitti tietoa Uruguayn ja Argentiinan tilanteesta Suomen kehitysyhteistyöministerille ja lähti mukaan suunnittelemaan AGAPE-prosessin innoittamaa seminaaria Turun Kirkkopäiville keväällä 2007. Yhteiset rukoukset, työpajat ja keskustelut toivat monia uusia virikkeitä siihen, kuinka lähimmäisenrakkautta voi elää todeksi omassa yhteiskunnassaan. Kokouksessa tapahtuneet kohtaamiset vaikkapa sambialaisen entisen lapsityöläisen, intialaisen kastittoman, eteläbrasilialaisen intiaanin tai eri järjestöjen työntekijöiden kanssa poikivat monta tarinaa kerrottavaksi seurakuntavierailuilla ja matkasta kertovissa lehtijutuissa.

Yleiskokous nosti maailmanlaajuisen oikeudenmukaisuuden edistämisen ja profetallisen julistuksen osaksi tärkeimpiä KMN:n tulevien vuosien painopisteitä. Miten nämä tavoitteet näkyvät osana Pohjoisen kirkkojen itseymmärrystä, kirkkojen, joita globalisaatio voittopuolisesti hyödyttää?

Toivottavasti asiaa ei jätetä pelkästään meidän nuorten harteille!

Minna Mannert, 25, työskenteli Kirkon Ulkomaanavustuksen Changemaker-koordinaattorina vuosina 2004–2006 ja osallistui yleiskokoukseen Changemakerin edustajana. Nyt hän työskentelee projektikoordinaattorina Reilun kaupan puolesta ry:ssä ja opiskelee ekumeniikkaa Helsingin yliopiston teologisessa tiedekunnassa.

Mika Ahola, 25, opiskelee ekumeniikkaa Helsingin yliopiston teologisessa tiedekunnassa ja osallistui yleiskokoukseen yhtenä Changemakerin vapaaehtoisena. Hän edustaa Suomen evankelis-luterilaista kirkkoa Suomen ekumeenisen neuvoston nuorisosaostossa.

Diakoniaa Kirkkojen maailmanneuvostossa

Kokemuksia KMN:n yleiskokouksesta ja keskusteluteasta

Terttu Pohjolainen

Brasiliassa keväällä 2006

Kirkkojen maailmanneuvoston (KMN) yleiskokouksessa Brasiliassa oli mahdollista kuulla sanoma kristillisestä kirkosta, jonka tulee olla luovassa dialogissa ympäristönsä kanssa. Näin kirkon on mahdollista tunnistaa ajan haasteet ja ihmisten kärsimys. Kirkon tulee elää ihmisten kanssa ja heitä varten. Silloin kirkosta tulee Jumalan elävän ja parantavan armon välittäjä ihmisten elämään. Yleiskokouksen sanomasta kuului läpi lähtöksen ja diakonian, todistuksen ja palvelun yhteys sekä näiden merkitys kirkolle ja ekumenialle. Ekumenia itsessään näyttäytyi Brasiliassa eri kirkkoihin kuuluvien yhteisissä jumalanpalveluksissa ja diakonisena toinen toistensa palvelemisena. Ekumeenisuuteen liittyy diakonisina elementteinä yhdessä kärsiminen, jakaminen ja rukoileminen sekä yhteinen usko Jumalan armoon, joka tuo ihmisille heidän kärsimyksensäankin tulevaisuuden ja toivon. Eri puolilla maa-

ilmaa olevien kirkkojen edustajat ilmaisivat monin tavoin halun palvella yhdessä Jumalaa ja lähimmäisiä heidän hädässään.

Kristuksen kirkko näyttäytyi Porto Alegressa tärkeämpänä kuin omat kirkkomme eri puolilla maailmaa. Yleiskokousta voisi kuvata eri kansoista ja kansanheimoista Porto Alegreen kootuksi Jumalan seurakunnaksi, joka vietti juhlaa ja palveli toisiaan rakkauden hengessä.

Kaikki tämä kuulosi hyvältä ensi kertaa Kirkkojen maailmanneuvoston yleiskokoukseen osallistuvan korvissa ja mielessä. Jos ja kun kristillinen kirkko maailmassa on tällainen, niin myös kirkon diakonialla tulee olla paljon annettavaa ihmisille. Olin kokouksessa edustamassa DIAKONIA maailmanliittoa (DIAKONIA, the World Federation of Diaconal Associations and Communities), joka on protestanttinen diakonia-

yhteisöjen ja -laitosten maailmanlaajuisen organisaatio. Se toimii ekumeenisenä järjestönä yhteistyössä KMN:n kanssa. Yritin katsella, kuunnella ja ymmärtää asioita diakonian näkökulmasta. Kokouksessa oli runsaasti erilaista aineistoa, mistä oli mahdollista hakea ymmärrystä KMN:n diakoniasta: raportteja, puheita, saarnoja, alustuksia, keskusteluja, päätöksiä ja Mutiraon työryhmiä sekä näyttelyjä.

Päästäksemme ymmärtämään KMN:n diakoniaa, on tultava julistuksesta käytännön kysymysten äärelle. KMN on maailmanlaajuisen organisaatio. Sitä koskevat käytännön kysymyksetkin ovat globaaleja, suuria ja monimutkaisia – jopa maailmanlaajuisen kirkon käsiteltäväksi. Taloudellinen globalisaatio muuttaa ihmisten elinoloja jossakin parempaan, jossakin ratkaisevasti huonompaan suuntaan. Sodat ja väkivalta, katastrofit, köyhyys, pakolaisuus, prostituutio tai aidsin aiheuttamat ongelmat, rasismi ja ihmisoikeuskysymykset, uskontojen välinen dialogi, ympäristökysymykset tai uuden teknologian asettamat haasteet tuovat eri puolilla maailmaa kirkot ja niiden diakonian mittavien haasteiden eteen. Eri maiden etnisten vähemmistöjen kysymykset, naisten asema tai nuorten ja lasten kärsimys koskevat kirkkojen elämää. Ne haastavat kirkot diakoniin tekoihin. Brasiliassa meitä kosketti se, että Rio de Janeiron kaduilla jokaisella lapsella on henkilökohtaisia kertomuksia väkivallasta. Emme jääneet kylmiksi kuullessamme, että Brasiliassa perheet eivät uskalla hankkia lapsia, koska pelkäävät lasten kaappaamista elinkauppioiden käsiin.

Yleiskokouksessa ei suljettu maailman tai Brasilian ihmisten hätää keskustelujen, kannanottojen, ohjelmien, näyttelyjen tai esirukousten ulkopuolelle. Ne

olivat monella tavalla esillä keskusteluissa, päätöksenteossa ja herkistivät ihmisten mieltä. Yksin globalisaation tuomat haasteet ovat olleet KMN:n käsitellyssä ns. agape-prosessiin liittyen jo vuosia. Asiasta on kirjoitettu paljon. Teologisia näkemyksiä on esitetty. Ohjelmia on luotu. Kovin pitkälle käytännön ongelmien ratkaisussa ei ole päästy. Eräissä diakonian haasteita käsittelevässä ekumeenisessa keskustelussa kysyttiin mielestäni osuvasti: "Voimmeko vastata diakonian haasteisiin vain kristillisen ja ekumeenisen konseptimme avulla, vai tarvitaanko jotain muuta?" Itse kyselin: "Kuuluuko kirkon ääni selkeästi kussakin yhteiskunnassa? Kuuluvatko ekumeenisen liikkeen puheenvuorot riittävän selvästi oikeissa paikoissa? Ovatko diakoniatoimintaan liittyvät ohjelmat esillä siellä, missä päätetään ihmisyyteen liittyvistä peruskysymyksistä? Onko kirkolla ja sen diakonialla aidosti mahdollisuus auttaa ihmisiä laajoissa ihmiskunnan ongelmissa?"

Kirkko on toivon yhteisö. Kirkko ja sen diakonia voivat hakeutua suoraan keskusteluyhteyteen maailmanlaajuisen, alueellisten tai paikallisten organisaatioiden sekä poliittisten päätöksentekojärjestelmien kanssa. Kirkko ja sen diakonia tuokoon keskusteluissa profeettallisen äänensä kaikkien kuuluville oikeudenmukaisuuden toteuttamiseksi maailmassa. Kirkko ja sen diakonia voivat luoda kumppanuutta, mikä vahvistaa inhimillisiä voimavaroja ongelmien ennaltaehkäisemiseksi ja ratkaisemiseksi sekä ihmisten auttamiseksi. Kumppanuudessa meillä on jaettava yhteinen ihmisyyden kumppanuudessa on tärkeää, että kirkko pysyy kirkkona ja toimii omista arvoistaan käsin.

Ekumeenisia keskusteluja diakoniasta

KMN:n yleiskokouksen edustajat saivat osallistua ekumeenisiin keskusteluihin, joita käytiin yhteensä 22 eri teeman ympärillä. Diakonian kysymyksiä käsiteltiin keskustelukanavalla, jonka aiheena oli "Diakonian haasteet tänään ja ekumeeniset vastaukset haasteisiin". Kolmen ekumeenisen keskustelun tarkoituksena oli mahdollistaa monipuolinen ekumeeninen näkemysten vaihto sekä syventää ymmärrystä esillä olevasta aiheesta. Puheenjohtajisto laati keskusteluista raportin KMN:lle.

Liikkeellä kärsivien luona

Ensimmäinen ekumeeninen keskustelu käytiin diakonian teologista. Colombon piispa Duleep de Chickera Sri Lankasta piti koskettavan alustuksen diakonian raamatullisista perusteista. Hän pohti tapahtumaa, missä Jeesus pesi opetuslastensa jalat. Meitä kristittyjä kutsutaan samaan tehtävään, koskettamaan ja vahvistamaan ihmisiä siellä, minne he ovat juurtuneet. Ihmisen jalat ovat usein toimiset ja niiden koskettaminen edellyttää nöyryyttä. Toisaalta riisumme jalkamme palvoessamme Jumalaa. Raamatussa Jeesus puhuu, että jollei hän pese meidän jalkojamme, meillä ei ole osallisuutta Hänessä. Koskettaessaan ja pestessään jalkamme Jeesus puhdistaa meidät ja samaistuu meihin. Samalla hän valtuuttaa meidät pesemään toinen toistemme jalat. Chickera mukaan diakonia on evankeliumin sanoman viemistä. Diakoniatyössä opimme tuntemaan ihmisten puutteet ja kaipuun. Joudumme läheiseen kosketukseen ihmisten heikkouden ja alhaisuuden kanssa. Meidän palvelutehtävämme tänään löytyy niiden keskeltä, jotka elävät marginaalissa haa-

voittuvina, unohtettuina ja lohduttomina. Tänä päivänä heihin luetaan esimerkiksi lapsisotilaat, hyväksikäytetyt lapset, katulapset, seksityölläiset, homoseksuaalit, slummien asukkaat, köyhät talonpojat, kaupunkien työttömät, vammautuneet, koteihinsa sidotut, pakolaiset, syrjäytetyt, sotien, väkivallan ja sorron uhrat. Diakonian tekijöitä kutsutaan lähtemään liikkeelle tämän ajan kärsivien luokse, sovinnon tekijöiksi ja rauhan tekijöiksi muuttamaan maailmaa. Diakonian viralle annetaan myös kriittinen profeettallinen vastuu silloin, kun ihmiseltä otetaan pois pyhyys valtaapitävien käsien kautta. Emme saa jäädä paikoillemme, meidän on kiiruhdettava eteenpäin aina mittavampia haasteita kohti. Kristuksen kirkolla on etuoikeus muuttaa maailmaa ja tuoda Jumalan valtakunta todelliseksi keskellemme. Kun olemme sitoutuneet Jumalan maailmaan, muutamme palvelevan Jumalan kuvaksi.

Oikeudenmukaisuuden ja rauhan kysymykset

Toisen ekumeenisen keskustelun alustuksessa tuotiin esiin oikeudenmukaisuuden ja rauhan kysymykset. Naisten asemaan tulee saada muutos. Maailman köyhistä ihmisistä 60–70% on naisia. Naisilla on vain vähän mahdollisuuksia kirkon virkoihin. Muita esiin nostettavia asioita ovat nuorten kysymykset, luonnon suojeleminen, puhtaan veden tarve, aidiin sairastuminen ja ihmisten terveyden edistäminen. Kirkon ekumeenisilla organisaatioilla on nykyisin käytettävänä vähemmän taloudellisia resursseja näiden asioiden hoitamiseen kuin mitä oli vielä 1980-luvulla. Entistä enemmän tarvitsemme vapaaehtoistyötä. Entistä enemmän tarvitsemme yhteistyötä erilaisten organisaatioiden kanssa paikall-

lisella, alueellisella ja globaalilla tasolla, jotta kykenemme puuttumaan näihin ongelmiin.

Oikeudenmukaisuuden ja rauhan kysymykset nousivat esiin myös yleiskokousistunnoissa ja kokouksen kannanotoissa. Kirkkoille on tärkeää, että oikeudenmukaisuuden ja rauhan kysymyksissä on riittävästi teologista pohdintaa. Toiseksi on välttämätöntä tehdä yhteiskuntanalyyysiä kunkin kirkon toimintaympäristössä. Kolmanneksi kirkkojen tulee uskaltautua eri uskontojen väliseen keskusteluun ja keskusteluihin kirkkojen ja politiikan välillä. Kirkkojen on myös lähdettävä käytännön toimiin oikeudenmukaisuuden edistämiseksi. Kirkkojen yhteistä ääntä kuunnellaan siellä, missä on sotaa ja ristiriitoja kansojen kesellä tai välillä.

ACT Development, uusi instrumentti köyhien aseman vahvistamisessa?

Diakonian tehtävänä on auttaa niitä, jotka ovat avun tarpeessa. Avustustoiminta on ollut hajallaan kirkkoissa. Kirkot ovat halunneet auttaa, mutta yhteistyö ja kehittäminen ovat olleet sivuroolissa. Viimeiset 30 vuotta KMN on käyttänyt huomattavia summia rahaa esimerkiksi Afrikan hyväksi. Kirkon on arvioitava myös tuloksia. Afrikassa ja muuallakin köyhissä maissa kirkkoilla on lukuisia yhteistyöhankkeita. Kirkon on hoidettava hyvin avustusasioitakin. Kolmannessa ekumeenisessa keskustelussa esiteltiin uusi kehittämisorganisaatio, josta käytettiin nimeä PEAD, sittemmin ACT Development. Uuden organisaation kautta kirkot ja kristilliset järjestöt voivat vahvistaa yhteistyötään kehitys yhteistyössä. Aloite tällaisen organisaation perustamiseksi on tullut avustusjärjestöiltä. Orga-

nisaation tarkoitus luoda strukturoidun pi tapaa auttaa köyhiä maita. Se työskentelee ekumeenisesti ja ainakin tässä vaiheessa se on avoin eri tahoille. KMN on ainakin aluksi vastuussa toiminnasta.

Ekumeenisten keskustelujen tuloksilla ja KMN:n yleiskokouksen tekemillä linjapäätöksillä on merkittävä vaikutus KMN:n tulevan toimintakauden ohjelmaan. Ekumeenisissa keskusteluissa tunsin askeltavani tutulla maaperällä. Taisin olla keskustelijoista ainoa, jolle diakonia oli elämäntehtävä ja kirkollisen palveluvirka. Suomalaisen diakonian näkemysten välittäminen kokouksessa tuntui hyvältä. Osallistujilla oli hyvin vaihteleva kosketus kirkon diakonian kysymyksiin. Joillekin diakonia oli vieras mutta kiinnostava asia. Keskusteluissa sivuttiin eri puolilla maailmaa olevia keskeisiä diakonian haasteita ja myös käytäntöjä. Kovinkaan vahvasti ei tuotu esiin vaatimuksia KMN:n konkreettisen auttamisen lisäämisestä avustuskohdeissa. Luultavasti ihmisillä oli tiedossa KMN:n taloudellisten voimavarojen niukkuus. Auttaminen tapahtuu jo nykyisin enemmän kirkkojen- tai järjestöjen välisinä hankkeina. Keskustelu käytiin enemmän periaatteellisella kuin konkreettisella avustamisen tasolla. Keskustelu diakonian paikasta sekä diakonian virasta kristillisessä kirkossa ja en kirkkoissa tulee keskustelijoiden mielestä jatkaa diakonian kehittämiseksi oleellisena osana kristillisen kirkon tehtävää.

Mutirao – profeettallisen diakonian haaste

DIAKONIA maailmanliiton hallituksen jäsenet kokoontuivat juuri ennen KMN:n yleiskokousta Sao Leopoldossa. Heidän toimestaan järjestettiin Mutiraon ohjelmassa työryhmä profeettalli-

sen diakonian olemuksesta ja sisällöstä. Työryhmän työskentelyyn osallistui runsaat 30 henkilöä, jotka jakoivat näkemyksiään ja kokemuksiaan. Monille työryhmään osallistujille diakonia oli vierasta, vielä tuntemattomampi käsite oli profeettallinen diakonia.

Yleisesti profeettallinen diakonia ymmärrettiin yhteiskunnan ja kirkon toiminnan kriittisenä tarkasteluna suhteessa ihmisten arkielämän ongelmiin tietyssä elinympäristössä. Rakkauden palvelu ja profeettallinen diakonia kuuluvat yhteen – ne ovat saman lantin kaksi puolta. Meidän on syytä olla diakoniassa kriittisiä omien tekemistemme suhteen ja valmiita muutokseen työssämme. Rakkauden palvelu nostaa esiin tarpeita, joita kukaan ei ole ennen havainnut. Se tuo tyydytystä tekijälleen, mutta se voi myös turhauttaa mahdollisuudellaan. Silloin se haastaa meissä esiin profeettallisen diakonian tekemisen halun. Profeettallisen diakonian saa aidon äänensä vain kosketuksessa karitatiiviseen diakoniat-palveluun.

Profeettalliselta diakonialta edellytetään herkkyyttä löytää ne ihmisten tarpeet, joista on oikeudenmukaisuuden tähden välttämätöntä huolehtia seuraavaksi. Profeettallinen diakonia on parhaimmillaan toimintaa, muutosvoima ja uudistaja. Meidän on mentävä työhön aivan ruohonjuuritasolle, jotta löydämme diakonialle profeettallisen äänen. Juuri tämän tähden kirkko tarvitsee jokaisen jäsenensä palvelua ja diakoniansa oikeudenmukaisuuden palvelijoiksi, jotka ottavat riskin huutaessaan kärsivien hädän kirkon ja yhteiskunnan korviin. Joissakin maissa riskinotto voi keskustelijoiden mielestä olla jopa hengenvaarallista. Riskejäkin uhmaten on lähdettävä eteenpäin. Profeettallisuuteen kuuluu tavalla tai toisella kritiikki ja jopa protes-

ti. Kriittisyydellä ei kuitenkaan ole arvoa, ellei se johda käytännön toimintaan. Profeettallisen diakonian avulla mahdollistamme jotain uutta syntymään, annamme voimia uuden syntymiselle. Rakkaudenpalvelu ei saa koskaan vaientaa oikeudenmukaisuuden toteuttamista diakonian tehtävissä.

Kirkkojen maailmanneuvoston tehtävänä on yhdessä siihen kuuluvien kirkkojen kanssa pyrkiä täyttämään niiden yhteistä kutsumusta yhden Jumalan, Isän, Pojan ja Pyhän Hengen, kunniaksi. Diakonia toteuttaa osaltaan kirkkojen kutsumusta. Minun mielestäni KMN:n yleiskokouksen ohjelma ja monet asiakirjat näyttävät minulle diakonisina. Paikoin ne olivat aivan kirjaimellisesti diakonisina. Tämä kokemus lienee heijastusta siitä, että KMN:n syntyhistorian alkuaikoina sen toiminnassa avustustyö oli keskeisessä osassa. Yleiskokoukseen kaikkialta maailmasta kokoontuneiden lähes 5000 ihmisen joukosta muistan lukuisia sydämellisiä kasvoja ja kristittyjen kohtaamisia. Arasti, mutta luottavaisesti haluan todeta, että löysin Porto Alegren kokouksessa diakonisen Kristuksen kirkon.

Kokemuksia KMN:n keskuskomitean kokouksesta

Yleiskokousten välisenä aikana KMN:n toimintaa johtaa 158-jäseninen keskuskomitea, joka kokoontuu noin kerran vuodessa. Sen työskentely tapahtuu täysistunnoissa ja komiteoissa. Keskuskomitean Genevessä 30.08.–06.09.2006 pidetyn kokouksen keskeinen työ oli muokata toimintakauttaan varten uusi ohjelma.

Olin kokouksessa DIAKONIA maailmanliiton edustajana "advisor" (neuvon-

antaja) mandaatilla. Kokouskäytäntö noudatteli pitkälti KMN:n yleiskokouksen työtapoja. Monet kokoukseen osallistuneista edustajista olivat tuttuja Porto Alegren kokouksesta. Tuntui siltä, että muutamassa hetkessä koko maailma oli paikalla pienoisloosissa. Ihmiset toivat mukanaan kokouspaikalle tilanteensa, kotimaassaan, huolensa ja odotuksensa, rukouksensa ja kiitoksensa. Kaikilla oli halu kuunnella toisiaan ja jakaa kokemuksensa toistensa kanssa.

Kokoontumispaikkakin oli minulle tuttu niiltä ajoilta, kun TM Irja Askola toimi Genevessä KMN:n Euroopan työn vastuutehtävissä. Kävimme Lahdesta käsin lähtä tapaamassa ja keskustelemassa mahdollisista diakoniaan liittyvistä hankkeista. Suuri kongressi- ja toimistorakennus oli jo vähän vanhemman oloinen kuin ensimmäisellä vierailullani sinne. Virallisen kokousohjelman välillä oli pohjoismaisten kokousedustajien tapaamisia ja Luterilaisen maailmanliiton kirkkojen edustajien kokoontuminen. Näissä keskusteltiin mahdollisista yhteisistä kokemuksista ja tutustuttiin toinen toisiimme. Ainutlaatuisen arvokkaalta tuntui tavata Genevessä työskenteleviä suomalaisia ja vaihtaa kokemuksia heidän kanssaan.

KMN:n ohjelma uudelle toimikaudelle

Ohjelma perustuu KMN:n 9. yleiskokouksen linjauksiin, joissa on kuusi keskeistä toiminta-aluetta:

- KMN ja ekumeeninen liike 2000-luvulla
- kirkon yhteys, missio, evankeliointi ja spirituaaliteetti
- julkinen todistus: yhteyden voima ja rauhan edistäminen

- oikeudenmukaisuus, diakonia ja vastuu luomakunnasta
- ekumenian ja uskon kysymykset
- uskontojen välinen dialogi ja yhteistyö

Olin mukana *Oikeudenmukaisuus, diakonia ja vastuu luomakunnasta* -ohjelmakomitean työskentelyssä. Ohjelmalinjausten perusteella valmistellaan hankkeet, joita ohjelmakauden aikana toteutetaan. Komitean työskentelyssä pidettiin tärkeinä seuraavia tehtäviä:

- ekumeeninen solidaarisuus: kirkkojen tukeminen käytännön diakoniatyöhön informaatiota jakamalla sekä yhteistyötä tiivistämällä diakonian eri avustus- ja kehittämisorganisaatioiden kesken.
- KMN:n jäsentenvälinen vastuu eri alueilla ja maissa, jotta diakonia ja oikeudenmukaisuus toteutuisivat (mm. toteutetaan yhteisiä keskustelufoorumeja)
- pakolaisuus ja oikeudenmukaisuus: toiminta pakolaisuuden ja rasismien kysymyksissä sekä uskontojen välisissä suhteissa
- uskonto, tiede, teknologia ja etiikka: bioteknologian kysymysten tarkastelu kristillisen etiikan näkökulmasta
- ilmastonmuutos ja vesi, vastuu luomakunnasta: vesi tulee säilyttää ihmisten yhteisenä omaisuutena, Jumalan lahjana ihmiskunnalle
- terveys ja parantaminen: sovinnon aikaansaaminen kriisialueilla raskeista muistoista kärsivien kesken: mielenterveyskysymykset ja ongelmien ennaltaehkäisy
- HIV:in ja AIDS:in leviämisen ehkäisy, orpojen lasten ja naisten aseman parantaminen, valistustyö sekä yhteistoiminta kirkkojen kesken. Painopisteenä on Afrikka.

Kokouksessa oli esillä monipuolisesti useat kansainväliset kysymykset kuten Lähi-idän tapahtumat, Pohjois-Ugandan lasten asema, Filippiinien, Sri Lankan ja Sudanin levottomuudet sekä Kosovon rauhanpyrkimykset. KMN haluaa olla vaikuttamassa kriittisesti ja merkittävästi kansainvälisiin kriisipesäkkeisiin nostamalla esille kirkkojen profiilin kannalta tärkeitä kysymyksiä.

Keskuskomitea perusti Kirkkojen kansainvälisten asioiden valiokunnan yhdistämällä neljä toiminnallista yksikköä. Tämä yksi valiokunta vastaa usean toiminta-alueen ohjelmista ja hankkeista. Näin halutaan tehostaa KMN:n käytännön toimintaa strategisella ja ohjelmatasolla. Näillä järjestelyillä on tarkoitus päästä kirkkojen välillä läheisempään yhteistyöhön ja vahvempaan huonomaassa asemassa olevien kirkkojen tukemiseen.

Kokouksen merkittävää antia olivat yhteiset aamurukoukset. Niissä eri puolilta maailmaa tulleet kirkkojen vastuunkantajat, nuoret ja varttuneet, jakoivat uskonsa ja luottamuksensa Jumalaan toisille osanottajille. Mukana oli suuri joukko nuoria kokousedustajina, oppaina, avustajina ja musiikin tekijöinä. Nuorille kokous on verraton kasvun paikka

maailmanlaajuisen kirkon tehtäviin. Jokaiselle uudelle kokoustyöskentelyyn osallistuvalla kokouksessa on paljon opittavaa. Se on myös vaikuttamisen paikka. Kokouksen antia on hyvä jakaa, jotta kirkkomme yhteistyö KMN:n kanssa tulisi mahdollisimman laajalti tunnetuksi oman evankelisluterilaisen kirkkomme keskellä.

Lopuksi

Kirkkojen maailmanneuvoston yleiskokous ja keskuskomitean kokous olivat täynnä kohtaamisia, materiaalia, keskusteluja sekä uuden oppimista. Näiden kokousten jälkeen maailmasta ja kirkosta on tullut minulle paljon pienempi ja ymmärrettävämpi. Kirkko on erilaisten kirkkojen yhteisö ja yhteinen. Muistan hyvinkin monia kasvoja Aasiasta, Afrikasta, Etelä- ja Pohjois-Amerikasta ja Euroopasta. Tunnen, että minulla ja näillä ihmisillä on jotain yhteistä. Tarvitsemme toisiamme. Meillä on haaste sitoutua Kristukseen, joka on pessyt meidän jalkamme. Meillä on haasteena pestä tämän maailman kärsivien ihmisten jalat. Mutta ihmisiä on liian paljon, miten sen voimme tehdä? - Kohtaamalla yhden ihmisen kerrallaan, koskettamalla häntä, pesemällä hänen jalkansa.

Quo vadis, KMN?

Yleiskokouksen jälkeiset tuulet ja maailmanneuvoston suunta

Aaro Rytönen

Kuten aiemmista artikkeleista on käynyt ilmi, Porto Alegren yleiskokouksesta odotettiin erittäin paljon. Onhan yleiskokous Kirkkojen maailmanneuvoston ylin päättävä elin, joka kokoontuu vain joka 7. vuosi. Eri tahot olivat valmistautuneet yleiskokoukseen järjestämällä alueellisia tms. esikokouksia, joissa käsiteltiin yleiskokouksen aihepiiriin liittyviä asioita. Nämä esikokoukset edesauttoivat yleiskokousta päättämään neuvoston henkilövalinnoista ja linjakysymyksistä sekä seuraavien vuosien prioriteeteista koskien maailmanneuvoston ohjelmaa. Tässä artikkelissa käsitellän ensin yleiskokoukselle asetettuja odotuksia ja sitä, miten ne täyttyivät. Tämän jälkeen nostan esiin, miten KMN:n uusi, Porto Alegressa valittu, keskuskomitea vei ensimmäisessä kokouksessaan Genevessä elo-syyskuussa Porto Alegren päätöksiä käytäntöön.

Mitä enemmän odotat, sitä enemmän voit pettyä?

Kokouksessa käytettiin ensimmäistä kertaa Kirkkojen maailmanneuvoston yleiskokouksien historiassa konsensusmenetelmää päätöksenteossa. KMN oli "harjoitellut" konsensuspäättökseen edellisessä keskuskomitean kokouksessa keuhällä 2005. Nyt tilanne oli täysin erilainen, sillä paikalla oli satoja delegaatteja ja suuri määrä muita ihmisiä. Konsensuspäättökseen esiteltäessä on nostettu esiin usein näkemys, jonka mukaan konsensuspäättökseen yhä useammat ihmiset voivat tuoda näkemyksensä esiin ja myös vähemmistöjen ääni tulee kuuluviin. Tämä varmasti toteutui jossain määrin Porto Alegressa. Edellisessä yleiskokouksessa useat ortodoksiset kirkot olivat kokeneet, ettei heitä kuulla tarpeeksi päätöksenteon perustuessa enemmistöpäätöksiin. Tämä ongelmakohta korjaantui siirryttäessä konsensuspäättökseen. Samalla on todettava, että dokumenttien ja päätös-

lauselmien ennakovalmisteluun tehtävä työ tulee entistä tärkeämmäksi. Delegaattit saivat lausua näkökulmiaan esimerkiksi ohjelmakomitean raportin ensimmäisestä luonnoksesta, mutta tämän jälkeen valmistelu siirtyi takaisin suhteellisen pienen ryhmän tehtäväksi. Samaa kysymyksenasetteluun liittyy keskustelun puheenjohtajan tärkeä rooli: konsensuspäättöksekomallissa ei kuitenkaan voida ajanpuutteen vuoksi kuulla kaikkia, jotka haluaisivat tuoda oman näkemyksensä esiin. Siksi puheenjohtajalla on erittäin suuri vastuu. Hänellä on mahdollisuus pyytää puheenvuoroja hyvin monilta, mutta hänellä on myös mahdollisuus antaa vain niiden puhua, jotka ovat samaa mieltä (hän sen kanssa). Muutamia soraääniä erottui ennen kokouksen alkua, mutta jälkikäteen ajateltuna KMN:n päätös oli rohkea, mutta oikea. Ei systeemi vielä täysin toiminut. Useat kokouksen puheenjohtajat käyttivät delegaattien sinistä ("minulla on kylmiä tunteita puhujan ajatuksia kohtaan") ja punaista ("tunnen lämpöä esitettyjä ajatuksia kohtaan") korttia äänestyslippuihin rinnastettavina mielenilmuksina. Elo-syyskuun vaihteessa järjestetyssä keskuskomitean kokouksessa kokouksen puheenjohtajistolla oli edelleen pieniä vaikeuksia päästä mukaan konsensuspäättökseen syvempään logiikkaan, mutta näyttää siltä, että KMN on menossa oikeaan suuntaan.

Toinen etukäteen paljon keskusteltu seikka yleiskokoukseen liittyen oli kokouksen interaktiivisuus. Vaikka varsinaisten delegaattien määrä oli paljon pienempi kuin edellisessä yleiskokouksessa, niin muille osallistujille haluttiin antaa selkeä paikka. Järjestäjien taholta korostettiin, että esimerkiksi myös Mutiraon osallistujat ovat täysivaltaisia kokoukseen osallistujia, vaikkei heillä äänivaltaa istuntosalissa olekaan. Oli

erittäin hienoa, että delegaateilla ja muilla kokoukseen osallistuneilla oli mahdollisuuksia vaihtaa ajatuksia istuntojen välillä. Lisäksi kaikki alle 30-vuotiaat yleiskokoukseen ilmoittautuneet saivat kaikkiin Mutiraon ohjelmaan ja ekumeenisiin keskusteluihin puhe- ja läsnäolo-oikeuden. Jälkeenpäin voidaan hyvällä syyllä todeta, että osallistujien välinen interaktiivisuus toimi oikein hyvin.

Yleiskokous oli päätetty pitää tarkoituksella latinalaisessa Amerikassa. Paikassa, jossa sekä helluntailiike että roomalaiskatolinen kirkko, jotka molemmat ovat suhteellisen vähän mukana KMN:n toiminnassa, ovat olleet jo kauan aikaa erittäin aktiivisia. KMN:lla oli siis tuhannen taalan paikka luoda tiiviitä suhteita näihin suuntiin tulevaisuutta silmällä pitäen. Tässä ei onnistuttu kovin hyvin. On totta, että roomalaiskatolinen kirkko lähetti Porto Alegreen suhteellisen suuren delegaation. Kirkko ja kaupunki -lehti julkaisi Helsingissä helmikuussa pienen artikkelin, jossa se totesi, että paavi kävi tervehtimässä KMN:n yleiskokousta Brasiliassa. Tämä ei kuitenkaan pitänyt paikkaansa. Roomalaiskatolisen kirkon edustaja kyllä toi paavin tervehdysten paikalle, mutta paavin läsnäoloa KMN:n yleiskokouksessa saadaan vielä odottaa. Jälkeenpäin ajateltuna voidaan todeta, että Porto Alegren kokouksen tarkoituksena oli ennen kaikkea selvittää järjestön sisäiset ristiriitaisuudet. Tässä monin tavoin onnistuttiin. Sen sijaan yhteydet kirkkoihin ja kirkkokuntiin, jotka eivät vielä ole KMN:n jäsenkirkkoja, jäivät vähemmälle. Ehkä tämä on suora seuraus sisäisten kysymysten asettamisesta etusijalle.

Yleiskokouksesta odotettiin paljon. Kaikkea ei saatu, mutta kaikkeen ei myöskään petetty. Yleiskokous ei varmasti tule olemaan ikimuistoisin KMN:n

historiassa, mutta sen arvo tullaan mitaamaan seuraavan kahden vuoden aikana, jolloin KMN:n uudet ohjelmat lähtevät käyntiin ja yleiskokouksen päätökset asetetaan käytäntöön.

Selkeyttä KMN:n ohjelmapolitiikkaan

Yksi yleiskokouksen tärkeimmistä tehtävistä oli selkiyttää maailmanneuvoston ohjelmapolitiikkaa. Reilu vuosi ennen yleiskokousta teetetty KMN:n ohjelmien evaluointi osoitti, että jäsenkirkot eivät ole täysin tietoisia KMN:n ohjelmista ja niiden sisällöistä. Yksi suuri syy tähän oli se, että ohjelmarakenne oli hyvin moniulotteinen ja selkiytymätön. Yleiskokous päätti, että KMN:n pitäisi tulevaisuudessa keskittyä tekemään vähemmän, mutta tehdä se hyvin. Tunnuslause "Do less, but do it better!" oli nousut yleiskokouksen edustajien huulille jo hyvissä ajoin ennen itse yleiskokousta. Tämä tarkoitti käytännössä sitä, että Kirkkojen maailmanneuvosto sitoutui selkiyttämään itselleen, missä se on hyvä ja mikä on sen rooli ekumeenisen liikkeen kentässä. Yleiskokous päätti nostaa seuraavat teemat prioriteeteikseen seuraavien vuosien ajaksi: ykseys, hengellisyys ja missio, ekumeeninen kasvatusta, maailmanlaaja oikeudenmukaisuus (jatkoa AGAPE-prosessille) ja profeettainen julistus. Näihin teemoihin liittyy olennaisesti myös kirkkojen välinen yhteistyö ja näkyvän ykseyden etsiminen.

Kaksi viikkoa yleiskokouksen jälkeen KMN:n henkilökunta aloitti Genevessä raskaan prosessin, jonka tarkoituksena oli muokata yleiskokouksen periaatepäätökset käytännön toimenpiteiksi. KMN:n henkilökunta kävi ennen keskustelun kokousta keskusteluita eksekutiivikomitean, alueellisten ekumee-

nisten toimijoiden sekä rahoittajien kanssa. Lisäksi KMN järjesti konsultation, johon he olivat kutsuneet sekä KMN:n jäsenkirkkojen että KMN:n kanssa läheisessä yhteistyössä toimivien järjestöjen edustajia. Näiden keskusteluiden tarkoituksena oli tuottaa mahdollisimman selkeä ja hyvä esitys keskustelun päättäväksi. Keskuskomitea päätti hyväksyä syyskuun alussa KMN:n uuden ohjelman tuleviksi vuosiksi. Ohjelma perustuu yleiskokouksen päätöksiin, mutta ohjelmarunko on laadittu seuraavien seitsemän peruspilarin ympärille: 1) KMN ja 2000-luvun ekumeeninen liike, 2) Yhteys, missio, evankelointi ja spiritualiteetti, 3) Todistus maailmalle: kysymykset vallankäytöstä ja rauhasta, 4) Oikeudenmukaisuus, diakonia ja vastuu luomakunnasta, 5) Ekumeeninen kasvatusta (*ecumenical and faith formation*), 6) Uskontojen välinen dialogi ja yhteistyö, 7) Kommunikaatio. Kuten on mahdollista huomata, keskustelun päätökset ovat pitkälti linjassa yleiskokouksen päätösten kanssa.

Paperilla näyttää siltä, että Kirkkojen maailmanneuvoston ohjelma on selkeämpi kuin mitä se oli ennen. Tämä on tärkeää järjestölle itselleen, sillä jäsenillä on omaa työtään sekä Geneven toimisto että jäsenkirkot voivat sisäistää paremmin sen, mitä maailmanneuvosto tekee ja miten se toimii. Tästä näkökulmasta KMN on pystynyt selkiyttämään omaan ohjelmapolitiikkaansa. Paljon on kuitenkin vielä tehtävää. Useat ohjelmakokonaisuudet on järjestetty siten, että niiden sisältä löytyy vanhojen ohjelmien palasia, ainoastaan uudelleen järjestettyinä. Lisäksi on herännyt kysymys siitä, pystyikö Kirkkojen maailmanneuvosto lopulta karsimaan ohjelmastaan mitään pois. Ohjelmia on vähemmän kuin aiemmin, mutta onko työtä vähem-

män, jotta voitaisiin keskittyä olennaiseen? Tämän aika näyttää.

Suomalaisedustus voimissaan

Useissa ekumeenisissa järjestöissä puhutaan suomalaisten vahvasta esilläolosta. Kirkkojen maailmanneuvostossa suomalaiset eivät ole viime vuosina olleet hirvittävän näkyvästi esillä, vaikka pastori Mari Kinnunen (lut.) ja metropoliitta Ambrosius (ort.) edustivat suomalaisia kirkkoja edellisessä keskustelussa ja metropoliitta oli myös yleiskokouksen suunnittelukomiteassa. Porto Alegressa suomalaisten edustus keskustelussa kuitenkin tuplaantui. Keskuskomiteaan valittiin piispa Simo Peura ja vs. työalasihteeri Aaro Rytkönen Suomen evankelis-luterilaisesta kirkosta sekä isä Heikki Huttunen ja TM Outi Vasko Suomen ortodoksisesta kirkosta. Outi Vasko valittiin myös KMN:n eksekutiivikomiteaan.

Suomalaisten esiinnoisuus jatkui myös ensimmäisessä keskustelun kokouksessa. TM Outi Vasko valittiin historiallisen KMN:n nuorisokomission johtoon. Paikka on erittäin tärkeä, sillä nuoret kampanjoivat koko yleiskokouksen ajan nuorten aseman vahvistamisesta järjestössä. Nuorisokomissio on elin, jonka tarkoituksena on tuoda esiin sellaisia asioita, jotka koskettavat nuoria aikuisia ja joista heillä on erityistä asiantuntemusta.

Lisäksi keskustelun valitsi uudet komissiot. KM Riina Ngyuen (ort.) valittiin kasvatusasioiden komissioon ja TL Tuija Mannström (lut.) KMN:n ja helvuntailaisten väliseen dialogikomissioon.

Suomalaiset ihmiset Kirkkojen maailmanneuvostossa eivät vielä sinällään merkitse mitään. Tärkeää on se, miten näitä paikkoja on mahdollista hyödyntää. Tulevaisuudessa on tärkeää, miten informaatio kulkee kirkkojen sisällä ja kirkkojen välillä. Tämä on hyvin haastava kysymys. Lisäksi on tärkeää, miten kirkot suhtautuvat ekumeniaan ja ekumeeniseen liikkeeseen. Kirkot ovat Suomessa lähihistoriassa ottaneet ekumenian haasteet erittäin vakavasti. Hyvä näin. On huolehdittava, että kirkot jatkavat samalla linjalla. Nyt meillä on lisäksi erittäin hyvät mahdollisuudet vaikuttaa erityisesti Kirkkojen maailmanneuvoston sisällä. Toivon, että voimme yhdessä toimia käsinä ja jalkoina yhden Kristuksen ruumiin hyväksi.

TM Aaro Rytkönen toimi Suomen evankelis-luterilaisen kirkon delegaation sihteerinä ja työskentelee tällä hetkellä Kirkon ulkoasiainosastolla vs. työalasihteerinä. Hänet valittiin Porto Alegressa KMN:n keskustelun komiteaan.

Mutirão ja sen valmistelut Geneven näkökulmasta

Matti Peiponen

Kirkkojen suuriin kokouksiin ovat virallisten delegaattien lisäksi osallistuneet perinteisesti myös ekumenian ystävät. Mutirão ja sen edeltäjien esikuvana voidaan pitää Saksan kirkkopäivien "Mahdollisuuksien markkinoita", Markt der Möglichkeiten, jotka ovat vakiinnuttaneet paikkansa suurissa kansainvälisissä ekumeenisissa tapahtumissa. Porto Alegressa vastaava "tori" oli nimeltään Mutirão.

Mutirão-sana on peräisin Brasilian alkuperäiskansoilta. Se tarkoittaa paikkaa, jolle kokoonnutaan puhumaan yhteisistä asioista ja rakentamaan yhdessä jotain uutta. Suomenkielinen vastine olisi lähinnä "talkoot". Brasiliassa ihmiset voivat esimerkiksi maaseudun kylissä sanoa, että he "tekevät mutirão" kun rakentavat taloa talkoovoimin. Olennaisinta mutirãoissa on vapaaehtoisuus, yhteinen päämäärä ja yhteinen tekeminen.

Mutirão valmistelut

KMN:n historiassa Mutirão edeltäjä oli vuoden 1998 Hararen kokouksessa järjestetty Padare. Padarella KMN tarjosi mahdollisuuden ekumeenisille yhteistyökumppaneilleen työpajojen ja näyttelyiden järjestämiseen. Tuolloin Padare herätti paljon kiinnostusta, mutta sen toteutus sai osakseen kovaa kritiikkiä. KMN:n puolesta ei puututtu itse Padaren järjestämiseen: talo tarjosi tilan, jonne kaikki saivat tulla ja tarjota ohjelmaa miten halusivat. Lopputulos oli kaoottinen sekä käytännön järjestelyiltään että sisällöltään.

Tällä kertaa haluttiin Mutirão-ohjelmaa järjestää niin että Hararen epäkohdat vältettäisiin. Samalla asetettiin tavoitteeksi Mutirão:n nivominen tiiviisti yleiskokouksen kokonaisuuteen, jotta se värittäisi, sävyttäisi ja syventäisi yleiskokouksen työskentelyä ja aiheita. Jo varhain päätettiin, ettei Porto Alegressa oteltaisi ihmisiä virallisiin osallistujiin ja vierailijoihin. Kaikkia kiinnostuneita kutsuttaisiin tulemaan paikalle yleisko-

uksen osanottajina, joita siis olisivat yhtä lailla delegaattit kuin Mutirão-ohjelmaankin rekisteröityneet. Perusteluna oli, että kirkkojen välinen ekumeeninen perhe on laajempi kuin KMN:n jäsenkirkot, ja että tavalliset ekumenian ystävät sekä muut kirkkojen yhteistyöstä kiinnostuneet ovat tervetulleita yleiskokoukseen.

Mutirão-ohjelman valmisteluissa ohjat olivat KMN:n henkilökunnasta muodostetun työryhmän ja Latinalaisesta Amerikasta kootun komitean käsissä keuhasta 2005 alkaen. Jo alussa päätimme, että KMN:n tehtävänä olisi tarjota kirkkoille, ekumeenisille järjestöille, kirkkojen avustajajärjestöille ja muille yhteistyökumppaneille mahdollisuus ja tila tarjota ja toteuttaa ekumeniahenkistä ohjelmaa. Sisällöntuottaminen jätettiin kunkin omalle vastuulle, koska talon niukat henkilöstöresurssit eivät olisi riittäneet työpajojen ja näyttelyiden sisältöjen selvittämiseen tai avustamiseen niiden kokoamisessa. KMN:n puolesta annoimme työpajojen vetäjille vain metodisia ohjeita: ei pitkiä esitelmää vaan tilaa vapaalle keskustelulle. Sen verran kuitenkin kontrolloitiin, että kaikilla työpajan pitäjillä ja näyttelypanijoilla tuli olla kirkon tai ekumeenisen yhteistyökumppanin suositus. Tällä haluttiin karsia pois ne, joiden tarkoitusperät osallistumiseen olisivat olleet KMN:n linjan vastaisia tai yleiskokousta kyseenalaistavia.

Jo tässä vaiheessa toivottiin, etteivät Mutirão osanottajat pelkää esitelmää omaa kirkkoaan tai järjestöään, vaan että he toisivat esille teemoja ja projekteja, jotka liittyisivät yleiskokouksen teemaan "Jumala armossasi – muuta maailmaa".

Mutirão tavoitteeksi asetettiin, että se tarjoaisi paikan ja tilan reflektiolle, juhalle ja esittelylle. Jo alusta pitäen sovit-

tiin, että ohjelmassa painotettaisiin Latinalaisen Amerikan ja Karibian alueen kysymyksiä. Vilkasta osanottoa ja ohjelmatarjontaa toivottiin nimenomaan tältä alueelta.

Mutirão-ohjelma

Mutirão-ohjelma oli rakennettu niin, että tietyt kokonaisuudet toistuivat päivittäin ja että ohjelma tarjosi mahdollisuuden seurata yleiskokouksen täysistuntoja, jotka olivat avoimia yleisölle. Päivä alkoi kolmella rinnakkaisella raamattutunnilla, jotka kolme tiimiä – englannin-, espanjan ja portugalinkielinen – olivat valmistelleet ja joiden toteutuksesta ne vastasivat. Tunnit pidettiin suurissa auditorioissa samaan aikaan kuin delegaattitutkimat raamattua pienissä perheryhmissä. Raamattutyöskentelyissä käytettiin osallistuvia metodeja: draaman, kuvien, laulujen ja kerronnan avulla lähestyttiin tekstejä ja tarkasteltiin niitä yleiskokouksen teemojen valossa.

Raamattutuntien jälkeen ohjelmassa oli tarjolla ekumeenista kasvatusta, ecumenical formation. Luennoilla ja pienryhmissä valaistiin, mistä ekumeniassa on kysymys. Tätäkin lähestyttiin ihmisten omien ekumeenisten kokemusten kautta ja liitettiin niiden perusteella laajempiin kirkkojen yhteyttä koskeviin kysymyksiin.

Lounastauolla olivat tarjolla – maittavan ruuan lisäksi – "Bate-papo" -keskustelut, joissa oli läsnä vanhempi ekumenian veteraani ja nuorempi ekumeenikko. Itse seurasiin Bate-papoa, jossa Canterbury arkkipiispa Rowan Williams keskusteli nuoren indonesialaisen ekonomistin Peggy Mekelin kanssa maailman nykytilasta, tulevaisuudesta ja kirkkojen roolista muuttuvassa maailmassa.

Pitkin päivää kokoontuivat puolestaan työpajat, joita järjestettiin kaikkiaan noin 250. Koska työpajojen sisältö oli täysin toteuttajiensa käsissä, olivat ne myös toteuttajiensa näköisiä. Aiheet ja työskentelytavat vaihtelivat laidasta laitaan. Yhdessä pajassa oltiin syvennytty pohtimaan helluntalaisten osallistumista ekumeeniseen liikkeeseen. Naapurihuoneessa taas katsottiin videoita, joissa haastateltiin ihmiskaupan uhreja.

Työpajojen lisäksi lounastauolla esiintyivät kymmenet musiikki- ja tanssiryhmät eripuolilla laajaa yliopistokampusta. Esitykset autoivat kokousväkeä pääsemään brasilialaisiin tunnelmiin, sillä monta sambaryhmää ehti pyörähdellä ja rummuttaa kokousalueella kymmenen kokouspäivän aikana. Olimmekhan Brasilissa juuri ennen paaston aikaa eli sambakarnevaalien varsinaista sesonkia.

Mutirão-ohjelmassa oli myös näyttelyosasto, jonka järjestäminen oli minun vastuullani. Kaikkiaan osastolla oli 80 näyttelylepanijaa. Näyttelyn ehdoton vahvuus oli sen keskeinen sijainti; se kasattiin saman katon alle kuin yleiskokouksen päänäyttämö, istuntosali. Porto Alegren kokouksessa kukaan ei voinut välttää "eksymästä" näyttelyosastolle. Se näkyi erittäin hyvin ja kuului ajoittain liiankin kovaa. Näyttelyosastolla oli myös suomalaisia: Seurakuntien Lapsityön Keskuksen, Seurakuntaopiston Lapsityön Instituutin ja Kirkkohallituksen yhteinen koju, jolla esiteltiin Suomen evankelis-luterilaisen kirkon lapsi- ja nuorisotyötä. Paikalla olivat myös suomalais-afrikkalaisen CUAHA:n edustajat (Churches United Against HIV and AIDS in Eastern and Southern Africa), joka on HIV/AIDS-työhön keskittynyt yhteistyöhanke. Kirkon ulkomaanavun ChangeMaker-verkoston puolesta paikalla oli suomalaisia ja norjalaisia nuoria aktiiveja, jotka olivat kokeneita

kampanjajäimiä ja vannoutuneita maailman muuttajia.

Monta kokousta yhden kokouksen sisällä

Porto Alegressa pidettiin samaan aikaan monta yleiskokousta. Joku paikalla ollut kuvaili, että tämän kertainen kokous oli yhdistelmä "kirkolliskokousta" ja "kirkkopäivää". Joku toinen kertoi kokeneensa, että virallinen kokous oli yksi rengas ja Mutirão toinen rengas. Hänen mielestään, nämä renkaat olivat kiinni toisissaan. Ajoittain ne olivat lähes päällekkäiset, mutta hetimitään ne olivat kuin kaksi erillistä rengasta, mutta kuitenkin riippuivat toisistaan. Kokous osoitti, että kansalaisjärjestöjen ja yksittäisten kristittyjen osuus ekumeenisessa liikkeessä on tulevaisuudessa entistä tärkeämpi. (Näin mm. Kari Kopperi ja Kalevi Virtanen Porto Alegren kokouksen matkaraaportteissaan.)

Sekä valmisteluissa että paikan päällä Porto Alegressa tuli esille kysymys, mikä rooli Mutirãolla pitäisi olla suhteessa yleiskokouksen virallisiin keskusteluihin ja päätöksiin. Mielipiteet jakautuivat myös KMN:n henkilökunnan keskuudessa; jotkut olivat sitä mieltä, että Mutirão tavoitteena ei pitäisi olla vaikuttaa yleiskokoukseen, toisten mielestä puolestaan Mutirão äänen pitäisi päästä selvästi kuuluviin. Yleiskokouksen lähestyessä kävi kuitenkin ilmi, että Mutirão-ohjelman mahdollisuudet vaikuttaa viralliseen kokoukseen olisivat rajalliset. Ainoa konkreettinen kanava oli lopulta yleiskokouksen istuntosalin seinä, jolle koottiin yhteenvetoja työpajojen keskusteluista ja julkaistiin muuta materiaalia. Seinälle ilmestyi paljon kiinnostavaa tavaraa, mutta se hukkuu pisarana muutoinkin laajaan ilmoitusten, esitteiden ja ilmaisjakelumateriaalin

mereen. Sen sijaan viralliset kokous-edustajat osallistuivat ilahduttavan ahkerasti Mutirão-ohjelmaan, mikä oli varmaan omiaan edesauttamaan sitä, että myös "kansan ääni" pääsi ainakin "edustajiensa välityksellä" kuuluviin yleiskokouksen virallisissa asiakirjoissa. Yleiskokouksen virallisessa arvioinnissa on esitetty ajatus siitä, että seuraavassa yleiskokouksessa yksi täysistunto voisi olla omistettu Mutirãota vastaavan ohjelman raportointiin.

Myönteistä palautetta

Yleiskokouksen jälkeen kootun kokouspalautteen perusteella kävi ilmi, että Mutirão-ohjelma oli toteutukseltaan ja sisällöltään onnistunut. Alunperin Mutirão-ohjelman oli määrä olla yleiskokouksen "uloin rengas". Saadun palautteen perusteella voidaan kuitenkin väittää, että monille osanottajille Mutirão oli yleiskokouksen "ydin". Tämä on tietysti subjektiivinen mielipide, eivätkä virallisen kokouksen uuvuttamat delegaattit yhtyne varauksettomiin tähän arvioon.

Palautteen perusteella nousi myös KMN:n henkilökunnan pariin kysymys, millaisen yleiskokouksen ohjelmarakenteen pitäisi ylipäänsä olla. Monet nimittäin kokivat, että virallisen kokouksen temaattiset täysistunnot eivät olleet kovin onnistuneita. Perusongelmana oli, että niissä yritettiin puolestatoista tunnin sanoa jotain merkittävää niinkin vaikeista aiheista kuin taloudellinen globalisaatio tai kristillinen identiteetti. Kokonaisvaikutelma oli sekava. Puheenvuoroja oli liian paljon; ne olivat irrallisia, todistuspuheenvuoron omaisia; keskustelulle ei jäänyt aikaa. Mutirãoos-sa samoja teemoja pystyttiin lähestymään valikoidummin ja keskustelemaan, joten kokousväki saattoi tuntea

osallistuvansa aiheiden käsittelyyn eikä vaan kuuntelevansa passiivisesti muiden puheita. Kokouksen jälkeen Genevessä heitettiinkin ilmaan kysymys, josko temaattiset täysistunnot voisi toteuttaa tulevaisuudessa työpajoina, jolloin myös keskustelulle jäisi enemmän tilaa.

Mutirão merkittävin anti yleiskokoukselle oli ehdottomasti siinä, että se loi värikkään juhlan tuntua yliopistokampukselle. Mutirão ei kuitenkaan ollut pelkkä koriste, vaan se luotsasi yleiskokousta kohti sille asetettuja tavoitteita.

Mutirão jälkikauti

Mutirãolla ja sen edeltäjillä on varmasti myös oma erityinen tehtävänsä kirkkojen välisissä kokouksissa. Ekumeenisen liikkeen pirstaloitumisesta huolimatta vaikuttaa siltä, että monet kirkkojen työntekijät ja jäsenet osallistuvat innolla vierailijoina tällaisiin kokouksiin. Ovathan ne merkittävä alan katselmus tai kirkolliset messut siinä mielessä, että mielipiteitä, toimintaideoita, osoitteita ja puhelinnumeroita vaihdetaan ahkerasti. Monet kirkolliset avustajajärjestöt olivatkin lähettäneet väkeä Porto Alegreen juuri "hengaillemaan käytävillä" ja tapaillemaan ihmisiä, mikä on nykymaailmassa usein paljon tehokkaampi verkostoitumisen ja yhteyksien luomisen muoto kuin puuduttava istuminen kokouksaleissa.

Miten Mutirão sitten vaikutti ekumeeniseen liikkeeseen? Aikakin Mutirão tarjosi ainoaltautuisen tilaisuuden Brasilian ja Latinalaisen Amerikan kirkkoille ja ekumeenisille järjestöille esitellä itseään sekä omaa työtään ja näin tehdä itseään näkyvämmiksi kirkkojen maailmankartalla. Tämä paikallisten kirkkojen mukanaolo oli hyvin tärkeä ulottuvuus kaikissa Mutirão tapahtumissa; se näkyi

sekä paikallisten osallistujien määrässä että siinä innossa, millä paikalliset vastuhenkilöt rakensivat tai tässä tapauksessa "tekivät" Mutiräötä Geneven väen kanssa. Vaikutti siltä, että Latinalaisessa Amerikassa oltiin todella ylpeitä siitä, että KMN:n yleiskokous pidettiin ensimmäistä kertaa heidän mantereellaan. Heille oli myös tärkeää, että paikallisilla ihmisillä oli mahdollisuus osallistua ja tuoda oman panoksensa kokouksen ohjelmaan. Latinalainen Amerikka saikin luonnollisesti merkittävän osan sekä virallisessa yleiskokouksen ohjelmassa että etenkin Mutiräössä.

Toisaalta Mutiräo muistutti siitä, kuinka kirjava ja värikäs kristillisten kirkkojen perhe maailmassa on: kirjava sekä myönteisessä että kriittisessä mielessä. Varmasti Mutiräo vahvisti sitä käsitystä, että ekumeenisessa liikkeessä tarvitaan areenoja ja foorumeja, joilla erilaiset näkemykset voidaan tuoda esille ja – jos hyvin käy – nämä näkemykset pääset keskusteluun toistensa, myös vastakaisten näkemysten kanssa. Porto Alegren Mutiräötä ei ollut rakennettu niin, että tällaista keskustelua olisi tarkoituksellisesti edistetty. Siihen ei KMN:n rajallinen kapasiteetti olisi riittänyt. Epäilemättä vuoropuhelua ja väittelyä syntyi itse työpajoissa ja näyttelyalueella. Jotta tämä oli mahdollista, pyrimme Genevessä ennen kokousta tarjoamaan tilaa kaikille, emmekä karsineet kipeitä tai ristiriitojakaan herättäviä teemoja pois. Yllättävää meille järjestäjille oli kuitenkin se, miten vaikeaa oli saada osallistujia toteuttamaan joitakin työpajoja yhdessä. Yleensä meidän yrityksemme saattaa saman alan toimijoita yhteen jäivät tuloksettomiksi. Esimerkiksi HIV/AIDS-aiheisia työpajoja tarjottiin useampia kymmeniä. Ajan- ja tilanpuutteen vuoksi vain 15 mahtui lopulliseen ohjelmaan. Yritimme saada yhdistettyä

monia ulkopuolelle jääneitä tähän 15 työpajan joukkoon. Yleensä "valittujen" vastaus oli kielteinen: "meidän työpajamme näkökulma HIV/AIDS-kysymykseen on erikoistunut; toteutamme sen mieluiten yksin!" Genevessä päivittelimme, että kyllä ekumeeniselle liikkeelle vielä riittää töitä ennen kuin kristityt yhdistyvät!

Kolmanneksi Mutiräo herätti jo pitempään ekumeenisessa liikkeessä kytenneen kysymyksen siitä, mikä on yksittäisten kirkkojen jäsenten, kristillisten järjestöjen, ekumeenisten verkostojen ja "tavallisen kansan" rooli kirkkojen välisen yhteyden vahvistamisessa ja ykseyden edistämässä. Mitä tapahtuu kirkkojen ylätasolla ja miten se suhteutuu siihen, mitä kansojen syvät rivit ajattelevat? Porto Alegressa virallinen yleiskokous ja Mutiräo elivät toiseksi tästä eri tasojen välistä jännitettä ja dialektiikkaa. Välillä kansa ilmaisi turhautumistaan ja kärsimättömyyttään, kun virallinen kokous tuntui niin kovin jäykältä ja muodolliselta. Välillä puolestaan virallinen kokous valitti, että Mutiräon kautta yritetään vaikuttaa yleiskokouksen päätöksiin lobbailemalla ja meluamalla. Porto Alegressa tämä dialektiikka ei kuitenkaan kärjistynyt vaan toimi ennemminkin tarpeellisenä suolana ja hyvien keskustelujen höystäjänä.

Matti Peiponen on Kirkkojen maailmanneuvoston Eurooppa-sihtööri, joka kuului yleiskokouksen Mutiräo-ohjelmaa valmistelleeseen työryhmään Genevessä ja vastasi Mutiräon näyttelyosastosta.

Poissa silmistä, poissa mielestä?

Johannes Ijäs

"Yhteisö, joka ei näy viestimissä, on vaarassa kadota ihmisten tajunnasta ja todellisuudesta. Mitä näkyvämmän ja selkeämmän kirkon todellisuudentulkinta on esillä julkisuudessa, sitä paremmat mahdollisuudet ihmisillä on löytää kristillisen uskon mukaisia vaihtoehtoja elämälleen." Sitaatti on Suomen evankelis-luterilaisen kirkon viestintästrategiasta 2004–2010. Journalistina pohtii, mikä on ekumeenisen liikkeen ja sen yleiskokousten huomioarvo nykyisin eri maiden joukkotiedotusvälineissä? Voisiko se olla nykyistä parempi? Kuinka hyvin Kirkkojen maailmanneuvoston yleiskokouksen päätökset ja polttavimmat keskustelunaiheet ylittävät uutiskynnyksen? "Poissa silmistä, poissa mielestä." Päteekö sanonta ekumeeniseen liikkeeseen?

Kun lehtitoimittaja lähtee ekumeeniseen yleiskokoukseen, hän pyrkii paneutumaan paitsi agendalla oleviin aiheisiin mutta myös muun muassa selvittämään, keitä ja mistä taustoista olevia henkilöitä kokouksessa on paikalla. Keiden kautta voisi lähestyä jotakin mielenkiintois-

ta ja polttavaa aihetta – jonka ei suinkaan tarvitse liittyä välttämättä ekumeeniseen. Missä päin maailmaa on juuri tapahtunut tai on tapahtumassa jotakin huomionarvoista?

Journalisti lähtee etsimään kokouksesta kuin kokouksesta sen kiinnostavimpia uutisaiheita. Hänen tehtävänsä ei ole tiedottaa kokouksen kulusta ja sen jokaisesta "tärkeästä" yksityiskohdasta. Hänen työnsä olisi kuitenkin nostaa sen kaikkein tärkeimmät ja journalistisen tuotteen kuluttajien kannalta mielenkiintoiset uutiset tapetille. Mikä tulee ihmisistä, seurakuntalaista lähelle? Tämän lisäksi paikan päällä on mahdollisuus tehdä esimerkiksi henkilöhaastatteluja ja temaattisia, syventäviä artikkeleja.

Kirkkoliittojen yleiskokoukset ovat journalistisen työn kannalta mielenkiintoisia etenkin siksi, että miltei "koko maailma" on kokouspaikalla läsnä. Eri maiden ja kirkkojen edustajia sekä johtohenkilöitä sekä eri ekumeenisten järjestöjen intressitahoja on vaivatonta tavoittaa paikan päältä. Mausteena ovat usein kut-

suvieraat vaikkapa kansalaisjärjestöistä tai valtionhallinnosta. Toimittaja voi onnistuessaan luoda yhteyksiä, jotka voivat olla kullannarvoisia myöhemmin.

Sen sijaan yleiskokouksessa saavutetut ekumeeniset edistysaskeleet näyttävät journalistisen tuotteen kuluttajien eli lehden lukijoiden kannalta usein perin mitättömiltä. Suurten otsikoiden repimiseen tarvittaisiinkin monta kertaa ainoan osan hyvää mielikuvitusta. Miten kirjoittaa artikkeli tai vaikkapa työstää radiojuttu, joka avautuu muillekin kuin ekumeniaa tunteville ja sitä harrastaville? Voi olla, että usein edes kirkollisessa lehdessä ekumeniaa käsittelevän artikkelin huomioarvo ei ole kovin suuri – vaikka ekumenian ystävänä tätä kovasti toivoisi. Ekumenian edistysaskeleiden vaikutukset "tavallisen seurakuntalaisen" elämäänsä voivat olla kuin huomaamaton hipaisu nukkuvan lapsen poskipäille. Miten välittää lukijoille, että pikkuhiljaa nuo sipaisut voivat alkaa tuntua silittelyltä ja jopa halauksilta, kun kirkot oikeasti pääsevät kantamaan työnsä hedelmiä ja niiden jäsenet lähestyvät toisiaan. Esimerkiksi Brittein saarten anglikaaneja ja Pohjolan luterilaisia yhdistävä Porvoon sopimus ovat parin viime vuosikymmenen aikana tuoneet ekumeniaa lähemmäs seurakuntalaisia. Niiden konkreettisuuden vuoksi teemoista on ollut myös helppo kirjoittaa ymmärrettävästi.

Noin seitsemän vuoden välein järjestettävä Kirkkojen maailmanneuvoston yleiskokous on kiistatta koko ekumeenisen liikkeen merkittävin yksittäinen tapahtuma. Tämä tarkoittaa sitä, että kokouksen journalistisesta huomioarvosta voi päätellä paljolti myös, millaista kiinnostusta ekumenia maailmalla nauttii. Kirkkojen maailmanneuvosto ilmoittaa käyttävänsä viestintään (communicati-

on) noin kymmenesosan budjetistaan. Paikan päällä yleiskokouksessa KMN:n tiedotustoiminta toimi pienellä tiedotustyöntekijöiden ryhmällä järjestettynä jopa hämmäntävän hyvin. Järjestettyihin tiedotustilaisuuksiin oli saatu haalittua keskeisiä henkilöitä ja tiedotustilaisuuksien teemat syvensivät ja laajensivat yleiskokouksen näkökulmia. KMN:n tiedotustoimintaa täydensi vähin resurssein toimiva, mutta erinomaista ekumeenista journalismia internet-sivuilleen tuottava ekumeenisten kirkkoliittojen tukema ekumeeninen uutistoimisto ENI (Ecumenical News International). Uutistoimisto ENI:n sivuilla on melko usein kiinnostavia uutisia, joista olisi varmasti iloa suomalaisille päivälehdillekin, mikäli ne palvelun löytäisivät.

Porto Alegreassa yleiskokoukseen osallistujat olivat valtaosaltaan, heidän tärkeää työtään mitenkään väheksymättä, kirkkojen tiedotustyössä toimivia henkilöitä. Journalisteja paikalle oli saatu houkuteltua huomattavan vähän, puhumattakaan siitä, että paikalla olisi ollut juuri havaittavissa esimerkiksi eurooppalaisten laatulehtien toimittajia tai muiden tiedotusvälineiden edustajia. Brasilian presidentin Luiz Inacio Lula da Silvan vierailu yleiskokouksessa oli niistä harvoja piikkejä, jotka todennäköisesti ylittivät, lienee kuitenkin lähinnä vain Brasilian paikallisessa mediassa, uutiskynnyksen. Myös arkkipiispa Desmond Tutun vierailu paikan päällä toi kokoushalliin journalisteja. Kiinnostavat henkilöt vetävät tiedotusvälineitä paikalle. Heihin kannattaisi siinäkin mielessä ekumeenisissa kokouksissa panostaa.

"Pois silmistä on pois mielestä."

Ekumeenisissa liikkeessä on epäilemättä yhä vakavammin pohdittava, miten

tärkeisiin kokouksiin saataisiin median edustajia paikalle, so. miten ekumeniaa saataisiin vietyä "tavallisten" ihmisten luokse. Kenen vastuulla ovat ekumeenisen liikkeen mediayhteydet, KMN:n Geneven toimiston, paikallisten kirkkojen vai esimerkiksi ekumeenisten järjestöjen?

Kristillis-yhteiskunnallisen viikkosanomalehti Kotimaan toimittajana allekirjoittanut oli todennäköisesti ainoa printtimedian edustaja Kirkkojen maailmanneuvoston yleiskokouksessa Suomesta. Muut lehdet eivät uhranneet kokoukselle palstamillimeetrejä. Voisiko yleiskokouksesta tiedottamista paikalliselle, suomalaiselle medialle parantaa? Kenen tehtävä ja vastuu se on ja miten se tulisi hoitaa? Tähän kannattaisi suomalais-sakin kirkkoissa ja ekumeenisissa järjestöissä kiinnittää entistä enemmän huomiota. (Puhelin käteen ja infoa ja kysymystä siitä, että huippumielenkiintoinen kokous on alkamassa ja aikooko tiedotusvälineenne missata asian!) Vai onko vain niin, että kokouksen vähäinen mediakiinnostavuus estää sen pääsyn eteteriin ja kokouksesta tiedottamisen siemenet putoavat kovaan maahan? Tuskin kuitenkaan, onhan esimerkiksi uskonnon yleinen huomioarvo ollut viimeaikaisten maailmanpoliittisten tapahtumien vuoksi kasvussa. Kristilliset kirkot ja eri uskonnot tarvitsevat kipeästi tietoa toisistaan, ihmiset tarvitsevat tietoa eri kulttuureista ja uskonnoista aikana, jolloin maailma on enemmän yhtä kuin milloinkaan aikaisemmin. Tästä näkökulmasta ekumeenisen yleiskokouksen olettaisi kiinnostavan tiedotusvälineitä nykyistä laajemmin.

Yleiskokouksen kiistämättä vähäisen medianäkyvyyden huomioon ottaen, Porto Alegren kokousosanottajien kesken vallitsi hämmäntävä itsetyytyväi-

syys. Tästä kielii ennen kaikkea se, ettei kokouksen täysistunnossa käyty käytännössä minkäänlaista keskustelua viestinnästä, viestintäteknologiasta tai joukkotiedotusvälineistä. KMN:n pääsihteeri Samuel Kobian ja kokouksen ohjelma-komitean raporteissa on minimaaliset maininnat teemasta, muttei lainkaan pohdintaa tai analyysia. Muissa yleiskokousistuntojen asiakirjoista sen sijaan aiheisiin ei kajota. Paitsi huoli medianäkyvyydestä ja ekumenian eteenpäinviemisestä, viestintäkeskustelulle olisi antanut Porto Alegreassa aihetta vaikkapa se, että eri maissa ja kirkkoissa viestintä- ja teknologiresurssit ovat yhä kovin erilaiset ja epätasaiset. Kirkkojen maailmanneuvoston uusi keskuskomitea kuitenkin käynee tarvittavaa keskustelua teemoista. Genevessä todennäköisesti summataan myös se, miten yleiskokous onnistui saavuttamaan medianäkyvyyttä.

Raine Haikarainen on tutkinut väitöskirjassaan *Informaatiosta kommunikaatioon – Ekumeeninen keskustelu viestinnästä 1948–2000* sitä, miten kristilliset kirkot ja ekumeeninen liike ovat reagoineet joukkoviestinnän kehitykseen. Viestintäkeskustelu on hänen mukaansa ollut paikoin vilkastakin, mutta 1990-luvulta lähtien ekumeeniset viestintäkeskustelijat ovat olleet vähän kiinnostuneita modernin informaatioyhteiskunnan syntyyn liittyvistä kysymyksistä. Haikarainen puhuu tässä yhteydessä "teknohämmentyksestä", mutta toteaa kuitenkin rohkaisevasti, että vuosituhannen lopulla oli havaittavissa merkkejä viestintäteknologisten kysymysten pohdinnan palaamisesta ekumeenisten yleiskokousten listoille. Kuitenkin, ainakin Porto Alegreassa näytti siltä, etteivät viestintäteknologiaan ja viestintään yleensä liittyvät kysymykset olleet tehneet ainakaan laajamittaista paluuta kiinnostavien ai-

heiden listalle. Teknologisen osaamisen ja mediakulutuksen kuten vaikkapa leh-
tien lukemisen kärkimaana suomalaisilla
kirkkojen edustajilla olisi hyvät mahdol-
lisuudet kulkea tämän keskustelun etu-
nenässä.

Onko ekumenia tylsää ja epäkiinnostavaa ja onko siitä uutisoiminen mielekäs-
tä? Joskus on, joskus ei. Kyse on siitä,
että journalistisessa työssä on yritettävä
löytää asiaan oikeat asioiden tarkastelu-
tavat. Ennen kaikkea journalistin olisi
koetettava pitää kirkkaana mielessään
lukijan, kohderyhmän kasvot. Kenelle
journalistinen tuote on tarkoitettu? Mi-
ten se tulee mahdollisimman lähelle ih-
misen arkea ja elämää? Mitä esimerkik-
si jokin tietty ekumeeninen päätös tar-
koittaa "tavallisen seurakuntalaisen"

kannalta. Millä tavalla jokin kirkko tai
kirkkokunta tuli kenties yhden askelen
lähemmäksi suomalaista kristittyä ja jon-
kin kirkkokunnan edustajaa. Käytännös-
sä journalistisessa työssä kamppaillaan
aivan saman tärkeän kysymyksen kans-
sa kuin ekumeniassa yleensä ja pohjim-
miltaan. Eli miten pääsisimme toinen
toistamme lähemmäksi.

...

Johannes Ijäs työskentelee Kotimaa-leh-
dessä uutispäällikkönä. Hän osallistui
Porto Alegren KMN:n yleiskokoukseen
toimittajana. Ijäs on myös Suomen evan-
gelis-luterilaisen kirkon edustaja Suo-
men ekumeenisessa neuvostossa.

Erilainen samanlainen yleiskokous

Kaisa Aitlahti ja Aaro Rytönen

Kirkot ympäri maailmaa odottivat Kirk-
kojen maailmanneuvoston IX yleiskoko-
ukselta paljon. Vuosituhannen vaihteen
molemmiin puoliin tehty työ ja päätökset
merkitsivät koko järjestön toiminnan,
päättökentekotavan ja jumalanpalvelus-
elämän muutosta. Kaiken tämän oli tar-
koitus näkyä yleiskokouksen toiminnas-
sa, rakenteessa ja päätöksissä. Vaikka
vasta tulevaisuus osoittaa lopullisesti,
oliko Porto Alegren yleiskokous uuden
alku, lopun alkua vai samaa vanhaa, niin
kokousta on jo nyt mahdollista arvioida
sen tuloksista ja päätöksistä käsin.

Käsiteltäessä yleiskokousta sen asiako-
konaisuuksista käsin, voidaan kokous
määritellä melko perinteiseksi suuren
kirkkoliiton yleiskokoukseksi. Yleisko-
kouksen asialistalla oli käsiteltävänä
paljon laajoja asiakirjoja ja asiakokonai-
suuksia. Monet asioista olivat senkalta-
isia, että niiden käsittelemiseen tarvittiin
erityistä asiantuntemusta ja taustatyön
huolellista tuntemusta. Kokoussalissa ei
käyty pitkiä keskusteluita, vaan monet
asiat tuotiin esiteltäviksi, niistä annettiin
muutamia kommentteja ja tämän jälkeen

asiat vietiin uudelleen valmisteltaviksi.
Tämä tuominen ja vieminen oli osaltaan
hieman turhauttavaa, sillä kommentointi
olisi voinut tapahtua myös ennen yleis-
kokousta, jolloin yleiskokouksen aikaa
olisi voitu käyttää kärkiteemojen työ-
tämiseen. Asioiden moninaisuus myös
herätti kysymyksen, osaanmeko todel-
la priorisoida, mitä 2000-luvun ekume-
niassa on yritetty korostaa. Samalla on
pohdittava, mikä on harvoin kokoontu-
van yleiskokouksen merkitys ja erityi-
santi ekumeenisessa toiminnassa. Uu-
denlainen toimintatapa laajojen asiako-
konaisuuksien käsittelyyn voisi olla pää-
tösten hajauttaminen KMN:n komissi-
oihin ja vahvemman yhteistyön tekemi-
nen ekumeenisten organisaatioiden
kanssa ennen yleiskokousta. Tällä taval-
la kirkkojen äänestä yleiskokouksessa
voisi muodostua merkityksellisempi kär-
kiteemoihin liittyen.

Yleiskokous tuotti suuren määrän lop-
pulausuntoja eri sisältöalueisiin liittyen,
mikä on myös perinteinen yleiskokous-
käytäntö. Monien lausuntojen rakenne
tai linjat olivat jo ennen yleiskokousta

tiedossa. Tämän hieman keinotekoisien työtavan perusteella voidaan pohtia, mikä merkitys suuren yleiskokouksen koollekutsumisella on ja tulisiko kirkkojen vaikuttavuuden näkökulmasta kokouksen rakennetta muuttaa toisen luonteiseksi. Sävyiltään yleiskokouksen loppulausunnot olivat myös melko yleisiä mikä herättää kysymyksen, muuttavako lausunnot lainkaan maailmanneuvoston toimintaa ja jäsenkirkkojen ajattelua. Yleiskokouksen nykyisessä toimintakulttuurissa, joka suoltaa paljon yleisluonteisia raportteja, on vaikeaa saada otetta neuvoston toiminnasta tai poimia ekumeenisen toiminnan sisällöllisiä kärkiä.

Loppulausuntojen käsittelyssä konsensusperiaate sai kuitenkin aikaan uudenlaisen vuorovaikutteisen ja oman kirkon kantaa ilmaisevan mahdollisuuden päätöksentekoon. Konsensus toteutui yleensä valmistelevala työn pohjalta. Ne muutokset, jotka päätöksenteihin tehtiin konsensuksella, olivat pieniä eivätkä merkittäviä periaatteellisia linjauksia. Näihin pieniin muutoksiin yleiskokousdelegaattien olikin kokoussalissa helpompi ottaa kantaa ilmaisten lämpimät tai negatiiviset ajatuksensa siitä kohtaan. Isommat periaatteelliset muutosehdotukset jäivät enintään huomioiksi tai niitä ei otettu laajempaan yhteiseen käsittelyyn. Konsensuspäättöksenteko antaa nimittäin kokoukselle ja sen puheenjohtajalle mahdollisuuden myös sivuuttaa yksittäinen mielipide ja todeta, että mielipide on "kuultu, mutta nyt mennään eteenpäin". Konsensus siis antoi kaikille jäsenkirkkoille mahdollisuuden ilmaista mielipiteensä, mutta samalla menetelmä antoi puheenjohtajille vallan linjata käsiteltävät asiat tietynsuuntaisiksi. Kokonaisuudessaan konsensus-periaate on mallina mielenkiintoinen. Toiveena on,

että malli auttaa kirkkoja ottamaan yhdessä askelia kohti näkyvää ykseyttä.

Ennen yleiskokousta kokousta markkinoitiin nuorten osallistumis- ja vaikutusmahdollisuuksiin painottavana yleiskokouksena. Suomen evankelis-luterilainen kirkko otti tämän painotuksen toisissaan ja delegaattien valintahetkellä kolme neljästä kirkon yleiskokousdelegaattista oli nuoria so. alle 30-vuotiaita. Tämä valintapäätös herätti iloa ja innostusta kirkon nuorissa ekumeenisissa toimijoissa ja sai aikaan uudenlaisen yleiskokouksen valmistautumistavan. Nuoret delegaattit järjestivät kaikille avoimia "ReFi"-keskusteluittoja (Regofiguration process in Finland) joiden sisältönä oli keskustella yhdessä KMN:n merkityksestä ja yleiskokouksen keskeisistä aihepiireistä sekä kuulla nuorten mielipiteitä aihekokonaisuuksiin liittyen. Tarkoituksena oli, että nuoret lähettävät ja valmistavat delegaatteja yleiskokoukseen omien mielipiteidensä jakamisen kautta. Perinteisesti Suomen kirkkoissa yleiskokoukseen liittyvää keskustelua on käyty vain delegaatioiden sisällä ja välillä. Uudella keskustelevalammalla valmistautumistavalla delegaattit valmentuivat tehtävänsä, mutta samalla tieto ja osallisuus kokouksesta jakautui laajemmalle asioista kiinnostuneiden ryhmälle.

Toinen uusi vuorovaikutteinen ja kokouksesta tiedottava toimintatapa oli nuorten yleiskokousoosallistujien päivittäin kirjoittama verkkopäiväkirja. Tällä tavalla Suomessa pystyttiin uudella tavalla seuraamaan yleiskokouksen päätöksentekoa, tapahtumia ja delegaattien kokemuksia kokouksesta. Valmistautumisprosessissa myös havaittiin, että kirkkojen on tärkeää sitouttaa uutta nuorta teologi- ja maallikkosukupolvea eku-

meeniseen toimintaan sekä paikallisella että kansainvälisellä tasolla.

Pääsihteeri Kobian viesti yleiskokouksen valmistautumisprosessissa oli selkeä. Yleiskokouksen tulisi olla "nuorin" yleiskokous KMN:n historiassa. Toiveesta huolimatta yleiskokouksessa nuoria delegaatteja ei ollut prosentuaalisesti juuri enempää kuin muutamassa aiemmassa yleiskokouksessa. Sen sijaan Mutiraon osallistujajoukossa oli mukana paljon nuoria. Keskeiseksi kysymykseksi näin muodostui, nousiko nuorten vahva ääni Mutiraolta kuuluviin yleiskokouksen lopputuloksissa ja kohtasivatko erilaisten ihmisten ajatukset kokouksen aikana. Nuoret saivat esimerkiksi osallistua kokouksen aikana järjestettyihin ekumeenisin keskusteluihin ja joissain keskusteluissa nuoret olivat hyvin aktiivisia ja vaikuttivat ryhmän lopputuloksiin.

Sen sijaan ryhmään, joka käsitteli kysymystä nuorten roolista ekumeenisessa liikkeessä, osallistui pelkästään nuoria. Ryhmään oli ilmoittautunut myös iältään vanhempia ihmisiä, mutta keskustelutilanteeseen he eivät tulleet paikalle. Kun nuoria koskevaan keskusteluun osallistui vain nuoria, se vaikutti luonnollisesti ryhmän dynamiikkaan. Ei ole sisällöllisesti rakentavaa, että nuoret puhuvat keskenään nuorista ja nuorten roolista. Nuoriin liittyvän keskustelun tulisi olla sekä sisällöllisesti rikasta että sukupolvien rajat ylittävää. Sama kysymys nousi esiin myös keskusteluteeman paikkoja jaettaessa. Osa nuorista protestoi kovaäänisesti, osa äänettömästi, nuorten välejä määrää keskusteluteemassa. Jälleen nuoret puhuivat keskenään nuorista. Tähän keskusteluun oli erittäin vaikeaa saada mukaan vanhempia ihmisiä.

Nuorisoasian esiin nostamisesta on myös tulossa perinne, joka saattaa olla menettämässä merkityksellisuytään vääränlaisten lähestymistapojen vuoksi. Nuorten tulisi nuorisoasian sijaan alkaa aktiivisemmin vaikuttamaan heitä kiinnostavissa ekumeenisen liikkeen sisällöllisissä teemoissa. Havaittavissa on, että nykynuoret eivät ole enää motivoituneita ja lähtökohdiltaan niin yhtenäinen joukko kuin aikaisemmin ekumeeniseen toimintaan osallistuneet. Toinen huolestuttava havainto on, että nykyisen nuoren ekumeenisen sukupolven keskusteluissa ei aina ole ohjaavana lähtökohdana teologia tai ekumeeninen teologia, vaan keskustelua käydään rakenteista, sosiaalisista ongelmista ja maailman nopeasta muuttumisesta nostamatta riittävän vahvasti esiin niihin liittyviä teologisia perusteita ja lähtökohkia. Usein syvälliset teologiset keskustelut yleensäkin jäävät taka-alalle. Tämä ei tosin ole ongelma vain nuorten parissa, vaan koskee koko KMN:n toimintaa. Ellei KMN:n toiminnan perustana ole teologiaa, keskustelusta ja toiminnasta puuttuu ydin ja se jää pinnalliseksi.

Myös jumalanpalveluselämän uudistaminen oli yksi yleiskokouksen tavoitteista. Yleiskokouksen aikatauluissa ja sisällöissä hengellisyys ja rukouselämä saivat sijaa ehkä enemmän kuin aiemmissa kokouksissa. Myös yleiskokouksen loppusanoma tehtiin rukouksen muotoon. Tämä kaikki heijasti yleiskokouksen rukoilevaa luonnetta, joka kumpusi kokouksen rukousmuotoisen teeman "God, in Your Grace, Transform the World" sisällöstä. Rukousta käytettiin paljon kokouksessa "tehokeinona". Sen avulla haluttiin ennen kaikkea korostaa Jumalan kaikkivaltuutta. Rukouksen avulla yleiskokous kääntyi Jumalan puoleen pyytäen muutosta maailmaan. Esi-

merkiksi globaalia taloudellista epäoikeudenmukaisuutta käsitellyt AGAPE-kutsu sisälsi rukouksen.

Yhteinen rukous on kuitenkin yksi kippupisteistä edelleen, kun ekumeenisista kokoontumisista mennään paikalliselle tasolle. Sen vuoksi ekumeenisten kokoontumisten rukouselämän valmistelu vaatii huolellisuutta, jotta osallistujat voivat viedä hyviä ja esimerkillisiä kokemuksia paikalliselle tasolle. Yleiskokouksessa rukous muodostui välillä eräänlaiseksi tehokeinoksi, ja voikin kysyä, turvaututtiinko laadun sijaan määrään. Rukoukseen ja jumalanpalvelukseen liittyä asioita on käsitelty paljon viime aikoina, joten olisi toivottavaa, että tämä hedelmällinen keskustelu tuotaisiin käytäntöön.

Porto Alegren yleiskokouksessa oli läsnä paljon sellaisia osallistujia, jotka eivät olleet kirkkojen delegaatteja tai virallisia edustajia. Esimerkiksi yleiskokouksen noin 40 osallistujan suomalaisjoukosta vain seitsemän oli delegaatteja ja muut joko Mutiraon ohjelmaan osallistujia tai kokouksen työntekijöitä. Mutiraon ohjelma mahdollisti erilaisten ekumeenisten tai kristillisten ryhmien ja yksilöiden osallistumisen kokoukseen, heidän toimintaansa esittelyyn ja heille tärkeistä asioista puhumiseen.

Mutiraon osuus tässä yleiskokouksessa laajensi siis ekumeenisten sidosryhmien osallisuutta maailmanneuvostosta ja sen piirissä tapahtuvasta keskustelusta. Mutiraon näyttelyosasto oli myös fyysisesti kokoussalin lähellä ja näin delegaateilla oli luonteva mahdollisuus tutustua Mutiraon keskusteluryhmiin, osallistujiin ja näyttelyasetteihin, mikä myös rikoi perinteistä yleiskokoukseen liittyvää osallistujien hierarkiaa. Porto Alegren yleiskokouksessa Mutiraon organisoimi-

seen ja sisältöön oli siis panostettu uudella tavalla ja tämä panos ilmeni ekumeenisen liikkeen laajempaan ymmärryksenä, ajankohtaisten kirkollisten painotusten näkymisenä ja vuorovaikutuksellisuutena oppimiskokemuksina. Samalla kehittämishaasteeksi muodostui, miten Mutirao-tyyppiseen ohjelmaan ja siinä käytyjen merkityksellisten keskustelujen sisältö välittyy todella kokouksen päätöksentekijöille ja päätöksiin sisältöön ilmaisemaan yleiskokouksen kokonaisuuden luonnetta sekä linjaamaan neuvoston sisällöllistä toimintaa yleiskokouksen jälkeen.

Yhteinen kokemuksemme Porto Alegren yleiskokouksesta oli, että kokous muodostui suureksi ekumeeniseksi juhlaaksi. Yleiskokous juhlisti osaltaan lähes 60-vuotista kirkkoliittoa ja juhlatuonne tuli esiin osallistujien näkökulmasta maailmanlaajan kristikunnan yhteisessä kohtaamisessa, vuorovaikutuksessa ja rukouksessa. Yleiskokouksessa saattoi myös kuulla kyynisemmiltä kokouksen osallistujilta ajatuksen Porto Alegren yleiskokouksesta KMN:n "päättäjäjuhla" tai hautajaisina, kun huomioitiin järjestön vaikea taloudellinen tilanne ja toiminnan supistaminen.

Emme usko, että Kirkkojen maailmanneuvosto tai ekumeeninen liike on kuolemassa. Yleiskokouksessa jäimme kuitenkin kaipaamaan visioivaa johtamista ja rehellistä keskustelua ekumeenisen liikkeen tulevaisuudesta. Jos KMN ei ota vahvaa roolia ekumeenisen liikkeen päämäärien uudelleenmäärittelyssä, konkretisoinnissa ja tavoittelussa, se menettää tulevaisuudessa merkitystään kirkkojen piirissä. Kokouksessa puhuttiin paljon muutoksesta ja sen tarpeellisuudesta, mutta epäselväksi jäi, mitä muutoksella konkreettisesti tarkoitetaan.

Viime vuosina KMN:n piirissä on keskusteltu paljon tiiviimmistä yhteistyöistä sekä Roomalaiskatolisen kirkon että helluntailaisten kanssa. Laajentunut kristillinen kirkkoperhe ja ykseyden tavoittelu neuvoston ulkopuolisten kirkkojen kanssa ei juuri näkynyt yleiskokouksessa. Helluntailiike ja laajeneva karismaattisuus olivat melko näkymättömiä kokouksen sisällöissä ja toteutuksessa. Kun vuoropuhelua Roomalaiskatolisen kirkon ja helluntailiikkeen kanssa aletaan käydä entistä aktiivisemmin, on sen tuotava myös uusia sisällöllisiä painotuksia KMN:n toimintaan.

Koimme hämmäntävänä sen, ettei pyrkimystä ehtoollisyhteyteen mainittu yleiskokouksessa juuri missään yhteydessä. Ehtoollinen oli yleiskokouksessa selkeästi eri kirkkokuntien oma asia, josta ei sen suuremmin puhuttu eikä kirkkojen ehtoollispalveluksista juuri edes mainostettu. Yhteyttä hiertävä ehtoollis-

asia pysyi piilossa, jottei juhlatuonne olisi rikkoutunut kipeillä ja erottavilla keskusteluilla. Tulevaisuudessa juuri konsensus-periaatteen avulla kirkkokuntien on pystyttävä puhumaan myös sellaisista asioista, jotka vielä erottavat kristittyjä toisistaan, sekä luomaan opetuksellisia tilanteita toisten perinteeseen tutustumiseen.

Yleiskokous antoi melko realistisen kuvan aikamme tilanteesta kirkkoissa, ekumeniassa ja teologiassa. Kristityt ympäri maailmaa toimivat aktiivisesti eri asioiden puolesta, mutta niiden yhdistäminen näkyväksi yhteydeksi ei ole helppoa. Toivomme, että tämä Reseptio välittää kokemuksia ekumeenisesta toiminnasta maailmalla ja haastaa meidät vireään toimintaan paikallisella tasolla. Ekumenia on kirkkojen lähentymisen lisäksi kristittyjen kohtaamista ja käytännön yhteistyön lisääntymistä.

Raportti Strasbourgin ekumeenisesta kesäseminaarista

The Holy Spirit and the Church 5.-12.7.2006

Timo Nisula

Strasbourgin 40. ekumeeninen kesäseminaari "The Holy Spirit and the Church" keskittyi maailmanlaajuisen helluntaiherätyksen ja karismaattisten liikkeiden haasteeseen perinteiselle ekumenialle. Seminaarin järjestäjät olivat pyytäneet pääasiassa helluntaikirkkojen tutkijoita ja edustajia kertomaan helluntailiikkeen jumalanpalvelusmuodoista, uskonnollisen elämän piirteistä ja pneumatologian korostuksista. Näin lähinnä luterilaisista ja reformoiduista koostuva osallistujajoukko sai varsin kattavan ja tarkan kuvan nykyhetken helluntailiikkeen suunnasta ja voimasta.

Karismaattiset herätykset kokoavat kansaa muuallakin kuin Nokialla, ja siksi oli tärkeää nähdä ja kerrata missä ovat ensinnäkin luterilaisen ja helluntailaisen uskonkäsityksen väliset erot ja missä suhteessa luterilaisella nykykirkolla voisi olla opittavaa voimakkaassa kasvussa olevalta kristillisen kirkon osalta.

Tämä raportti koostuu seminaarin esitelmien keskeisten ajatusten kuvauksesta ja lyhyestä osallistujajoukon oman panoksen luonnehdinnasta.

Seminaarin päämäärä (Appold)

Ekumeenisen instituutin tutkijaprofessori Kenneth Appold avasi kesäseminaarin kuvaamalla lyhyesti ekumeenista liikettä ja karismaattisten herätysten suhdetta. Appoldin mukaan ekumeeninen liike on tienhaarassa. Klassinen oppikusteluihin perustuva "virallinen" ekumenia on osoittautunut hitaaksi ja turhauttavaksi tavaksi päästä kirkon näkyvään ykseyteen.

Appoldin mukaan *tulevaisuuden ekumenia tulee olemaan vähemmän byrokraattista ja vähemmän sitoutunutta instituutioihin*. Tulevaisuudessa kirkkoon kuuluminen tulee merkitsemään Kristuksen kohtaamista, kokemuksellisemmassa

mieleessä. Appoldin mielestä on herättävä tajumaan, että monet kasvavat ja elävät kirkkokunnat eivät kuulu KMN:oon, eivätkä halua kuulua. Ekumeeninen liike, joka ei halua ottaa huomioon näitä kirkkoja, on vajaa ja puutteellinen.

1970-luvun alkuvuosista suurten perinnekirkkojen suhde karismaattisuuteen on muuttunut. Katolisten ja helluntailaisten välillä on ryhdytty keskusteluihin. Norjan helluntaikirkko liittyi KMN:oon, ja muutkin helluntailaiset ovat tunnustelleet jäsenyyttä. Appold ei halua yhtyä niihin pessimisteihin, jotka puhuvat ekumenian talvesta: kenties onkin alkamassa uusi ekumenian tyyli ja muoto. Kenties koittaakin ekumenian kevät.

Seminaarin aiheena oleva helluntaiherätys¹ on kasvanut vauhdilla kolmannessa maailmassa, mutta myös kehittyneessä lännessä. Teologinen kritiikki on usein kohdistunut helluntaiherätyksen subjektiivisuuteen ja entusiasmiin. Tarkempi tutustuminen kuitenkin mitätöi paljon kritiikistä. Appold piti *seminaarin tärkeimpänä tavoitteena helluntaiherätyksen edustajien kuulemista ja heidän kirkkojensa elämään tutustumista*.

Karismaattinen liike kirkon pluralismin ilmentäjänä (Sundermeyer)

Theodor Sundermeyer esitteli helluntaikirkkojen yleistä ekklesiologista profiilia ja kiteytti väitteensä: helluntaikirkot toteuttavat realistisemmin ja selvem-

min Apt 2:n näkyä kirkosta kuin suuret perinnekirkot.

Sundermeyer kuvasi helluntaiherätystä kymmenellä kriteerillä:

- 1) Jäsenistö on enimmäkseen köyhää ja kouluttamatonta
- 2) Juuri näille ihmisille helluntaiherätys on antanut oman persoonallisuuden ja individuaation
- 3) Oikea kaste on Pyhän Hengen kaste.
- 4) Ennen Pyhän Hengen kastetta ihmisen on käännettävä. Kääntymykseen kuuluu selvä elämän uudistus.
- 5) Pyhitys on vanhurskauttamista tärkeämmässä roolissa. Kalvinistinen *sylogismus practicus* on tärkeä. "Join ennen viinaa, mutta sitten Jeesus antoi minulle huonekalut."
- 6) Pelastus ja parantuminen tulevat lähelle toisiaan.
- 7) Kielillä puhuminen on todiste Jumalan uudistavasta toiminnasta ihmisestä. Nykyisissä helluntaikirkkoissa tätä karismaa ei enää vaadita merkiksi Pyhän Hengen kasteesta.
- 8) Jumalan Hengen toiminta nähdään tämän maailman pahojen henkien toiminnan kontrastissa.
- 9) Raamatun asema Hengen kokemusten mittarina ja ohjenuorana.

¹ Tässä raportissa käytetään vuoroon termejä "karismaattinen liike", "helluntaikirkot", "helluntaiherätys" tai "helluntaiherätykset" yms. löyhästi samassa merkityksessä.

10) Tunnustuskunnat ylittävänä ja perinteisistä korkean tason teologian oppilauseista vähemmän kiinnostuneena helluntaikerätyksessä on myös ekumeenisiä ulottuvuuksia.

Sundermeyer esitti, että *keskinäisessä pluralismissaan karismaattiset herätykset ja helluntaikirkot heijastavat Paavalin ajan kristillisiä yhteisöjä*. Samalla ne tarjoavat uuden ykseyden mallin, samankaltaisen kuin Strasburgissa esitelty "sovitettujen erilaisuuden" mallin (reconciled unity). Sundermeyer vannoi "luovan pluralismin" nimiin, ja se edellyttää hänestä jonkinlaista kirkkojen välistä verkostoa. Sundermeyer esittelikin omana visionaan "verkottuneen ykseyden mallin". Tarkkaa sisältöä tälle käsitteelle "erilaisuuden sietämisen" ohella ei kuitenkaan annettu.

Helluntailiike Afrikassa (Asamoah-Gyadu)

J. Kwabena Asamoah-Gyadu esitteli helluntaikirkkoja afrikkalaisessa kontekstissa. Hän näki helluntaikerätyksen laajemmin kuin yhtenä tunnustuskuntana, ja piti sitä koko kristillistä maailmaa uudistavana tekijänä. Yksi uudistuspotentiaali piilee helluntaikerätyksen noikeassa sopeutuvuudessa: *helluntailiike adaptoituu paikallisiin kulttuureihin* niin Afrikassa kuin Euroopassakin.

Gyadu oli jopa naiivin vakuuttunut helluntaikerätyksen voimasta ohittaa ja kumota vanhat tunnustusraajat. Hän *argumentoi kokemuksillaan* siitä, miten pettynyt oli, kun ei voinut opiskelijatovereidensa mukana osallistua anglikaaniseen kommuunioon. Samoin Gyadu piti hienoina kokemuksina esimerkiksi "kielellä laulamista". Samalla Gyadu totesi itsekin, että *helluntaikerätyksessä on vasta-*

hakoinen argumentointiaan opillisesti. Keskeistä on juuri kokemus ja elämys. Helluntaikerätyksen jäseniä ei yhdistä oppi, vaan yhteinen, irrationaalinen kokemus. Niinpä esimerkiksi voimakas suggeroiva "musiikki ei ole koriste, vaan itsessään osa viestiä".

Helluntailiike Aasiassa (W. Ma)

Wonsuk Ma esitteli helluntaikerätystä aasialaisessa kontekstissa. Ma valitsi tietoisesti opillisesti matalan profiilin ja kuvaili filippiiniläisen helluntaiseurakunnan normaalia jumalanpalveluskoostumista. Tyypillisiä piirteitä ovat *spontaanius, kovaa soitettu musiikki, seurakunnan jäsenten todistukset, suosiosoitukset, pastorin opetus, ja erillinen rukousosa*. "Helluntaijumalanpalvelus on meluisa, ja niissä syödään aina."

Ma korosti valitsemiensa jumalanpalveluksen piirteiden merkitystä koko aasialaisessa helluntailiikkeessä. Kokoontumisten intensiteetti on vahva ja niissä odotetaan Jumalan kokemista ja merkkejä. Jumalanpalveluksissa pyritään tietoisesti kaikkien osallistumiseen, eikä sivustakatsojan roolia ole. Palveluksissa korostuu myös nk. empowerment-pneumatologia: Pyhä Henki antaa voiman palvelemiseen. Kokoontumisissa *korostetaan Jumalan yllättävyyttä*. "Henki on *surprise!*" Helluntailiikkeessä ollaan *avoimia Jumalan jatkuvalla ilmoitukselle*. Myös tuonpuoleisen käsin kosketeltava kokeminen korostuu voimakkaasti helluntaikirkkoissa. Arjen ongelmiin odotetaan konkreettista apua.

Helluntaijumalanpalveluksen merkittävänä roolina Ma piti kansan kokoontumisen ja teologian läheistä suhdetta. Jumalanpalvelus ilmaisee teologiaa ja teologia vuorostaan "informoi" jumalanpal-

veluksen tapoja. Ma myönsi lukuisia helluntaikirkkojen *ongelmia, mm. eukaristian vähäisen merkityksen ja ongelman seurakunnan johtajan arvovallasta*. Ma piti yhtenä aidon vokaation tuntomerkkinä työn hedelmiä. Jos seurakunta kasvaa, ja "homma toimii", voidaan katsoa, että kutsu pastoriksi on aito.

Kirkkojen pneumatologiset korostukset ja helluntailiike (Work)

Telford Work valotti helluntaikerätyksen teologista profiilia luonnehtimalla kristillisten kirkkojen pneumatologisia profiileja omalla viisikohtaisella mallillaan, jossa Pyhän Hengen olemusta ja tehtäviä kuvataan kullekin traditiolle tyypillisellä tavalla. Olennaista Workin mielestä on, että kaikki kirkot tuntuvat valitsevan ja samalla kaventavan koko kirkon pneumatologista potentiaalia omilla korostuksillaan. Work tahtoi itse helluntailaisena palata patristisen ajan jakamattomaan pneumatologiseen teologiaan, jossa kaikki Pyhää Henkeä koskevat totuudet ovat yhtäläisesti läsnä.

Helluntailiike ja sen ekumeeniset juuret (Plüss)

Myös sveitsiläinen Jean-Daniel Plüss korosti helluntaikerätyksen ekumeenista potentiaalia ja juuria.

Helluntaijumalanpalvelusta Plüss luonnehti samaan tapaan kuin W. Ma spontaaniksi, elämystä korostavaksi ja yllätyksen odotuksen ympärille rakennetuksi tapahtumaksi, jossa Henki koskee ihmisessä muutakin kuin intellektiä. Kuitenkin Plüss tahtoi korostaa helluntailiikkeen yhteisöllisyyttä ja liiallisen in-

dividualistisen elämysten metsästelyn vaaroja.

Haasteena omalle helluntaitraditiolle Plüss listasi niin vanhan läntisen kuin itäisen pneumatologian piirteitä: sakramentaalisuuden, vahvan trinitaarisen otteen jne. Helluntaikerätyksen haasteena on oppia kaikista vanhan kirkon pneumatologian perinteistä.

Helluntaikerätyksen uutena panoksena kristilliseen teologiaan Plüss näki sen uudistusvoiman. Helluntailiike ei siis ole ollut niinkään luomassa uutta teologiaa, vaan uutta maailmankuvaa, jossa kristillinen *elämä nousee tärkeään sijaan ja ohittaa opinkappaleet* ja teologisten näkemysten jakamisen. On siirryttävä *analyysistä dokologiaan*, kiteytti Plüss.

Helluntailiikkeen haaste protestanttiselle liturgialle (Parmentier)

Elisabeth Parmentier, Leuenbergin konfessionin presidentti, käsitteli erinomaisessa esitelmässään helluntaikerätyksen haastetta luterilaiselle ja reformoidulle jumalanpalveluselämälle. Parmentier'n keskeinen väite oli itsekriittinen: taju Jumalan sanan ja Hengen kohtaamisesta on hämärtynyt vanhoissa protestanttisissa kirkkoissa.

Parmentier toi luterilaisen ja reformoidun perinteen jumalanpalveluksista esiin ongelmia mm. ohuen Kristuksen läsnäolon tajun ehtooellisessa ja Jumalan toiminnan kohteena olemisen (jumalanpalvelus ei ole vain inhimillinen *sharing place*). Lisäksi Parmentier oli huolissaan siitä, että *protestanttisen jumalanpalveluksen saarnasta usein puuttuu Jumalan ilmoituksen elementti*. Puhutaan tai esitelmöidään Jumalasta (*über Gott*),

mutta ei anneta Jumalan puhua seurakunnalle. Jos sana on vain yksi keino avata ihmisen elämässä jo tapahtuneita asioita ja kokemuksia, se latistuu tarpeettomaksi lisäkkeeksi eikä voi enää tuoda uutta, yllättävää ja jopa loukkaavaa sanomaa, senkrecht von oben. Edelleen Parmentier arvioi kriittisesti liturgiaa, joka jää vain yhdeksi postmoderniksi tapahtumaksi tai elämykseksi. Oikea jumalanpalvelus on syntisten ihmisten kokoontumista armon äärelle, eikä käynti näyttelyssä tai museossa. Parmentier viittasi myös luterilaisen sakramentiteologian mediaation korostukseen: Jumalaa ei voi kokea suoraan ilman välineitä. Luterilaisen jumalanpalveluksen pidättyvyys ja koruttomuus tässä suhteessa voidaan mainiosti tulkita syvän uskon ilmaukseksi. Vailla repäiseviä elämyksiäkin Jumala toimii sitoutuneena armonvälineisiinsä.

Parmentier totesi, että *helluntaiherätykset tuntuvat nykyään paremmin ymmärrettävän jumalanpalveluksen paikkana, jossa ihmisestä tulee osallinen Jumalan sanaan ja Jumalan toimintaan*. Luterilaisuudessa on valitettavasti seurattu enemmän Schleiermacherin *testimonium*-ajattelua: seurakunnan kokous on vain jälkijättöinen todistus Jumalan toiminnasta.

Keskustelussa Parmentier korosti, että *ei liturgiaa eikä kirkkoa tule uudistaa pelkästään sosiologisten analyysien pohjalta: "ei ihmisille tule antaa vain sitä, mitä he odottavat"*.

Helluntailiike ja haaste perinteiselle ekumenialle (Appold)

Kokoavassa esityksessään seminaarin päämäärästä Kenneth Appold toi esiin paikallisen, ns. ruohonjuuriekumenian

tarpeen. Korkean tason dialogeissa ollaan kohteliaita ja avoimia, kun taas *paikallisella tasolla erot kärjistyvät ja asenteet kovenevat*.

Appold esitteli pitkään metaforaa korttipakasta ja korttipelistä. Ekumeeninen kanssakäyminen on kuin korttipeli. Kortit ovat uskonnollisia kokemuksia, joita pelataan tietyin säännöin eli oppilausein. Ekumeenisissa dialogeissa eri korttipelien pelaajat pyrkivät tulemaan toimeen keskenään. Appold korosti, että *helluntaiherätys on pelisääntöihin keskittyväle luterilaiselle vaikeaa keskustelukumppani, koska se korostaa niin paljon itse pelaamisen, kokemuksen tärkeyttä*.

On siis erittäin tärkeää tutustua oppidokumenttien lisäksi toisen kirkon arkihengellisyteen, myös siihen, mikä ei ilmene kirkon jumalanpalveluksissa.

Appold hahmotteli uudenlaista ekumeenisen keskustelun muotoa, jossa kuvataan ensin ja ensisijaisesti oman perinteen elämää ja jumalanpalvelusta. Appold kutsui useaan otteeseen metodologiaa deskriptiiviseksi ja haastoi seminaarin osallistujat kokeilemaan sitä. Hän suosittelee ainakin kahta käytännön työtapaa:

- 1) Henkilökohtainen tapaaminen. Vieraillut toisen yhteisön jumalanpalveluksissa.
- 2) Henkilökohtaisen todistamisen jakaminen. Kertominen omasta tiestä ja omasta kokemuksesta.

Ryhmäkeskustelut ja osallistujakirkkojen raportit

Nostan esiin osallistujien omasta runsaasta panoksesta seminaariin kaksi lyhyttä raporttia eri maiden kirkkoista.

Tutkija Sarojini Nadar Etelä-Afrikan luterilaisesta kirkosta kertoi siirtyneensä pois helluntaiherätyksestä luterilaiseen kirkkoon kaksi vuotta sitten kyllästyttyään karismaattisuuteen. Nadar näki oman kontekstinsa suurimmiksi *ongelmiksi* karismaattisten liikkeiden *fundamentalistiset ja amerikkalaiset piirteet*. Nadar kritisoi helluntaiherätystä myös *gender-näkökulmasta* käsin ja kertoi tapauksia naisten alistamisesta. Nadar mainitsi myös karismaattisten herätysten voimakkaan *anti-intellektuaaliset korostukset* sekä *menestyksen teologian* (vain seurakuntien johtajat ovat rikkaita).

Georgel Rednic Romanian ortodoksisesta kirkosta esitti tärkeitä kysymyksiä helluntaiherätyksen teologialle. Hän kertoi ortodoksisen kirkon puhuvan ja rukoulevan paljon Pyhää Henkeä. "Meille ortodokseille Pyhä Henki on kolminaisuuden persoona", Rednic totesi ja kritisoi rivien välissä karismaattisen liikkeen välineellistävää pneumatologiaa. Rednic korosti *eukaristian tärkeyttä ja pappis-*

kutsumuksen kriteerejä, jotka ovat erilaiset ortodokseilla kuin helluntaikirkkojen intuitiiviset painotukset. "Halutesasi pappisvirkaan piispa koettelee sinua ja kuulostele, onko kyseessä Pyhän Hengen lahja vai Perkeleen kiusaus".

Seminaarissa tehtiin runsaasti pienryhmitöitä, joissa keskusteltiin kuulluista esitelmistä ja muotoiltiin kriittisiä kysymyksiä puhujille. Suuri osa luterilaisten ja reformoitujen kirkkojen kritiikistä nousi moderneista ja postmoderneista teologian paradigmoista, joissa *uskonnollinen vallankäyttö* (power analysis), *feministiteologian korostukset* (gender issues), *vapautuksen teologia* ja sosiaalinen oikeudenmukaisuus sekä *fundamentalismin pelko* olivat akuutimmat huolenaiheet.

Timo Nisula työskentelee tutkijana Systemaattisen teologian laitoksella Helsingin yliopistossa.

Kevääni Gettysburgissa

Susanne Vuorinen

Opiskelin kevätlukukauden 2006 Lutheran Theological Seminaryssa Gettysburgissa. Yläasteikäisestä asti olin toivonut pääseväni opiskelemaan ulkomaille ja KUO:n stipendin ansiosta haaveeni toteutui. Olen hienosta mahdollisuudesta ja stipendistä kiitollinen, keväni Gettysburgissa oli ikimuistoinen ja antoi minulle enemmän kuin osasin etukäteen toivoakaan.

Gettysburg – Amerikan tunnetuin pikkukaupunki

Gettysburg sijaitsee USA:n itärannikolla, Pennsylvanian osavaltion eteläosassa. Lähimmät suuret kaupungit ovat Baltimore, Harrisburg ja Washington D.C. joihin kaikkiin ajaa autolla reilussa tunnissa. New York Cityyn on noin neljän tunnin ajomatka.

Adams Countyn alueella sijaitsevassa Gettysburgissa on asukkaita hieman alle 10 000 eli se on pieni kaupunki. Sisällissodan keskeisenä taistelupaikkana Gettysburg on kuitenkin melkoinen tu-

ristirys ja vuosittain siellä vierailee lähes 2 miljoonaa turistia. Gettysburgin ympäristö onkin osittain kuin ulkoilmamuseo, koska alue on pitkälti säilytetty 1863 vuoden kuosissaan suurine keskustaa ympäröivine peltoineen ja talotkin ovat monet sisällissodan aikaisia.

Gettysburgin pelloilla nököttää noin 1000 sisällissodan taisteluiden muistomerkkiä turistien ihmeteltävinä. Muistomerkit kertovat tarkalleen missä etelä- ja pohjoisen joukot olivat heinäkuun 1.–3. päivinä vuonna 1863. Upeat kivi- ja pronssipatsaat hehkuttavat isänmaallisuutta ja etenkin voittoisien pohjoisvaltioiden joukkojen urheutta.

Sisällissota näkyy siis kaikkialla Gettysburgissa; katujen ja kauppojen nimissä, vanhoina rakennuksina, turistibusseina, matkamuiistomyymälöinä, antiikkikauppoina, aivan kaikessa. Myös vuonna 1826 perustettu luterilainen seminaari, jossa opiskelin, on osa historiallista Gettysburgia.

Lutheran Theological Seminary of Gettysburg

Perinteikäs seminaari sijaitsee keskustan laidalla harjanteen päällä. Toiseen suuntaan katsoessa aukeaa näkymä alas kaupunkiin ja toisella puolella siintävät avarat pellot sisällissodan muistomerkkeineen. Horisontissa maiseman kruunaavat Pennsylvanian Mountains eli Appalakkien vuoristoon kuuluvat kukkulajonot.

Luonto- ja lintuihmisinä nautin suuresti Etelä-Pennsylvanian upeasta luonnosta. Kohokohta oli varmasti se, kun keväällä puut ja pensaat puhkesivat kukkaloistoon, jollaista Suomessa ei näe. Luontoinnostukseni lisäksi olen myös kiinnostunut historiasta, joten tunsin olevani aivan oikeassa paikassa Gettysburgissa. Kävelin kevään aikana lukuisia pitkiä lenkkejä taistelukentillä ja lähiympäristössä. Pala sydäntä taisi jäädä niihin maisemiin.

Campus

Seminaarin alue on erittäin viihtyisä. Yli 20 hehtaarin campuksella on 25 rakennusta, joista suurin osa aika idyllisen näköisiä vanhoja punatiilisiä taloja valkeine ikkunapielineen ja mustine kattoineen. Asuin eräässä campuksen asuntoloista, Aberly Hallissa, ja oli mukavaa kun koulu oli kävelymatkan päässä. Seminaari oli tiivis yhteisö, jossa tutustui helposti niin muihin opiskelijoihin kuin työntekijöihin. Ilmapiiri oli hyvä ja ihmiset ystävällisiä.

Opiskelutilat olivat kaikki hyviä. Positiivista oli laajakaistayhteys lähes kaikkialla campuksella, myös asuntoloissa. Se mahdollisti ilmaisen yhteydenpidon koti-Suomeen nettipuheluiden välityk-

sellä. Koulun ruokala oli mielestäni myös hyvä ja söin siellä päivittäin lounaan (lounas maksoi 330 dollaria/koko kevätlukukausi). Seminaarin kirjasto oli viihtyisä ja 170 000 teoksen kokoelma vaikuttava. Luettelointijärjestelmä oli kirjastossa toisenlainen kuin Suomessa ja aluksi oli hieman vaikeaa löytää etsimiään kirjoja. Ystävällinen henkilökunta ja muut opiskelijat auttoivat kuitenkin aina mielellään. Campuksella oli myös YWCA:n liikuntatilat, joiden käyttö opiskelijoilta maksoi vain 10 dollaria lukukausi, joten siellä tuli kuntoiltua aina silloin tällöin.

Opiskelijat

Opiskelijoita seminaarissa on reilut 300, heistä 56% naisia ja 44% miehiä. Seminaariin ei tulla suoraan lukiodista vaan kaikilla opiskelijoilla on jo joku tutkinto suoritettuna ennen seminaariin pääsyä. Tyypillisiä aiempia opintoja ovat college-opinnot, pääaineena esim. historia, englanti tai kirjallisuus.

Seminaarissa on myös varttuneempia opiskelijoita, jotka ovat tehneet pitkän uran jollakin toisella sektorilla, kuten lakimiehenä, opettajana tai sairaanhoitajana. He olivat mielestäni tärkeä lisä yhteisöön tuoden arvokasta elämän- ja työkokemusta oppituntien keskusteluihin. Opiskelijat olivat eripuolilta Yhdysvaltoja, 38 eri osavaltiosta.

Opinnot seminaarissa kestävät neljä vuotta. Kolmas vuosi kokonaisuudessaan on harjoittelua seurakunnassa. Akaateemisuudestaan huolimatta opinnot olivat mielestäni hyvin käytännön seurakuntatyöhön suuntautuvia. Teoreettisissakin asioissa pohdittiin aina sitä miten tietoa voi hyödyntää käytännön työssä. Vahvuutena oli pienet, noin 10–40 hen-

gen ryhmäkoot, jotka mahdollistivat hyvän vuorovaikutuksen ja mielenkiintoiset keskustelut oppitunneilla. Opettajat olivat mielestäni erittäin hyviä ja asiantuntevia, ja näkivät paljon vaivaa kursien eteen.

Omat opinnot

Seminaarin opinto-oppaassa oli tarjolla useita itseäni kiinnostavia kursseja. Valitsin lopulta neljä kurssia, jotka kiinnostivat minua eniten ja joista ajattelin olevan minulle hyötyä myös teologian opinnoissani Helsingissä. Yksi kurseista vaihtui kevään aikana toiseksi.

Religion in America -kurssin valitsin, koska se kiinnosti minua kirkkohistorian pääaineopiskelijana. Kurssilla oli luovassa läpileikkaus koko Amerikan historiasta ja siitä miten uskonnot ovat ilmenneet ja vaikuttaneet eri aikoina. Kurssi oli mielenkiintoinen ja erittäin hyvä, yksi parhaista mitä olen käynyt. Opettaja Dr. Maria Erlingin luennot olivat erinomaisia ja opin Yhdysvaltojen historiasta huimasti, ja opin myös ymmärtämään monia tämän päivän ilmiöitä paremmin.

History of Christian Education oli myös varsin mielenkiintoinen kurssi. Opettaja Dr. Nelson Strobert perehdytti meidät kristillisen opetuksen ja kasvatuksen historiaan alkuseurakunnasta Augustinukseen ja Lutherista nykypäivään. Luimme eri aikakausien kirkon vaikuttajien tekstejä kristillisestä opetuksesta ja sen merkityksestä. Tämä kurssi antoi paljon ajateltavaa ja pureskeltavaa vielä pitkäksi ajaksi.

Theology and Public Life -kurssille lähdin innokkaana. Kurssin kuvauksen mukaan odotin asioita, joista minulle olisi

hyötyä tulevaisuudessa työskennellessäni kirkollisen viestinnän sektorilla. Jo muutaman luennon jälkeen päädyin kuitenkin luopumaan kurssista. Sisältö ei vastannut toivomaani ja opetusta oli vaikea seurata. Kurssin työmäärä osoittautui myös kohtuuttomaksi verrattuna muihin kursseihin. Olin lopulta tyytymätön etten jatkanut kurssia, ja moni paikallinen opiskelija keskeytti kurssin kevään aikana.

Genesis -kurssille osallistuin ns. kuunteluoppilana keskeyttämäni kurssin sijasta. Kurssi oli huikean mielenkiintoinen. Dr. Brooks Schramm, joka tuntee niin juutalaisen ja kristillisen perinteen kuin alkukieletkin, piti kurssin paikallisen juutalaisen seurakunnan rabbin kanssa. Kurssilla käytiin läpi ensimmäinen Mooseksen kirja juutalais-kristillisenä dialogina. Genesis-kurssi oli harvinaislaatuinen tilaisuus nähdä kahden eri perinteen tulkinnat samasta kirjasta sekä saada ymmärrystä juutalaisuuden ja kristinuskon suhteista nyt ja eri aikakausina. Seminaarin suosituin kurssi arvaisin, kaikki eivät meinanneet mahtua luentosalin.

Civil War and Pilgrimage -kurssin valitsin historiakiinnostukseni takia ja ymmärtääkseni kaikkea sitä, mitä ympärilläni Gettysburgissa näin. Kurssi osoittautui sisällissotatutuntemuksen lisäksi avartavaksi myös amerikkalaisen kulttuurin ja nykyisen ulkopoliittikan ymmärtämisessä. Opettaja Dr. Maria Erling loisti myös tällä kurssilla. Teimme paljon retkiä taistelukentille ja tutustuimme sisällissodan aikaisiin dokumentteihin.

Kaikki kurssini olivat siis erittäin mielenkiintoisia ja hyviä. Ne olivat myös huomattavasti työlämpiä kuin kurssit Helsingissä yleensä. Tietenkin vieras

kieli vaikutti tähän jonkin verran; lukeminen oli hitaampaa, samoin esseiden kirjoittaminen, luennoilla ymmärsin kuitenkin kaiken hyvin. Pidin opiskelusta siitä, että kurssikirjoja käytiin läpi koko kurssin ajan ja niistä piti kirjoittaa esseitä ja pitää esitelmiä pitkin kevättä. Vaikka joutui tekemään töitä enemmän kuin Suomessa, oppi myös paremmin ja enemmän kuin "luennot+kirjatentti" -menetelmällä. Pienten ryhmäkokojen mahdollistamat keskustelut olivat myös antoisia.

Mitä sain?

On vaikea kirjoittaa mitä kaikkea opin tai sain kevään kokemuksesta. Paljon, enemmän kuin osasin odottaa. Luentojen lisäksi opin kaikista ympärilläni olevasta ja kanssakäymisestä muiden kanssa. Opin valtavasti Amerikan historiasta, samoin kulttuurista. Oikeastaan maailmankuvani palaset joutuivat osin hajalleen ja olen koittanut koota niitä uudella tavalla yhteen. Olen ollut hieman sellainen "Amerikka vastainen maailmanparantaja" mutta monia asioita joudun Gettysburgin kevään ansiosta uudelleen arvioimaan. Ymmärrän nyt syvemmin asioita, syitä ja seurauksia. "Paha Amerikka" on muutakin kuin median antama kuva siitä, siellä on myös paljon fiksua ja ajattelevia ihmisiä, upea luonto ja paljon hyviäkin asioita, joista voisimme oppia. Ongelmat, joista jo etukäteen tiesin, olivat nekin kovin todellisia, kuten kulutukseen ja ympäristöön sekä ulkopoliittikkaan liittyvät asiat (esim. kaikilla on auto, kulutusta yliarvostetaan, sosiaaliturva on heikko, lapset eivät voi ollenkaan liikkua yksin, roskaa määrää voisi niin helposti vähentää, ja Irakin sota tuli todelliseksi, kun opiskelutoveri lähti Bagdadiin ja toisen veli oli ollut siellä jo vuoden, yms.)

"Amerikka on ihmeellinen maa", sano-
taan, ja se on.

Ystävien, luontoelämysten ja mielenkiintoisen opiskelun lisäksi yksi kevään kohokohta minulle oli lomaviikko, jonka vietin New York Cityssä. Ainutlaatuinen kaupunki ja upea kokemus. Myös Washington D.C. oli käymisen arvoinen kaupunki ja suurlähetystönsä juhliissa pääsin siellä käymään. Seminaarin yhteisöllisyys oli hyvä kokemus, ihmiset oikeasti välittivät toisistaan ja yhdessä tehtiin monenlaista krokettiturnauksista hyväntekeväisyystempauksiin ja perhepicniceihin. Seminaarissa opettajana työskentelevä Kirsi Stjerna perheineen tuli minulle tärkeäksi. He tarjosivat "kodin" vieraalla maalla, paikan jossa sai puhua suomea ja olla välillä kodinomaisissa olosuhteissa asuntolan sijaan.

Paljon olisi kokemuksia ja elämyksiä kerrottavana mutta mainitsen tässä yhden mielenkiintoisimmista. Osallistuin Harrisburgin Jewish Film Festivalin avajaistapahtumaan, jossa näytettiin dokumentti "Forgiving Dr. Mengele." Elokuvan päähenkilö oli illassa läsnä. Hän oli Eva Kor, keskitysleiriltä selvinnyt nainen, jonka koko perhe surmattiin Auschwitzissa. Eva Kor oli päättänyt antaa anteeksi natsseille, ja myös Mengelelle, jonka epäinhimillisiin kokeisiin hän oli sisarensa kanssa lapsena keskitysleirillä joutunut. Anteeksiannollaan Eva Kor oli aiheuttanut kiistaa juutalaisissa yhteisöissä, sillä suurin osa juutalaisista pitää natsien tekoja täysin anteeksiantamattomina. Illassa oli läsnä myös muita keskitysleireiltä selvinneitä, ja paljon leireillä olleiden lapsia. Eva Kor kertoi, ettei voi koskaan unohtaa mutta voi antaa anteeksi, ja antamalla anteeksi hän on vihdoinkin vapautunut uhrin asemasta, kivusta ja henkisestä taakasta. Anteeksianto oli tuonut sisäisen rauhan ja va-

pauden hänelle. Eräs rabbi kiteytti anteeksiannon hyvin sanoen, että *anteekslanto on luopumista siitä toivosta, että menneisyys voisi olla toisenlainen, ja kun menneisyyttä ei pysty muuttamaan voi muuttaa vain omaa tapaansa vastata tapahtuneeseen* (Forgiveness is giving up the hope that the past could be different. You can only change your own reaction.) Illan keskustelut ja dokumentti olivat mieleenpainuvia ja Eva Kor hyvin vaikuttava persoona.

Mitä hyötyä?

Mitä hyötyä opinnoistani Gettysburgissa oli? Aiemmissa kappaleissa kertomani ja kaiken oppimani lisäksi? Ainakin seminaariopinnot hyödyttivät suoraan opintojani Helsingissä. Sain Gettysburgissa suorittamani kurssit luettua osaksi syventävien opintojen kurssejani. Olen myös koittanut kertoa oppimistani asioista muille ja esim. Eva Kor tuli jo osaksi erästä kirkon sivuilla olevaa nettihartautta. Voi myös ajatella olen nyt toivottavasti entistä fiksumpi ja sitä kautta parempi työntekijä kirkolle.

Omaan persoonaani opinnot Gettysburgissa vaikuttivat maailmankuvan syvenemisen lisäksi siten, että sain lisää rohkeutta ja itseluottamusta. Uskalsin yksin lähteä kauas itselleni vieraaseen maahan ja paikkaan tuntemattomien ihmisten keskele, ja huomasin pärjääväni siellä oikein hyvin. Uskallan varmasti jatkossakin ottaa haasteita vastaan. Minusta tuli myös itsenäisempi ihminen. Englannin taitoni kohenivat varmasti. Osaan lisäksi arvostaa nyt monia sellaisia asioita Suomessa, joita ennen olen pitänyt itsestään selvyyksinä. Ammatilliseen osaamiseeni vaikuttaa muutos, joka tapahtui suhteessani mediaan. Olen joutunut kyseenalaistamaan osia siitä

jatkuvan informaation tulvasta, jonka saa eri medioista. Huomasin, että kuva, joka annetaan mediassa, on eri toisella puolella Atlanttia kuin täällä, ja sitä kautta kyseenalaistan nyt molemmat annetut kuvat, mikä on hyvä. Monista asioista olen vieläkin aika hämmentynyt enkä ymmärrä kaikkea, mutta sekin on hyvä, ja tämä liittyy siihen maailmankuvan uudelleen muotoutumiseen... Pidin kevään ajan nettiblogia, jossa kerroin sanoin ja kuvin Gettysburgissa olositani, sitä kautta kokemuksestani sai palasia muutkin (kts. <http://nlagb.spaces.live.com/>).

Paljon on asioita, joita pohdin kirkkoon ja seurakuntatyöhön liittyen. Joitakin pieniä hyviä käytännön ideoita olenkin koittanut lähettellä eteenpäin. Kurssi "History of Christian Education" antoi ehkä eniten mietityttävää. Vuorovaikutuksena tapahtuva opetus on alkukirkon ajoista ollut tärkeä ja kantava osa kristinuskoa. Elämän kestävä kristittyinä oppiminen ja kasvaminen, ja aito dialogi, on silti osin hukattu kirkossamme. Tästä voisin kirjoittaa pitkän esseen, niin paljon mietittävää kurssi antoi. Seurakunnan opettajia, erityisesti pappeja, tulisi opettaa opettamaan, antaa välineitä kohtaamiseen ja opettamiseen. Kaikkia kirkon työntekijöitä olisi myös hyvä kouluttaa viestinnässä, sillä viestintä ja vuorovaikutus ovat kirkolle elintärkeitä. Historian, ja niiden jotka meitä ennen ovat opettaneet, ymmärtäminen on yksi avaimista kristilliseen opetukseen ja kasvatukseen, pyörää ei tarvitse keksiä uudelleen vaan monet tämän päivän haasteista on kohdattu ennenkin. Amerikan Luterilaisessa kirkossa aiheesta on meneillään laaja projekti (ELCA, Our Calling in Education www.elca.org/socialstatements/education/CallinEd.pdf, palautekierros meneillään) ja aion seurata sen etenemistä, toivoisin projektin

valmistuttua myös meidän kirkkomme pohtivan samoja teemoja.

Seurakuntaelämässä Gettysburgin tilanne oli aika toisenlainen, kuin esim. kotiseurakunnassani. Siellä seurakunnat olivat pieniä, kaikki tunsivat pastorin ja toisinpäin, ja yhteisöllisyys tuntui hyvältä. Ensimmäistä kertaa kun menin kirkkoon, pastori kuulutti mikrofonin, että tuolta tulee uusi suomalainen opiskelija, ja kaikki kääntyivät katsomaan ja taputtivat minulle, ja tilaisuuden jälkeen ihmiset tulivat esittäytymään ja tervehtimään. Parin kuukauden päästä tunsin jo suuren osan ihmisistä kirkkokuorolaisista myöten. Vastaavaa tilannetta en osaa kuvitella kotiseurakunnassani, jonka jumalanpalveluksessa en välttämättä tuntisi ketään, edes pappia. Small talkilla on etunsa, kaikkien, myös itselle tuntemattomien kanssa voi jutella ilman sosiaalista kynnystä. Seurakunnan työntekijöiden ja seurakuntalaisten osalta jäin

hieman miettimään esim. sitä, että yhteistoimintatilaisuudet olivat yleensä koko perheelle family picnic, family dinner, family cookoff, jne. ja perhekeskeisyys tuntui hyvältä. Suomessa seurakunnan työntekijöiden virkistys-, suunnittelu-, tyky- ja liikuntapäivät, yms. on usein vain työntekijöille ja laivaristeilyinä, teemapäivinä toisella puolella Suomea, tms. Muutenkin työntekijöiden perheillä on usein aika vähän yhteistä aikaa viikonloppu- ja iltatöiden vuoksi niin nämä vielä vähentävät sitä. No, ehkä sain vähän liian ruusuisen kuvan tilanteesta Gettysburgissa, olin siellä niin vähän aikaa. Perhekeskeisyys ja yhteisöllisyys olivat kuitenkin positiivisia kokemuksia.

Kevääni Gettysburgissa oli hyvä ja onnistunut. Opin paljon ja toivottavasti se saa kantaa hedelmää myös täällä kotimaassa.

Haettavana olevat stipendit

Ulkoasiain osaston välittämät stipendit

Eurooppaan

Unkarin luterilaisen kirkon teologiseen akatemiaan

Venäjän ortodoksisen kirkon Pietarin hengelliseen akatemiaan

Edellytyksenä näiden stipendien saamiselle on opiskelumaan kielen alkeiden hallinta ja loppuvaiheessa olevat teologian opinnot. Stipendit sopivat myös vastavalmistuneille. Stipendiaattijakso joko koko lukuvuosi tai 3–4 kk. Hakuaika syyslukukaudelle 2007 helmikuun 2007 loppuun mennessä.

Baijerin maakirkko Saksassa myöntää kirkollemme vuosittain 8–10 stipendiä **Erlangeniin**. Stipendi käsittää 1–5 kk opinnot tai kuukauden kielikurssin Erlangenissa. Stipendi kattaa asumisen ja opinnot, mutta ei matkoja. Stipendi on tarkoitettu jatko-opintojen harjoittajille.

Josefstaalissa 7–16.5.2007 järjestettävän **ekumeenisen opintokurssin** aiheena on *"Das wollen wir nicht verschweigen unseren Kindern"* Wie geben wir unseren christlichen Glauben weiter an die nachfolgende Generation? Kurssikielet ovat saksa ja englanti. Hakuaika päättyy 28.2.2007.

Strasbourg'n Ekumeenisen Instituutin (Ranska) kesäseminaari järjestetään 4.–11.7.2007. Aiheena on *"Church-State-Relations as an Ecumenical Issue"*. Hakemukset 15.3.2007 mennessä.

Yhdysvaltoihin

Gettysburgin luterilaisessa teologisessa seminaarissa opiskelua varten on haettavana stipendi lukuvuodeksi 2007–2008. Stipendi kattaa asumis- ja opiskelukulut, mutta ei matkoja. Sopii hyvin opintojensa loppuvaiheessa ollelle opiskelijalle tai vastavalmistuneelle.

Hakuaika: 31.3.2007 mennessä.

Hakemus saa olla vapaamuotoinen, mutta siihen tulee sisältyä selvitys opinnoista, CV ja kahden suositelijan nimet.

Kirkkomme myöntää vuosittain yhden stipendin Lutheran School of Chicagoon 3–5 kuukaudeksi. Jatko-opiskelijalle sopiva stipendi kattaa opinto-oikeuden ja asumisen, mutta ei matkoja. Hakuaika on jatkuva.

Yhteystiedot: vs. työalasihteeri Aaro Rytönen, aaro.rytonen@evl.fi puh. 09-1802353.

Ajankohtaista tietoa KUO:n teologisten asiain yksikön välittämistä stipendeistä ja opiskelumahdollisuuksista saatavissa osaston kotisivulta <http://www.evl.fi/kkh/kuo/stipendit.htm>.

TILAUSLOMAKE:

HALUAN, ETTÄ MINULLE POSTITETAAN RESEPTIO-LEHTI:

NIMI _____

OSOITE _____

POSTITETAAN OSOITTEELLA: RESEPTIO/ KIRKKOHALLITUKSEN
ULKOASIAIN OSASTO, PL 185, 00161 Helsinki

Hyvä opiskelijatilaaja! Mikäli osoitteesi vaihtuu tai haluat lopettaa Reseptio-tilauksen, pyydämme sinua ystävällisesti ilmoittamaan: toimistosih-
teeri Hilka Ranki, Systemaattisen teologian laitos. Aleksanterinkatu 7 PL
33, 00014 Helsingin yliopisto, p. 09-191 23030

RESEPTIO 2/2006

Liite

Kirkkojen maailmanneuvoston 9. yleiskokouksen viesti on hyväksytty Brasilian Porto Alegressa 23.2.2006. Sitä voidaan käyttää seurakunnissa esim. esirukouksen materiaalina.

Kutsu rukoukseen

Jumala armossasi, muuta maailma

Armon Jumala,
Käännyimme puoleesi rukoillen,
koska sinussa me löydämme yhteyden:
Sinä olet yksi Jumala – Isä, Poika ja Pyhä Henki,
johon me uskomme,
sinä yksin annat meille voimaa hyvään,
sinä lähetät meidät kaikkeen maailmaan työhön ja palveluun
Kristuksen nimessä.

Tunnustamme sinun ja kaikkien ihmisten edessä:
Me olemme olleet arvottomia palvelijoita.
Me olemme väärinkäyttäneet ja kohdelleet kaltoin luomakuntaasi.
Me olemme eripuraisuutemme vuoksi vahingoittaneet toisiamme
kaikkialla.
Usein me emme ole kyenneet ryhtymään päättäväisiin toimiin
ympäristön tuhoamista, köyhyyttä, rotusortoa,
kasteihin jakamista, sotaa ja kansanmurhia vastaan.
Me emme ole vain väkivallan uhreja, vaan myös sen tekijöitä.
Kaikessa siinä me olemme olleet huonoja Jeesuksen Kristuksen
opetuslapsia,
hänen joka syntyi ihmiseksi pelastaakseen meidät
ja opettaakseen meille kuinka rakastaa.
Anna meille anteeksi, Jumala, ja opeta meidät antamaan anteeksi
toinen toisillemme.

Jumala, muuta maailma armollasi.

Jumala, kuule luomakunnan huuto,
vesien huuto, ilman, maan ja kaikkien elävien olentojen;
kaikkien niiden huuto jotka ovat riistettyjä, uloslyötyjä, häväistyjä
ja joutuneet uhreiksi,
kaikkien jotka on karkotettu ja hiljennetty, heidän ihmisyytensä kielletty,
kaikkien jotka kärsivät sairauksista, sodasta ja rikoksista
joita ovat tehneet ylimieliset ihmiset, jotka piiloutuvat totuudelta,
vääristelevät tapahtunutta ja kieltävät sovituksen mahdollisuuden.
Jumala, johda kaikkia vallankäyttäjiä tekemään eettisesti kestäviä päätöksiä.

Jumala armossasi, muuta maailma.

Me kiitämme sinua siunauksestasi ja toivon merkeistä,
jotka ovat jo läsnä maailmassa, kaikkina aikoina elävissä ihmisissä,
ja niissä jotka ovat kuolleet uskossa ennen meitä.
Kiitämme siunauksesta ja toivon merkeistä väkivallan vastaisessa liikkeessä,
ei vain Väkivallan vastaisena vuosikymmenenä vaan muulloinkin,
syvästä ja avoimesta vuoropuhelusta, joka on alkanut omista kirkoissamme
ja myös muiden uskontojen kanssa,
kun etsimme keskinäistä kunnioitusta ja ymmärrystä.
Kiitämme toivon merkeistä kaikissa niissä jotka tekevät työtä oikeudenmukaisuuden
ja rauhan puolesta, poikkeusoloissa ja arjessa.
Me kiitämme sinua Jeesuksen Kristuksen ilosanomasta ja ylösnousemuksesta.

Jumala armossasi, muuta maailma.

Pyhän Henkesi voiman ja ohjauksen vuoksi, Jumala,
älkөөn rukouksemme olko koskaan tyhjiä sanoja,
vaan tuoretta vastausta sinun elävään sanaasi
väkivallattomana, suorana toimintana myönteisen muutoksen puolesta,
rohkeina, selkeinä ja konkreettisina toimina
solidaarisuuden, vapautuksen, parantumisen ja myötätunnon puolesta,
valmiina jakamaan Jeesuksen Kristuksen ilosanomaa.
Avaa sydämemme rakastamaan ja näkemään,
että kaikki ihmiset on luotu sinun kuvaksesi
huolehtimaan luomakunnasta ja puolustamaan elämää
sen kaikessa ihmeellisessä monimuotoisuudessa.

Muuta meidät antaaksemme itsemme
niin, että voimme olla sinun kumppaneitasi muutoksen tekemisessä,
työskentelemään Kristuksen kirkon täyden ja näkyvän ykseyden puolesta,
tulemaan kaikkien lähimmäisiksi,
kun me odotamme kaivaten sinun valtakuntasi täyttä tulemistä
uutena taivaana ja uutena maana.

Jumala armossasi, muuta maailma.

Isän, ja Pojan ja Pyhän Hengen nimeen.
Aamen.

(Rukouksen käännös: Ilkka Sipiläinen)

Tässä numerossa

Kirkkojen maailmanneuvoston yhdeksäs yleiskokous pidettiin Brazilian Porto Alegressa 14.-23.2.2006. Kokouksen teema "Jumala armossasi, muuta maailma" kattoi useita aiheita. Niiden sisäpuolella yleiskokous hahmotteli koko ekumeenisen liikkeen suuntaa ja teki myös maailmanneuvoston tulevaisuuteen vaikuttavia ratkaisuja.

Kokouksen asiakirja *Yhdeksi kirkoksi kutsutut* lausuu maailmanneuvoston luonteesta ja tavoitteista: "KMN:n yhteydessä olevat kirkot pysyvät sitoutuneina toinen toisiinsa tiellä kohti täyttä näkyvää ykseyttä. Tämä sitoutuminen on lahja armolliselta Herraltamme. Ykseys on sekä jumalallinen lahja että kutsumus."

RESEPTION raportti Porto Alegren yleiskokouksesta koostuu kokoukseen osallistuneiden suomalaisten artikkeleista sekä kirkon ykseyttä koskevasta asiakirjasta.

* * *